

IES Nosa Señora dos Ollos Grandes

DEPARTAMENTO DE XEOGRAFÍA E HISTORIA
PROGRAMACIÓN
Curso 2020 - 2021

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Probas
1ª	B3	BLOQUE 3: A HISTORIA	
	B3. 1	A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da Historia	
	B3.2	As fontes históricas	
	B3.3	Cambio e continuidade	
	B3.4	O tempo histórico	
	B3.5	O vocabulario histórico e artístico	
	B3.6	A evolución das especies e a hominización	
	B3.7	A periodización da Prehistoria e a Idade Antiga	
	B3.8	A Prehistoria e a Idade Antiga: unha visión global	
	B3.9.1	Paleolítico: etapas; características das formas de vida; os cazadores colectores	
	B3.9.2	Neolítico: A revolución agraria e a expansión das sociedades humanas: sedentarismos	
	B3.9.3	Prehistoria galega: megalitos e petróglifos	
	B3.10	A aparición dos ritos: restos materiais e artísticos, pintura e escultura	X
	B3.11	A Idade Antiga: As 1ª civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política	
	B3.12	A Idade Antiga: A invención da escritura	
	B3.13	A Idade Antiga: A historia de Exipto	
	B3.14	A Idade Antiga: a relixión Exipcia	
	B3.15	A Idade Antiga: A arte en Mesopotamia e Exipto	X
B3.16	O mundo clásico. Grecia: As "polis" gregas e a súa expansión		
B3.17	O mundo clásico. Grecia: A expansión comercial e política das "polis" gregas		
B3.18	O mundo clásico. O imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: o helenismo	X	
2ª	B3. 19	O mundo clásico. Grecia e o helenismo: a arte, a ciencia, o teatro e a filosofía	X
	B3.20	O mundo clásico: Orixe e etapas da historia de Roma. A república e o imperio, organización política	
	B3.20	Expansión colonial polo mediterráneo. O cristianismo	X
	B3.21	O mundo clásico: A arte romana: arquitectura, escultura e pintura	X
	B3.22	A P Ibérica: os pobos prerromanos, a Hispania romana, a Gallaecia. Romanización. A cidade o campo	

3ª	B1	BLOQUE 1: O MEDIO FÍSICO	
	B1.1	A terra : a terra no sistema solar	
	B1.2	A representación da terra	
	B1.3	As proxeccións e o sistema de coordenadas. As imaxes satélite e os seus principais usos	
	B1.4	A localización. Latitude e lonxitude	
	B1.5	Os trazos principais do relevo do mundo	
	B1.6/1.8	O relevo europeo e español	
	B1.5/1.6	A Hidrosfera: as augas terrestres	X
	B1.5	O clima: elementos e factores. Diversidade climática	X
	B1.7/1.9/1.10	O medio natural europeo. Principais trazos	
	B1.11	O medio natural: áreas e problemas medioambientais	
B1.10	A diversidade de espazos naturais europeos: Galicia	X	

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B3.1	B3.1	XHB3.1.1	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.		CSC/CCEC
B3.2	B3.2	XHB3.2.1	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	EOE	CSC/CCEC
		XHB3.2.2	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estes restos materiais ou textuais.		CSC/CAA
		XHB3.2.3	Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	EOE	CSC/CAA
B3.3	B3.3	XHB3.3.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.		CSC/CMCCT
B3.4	B3.4	XHB3.4.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.		CSC/CMCCT
B3.5	B3.5	XHB3.5.1	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.		CSC/CCL
B3.6	B3.6	XHB3.6.1.	Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.	EOE	CSC/CMCCT
B3.7	B3.7	XHB3.7.1.	Distingue etapas dentro da historia antiga.	EOE	CSC/CMCCT
B3.8	B3.8	XHB3.8.1.	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	TIC	CSC/CMCCT/CAA
B3.9.1	B3.9	XHB3.9.1.	Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.	EOE	CSC/CCL/CAA
B3.9.2		XHB3.9.2	Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.	EC / PV	CSC/CAA
B3.9.3					
B3.10	B3.10	XHB3.10.1	Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".	EOE	CSC/CCEC
B3.11	B3.11	XHB3.11.1.	Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.		CSC/CAA/CCL
B3.12	B3.12	XHB3.12.1.	Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos).	EOE	CSC/CAA
B3.13	B3.13	XHB3.13.1	Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.		CSC/CMCCT/CAA
		XHB3.13.2	Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto		CSC/CCL
B3.14	B3.14	XHB3.14.1	E Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.	EOE	CSC/CCEC/CCL
		XHB3.14.2	Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.		CSC/CCEC/CAA
B3.15	B3.15	XHB3.15.1	Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica	TIC	CSC/CCEC/CAA

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B3.16	B3.16	XHB3.16.1	Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos	EC	CSC/CAA
		XHB3.16.2.	Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais	EOE	CSC/CCEC/CAA CSC/CCEC
B3.17	B3.17	XHB3.17.1.	Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo	TIC	
B3.18	B3.18	XHB3.18.1.	Elabora un mapa do imperio de Alexandre	TIC	CSC/CCL/CAA
		XHB3.18.2.	Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno		CSC/CAA

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B3.19	B3.19	XHB3.19.1.	Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	EOE	CSC/CCEC/CCL
		XHB3.19.2.	Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.	EOE	CSC/CCEC/CMCCT/CAA/CCL
B3.20	B3.20	XHB3.20.1.	Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.	TIC	CSC/CAA
		XHB3.20.2.	Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga.	EC	CSC/CAA
B3.21	B3.21	XHB3.21.1.	Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	EOE / CA	CSC/CCEC/CAA
B3.22	B3.22	XHB3.22.1	Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.	TIC	CSC/CAA
		XHB3.22.2.	Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	EOE	CSC/CCEC/CAA
		XHB3.22.3.	Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.		CSC/CCEC

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B1.1	B1.1	XHB1.1.1.	Interpreta como influen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.	EOE	CAA/ CMCCT
		XHB1.1.2.	Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas.	TIC	CD
B1.2	B1.2	XHB1.2.1.	Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters.		CAA/CMCCT/CD
B1.3	B1.3	XHB1.3.1.	Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.	CA	CAA/ CMCCT/CD
B1.4	B1.4	XHB1.4.1.	Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.	TIC	CAA/ CMCCT/CD
		XHB1.4.2.	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	TIC	CAA/CMCCT/CD/CCL
B1.5	B1.5	XHB1.5.1	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.	TIC	CAA/CMCCT/CD/CCL
B1.6	B1.6	XHB1.6.1.	Localiza nun mapa físico europeo , español e mundi os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais.	TIC	CAA/CD
		XHB1.6.2	Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.	TIC	CAA/CCL
B1.7	B1.7	XHB1.7.1.	Explica as características xerais do relevo europeo.	EOE	CAA/AD
B1.8	B1.8	XHB1.8.1	Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo	TIC	CAA/CCL
B1.9	B1.9	XHB1.9.1.	Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.	TIC	CAA/CMCCT/CCL
		XHB1.9.2.	Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.	TIC	CAA/CD
B1.10	B1.10	XHB1.10.1.	Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais.	TIC	CAA/CMCCT/CD
B1.11	B1.11	B1.11.1.	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	TIC	CAA/CMCCT/CD

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
					Probas obxectivas	Produtos	Observación
	XHB3.1.1	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.					
	XHB3.2.1	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.					
	XHB3.2.2	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.					
	XHB3.2.3	Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.					
	XHB3.3.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.					
	XHB3.4.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.					
	XHB3.5.1	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.					
BLOQUE 3	XHB3.6.1.	Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.	35%	33%	60%	30%	10%
	XHB3.7.1.	Distingue etapas dentro da historia antiga.					
	XHB3.8.1.	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.					
	XHB3.9.1.	Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.					
	XHB3.9.2	Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.					
	XHB3.10.1	Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".					
70%	XHB3.11.1.	Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.	35%	33%	60%	30%	10%
	XHB3.12.1.	Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos).					
	XHB3.13.1	Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.					
	XHB3.13.2	Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto					
	XHB3.14.1	E Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.					
	XHB3.14.2	Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.					
	XHB3.15.1	Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica					
	XHB3.16.1	Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos					

XHB3.16.2.	Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais	35%	34%	60%	30%	10%
XHB3.17.1.	Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo					
XHB3.18.1.	Elabora un mapa do imperio de Alexandre					
XHB3.8.2.	Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno					

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
BLOQUE 3 70%	XHB3.19.1.	Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	35%	30%	60%	30%	10%
	XHB3.19.2.	Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.					
	XHB3.20.1.	Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.	35%	30%	60%	30%	10%
	XHB3.20.2.	Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga.					
	XHB3.21.1.	Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	35%	30%	60%	30%	10%
	XHB3.22.1	Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.					
	XHB3.22.2.	Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	35%		0%	90%	10%
	XHB3.22.3.	Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.					

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
	XHB1.1.1.	Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.	35%	25%	60%	30%	10%
	XHB1.1.2.	Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas.					
	XHB1.2.1.	Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters.					
	XHB1.3.1.	Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.					
	XHB1.4.1.	Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.					
	XHB1.4.2.	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.					
	XHB1.5.1	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.	5%	35%	60%	30%	10%
	BLOQUE 30%	XHB1.6.1.	Localiza nun mapa físico europeo , español e mundi os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais.	35%	40%	60%	30%
XHB1.6.2.		Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.					
XHB1.7.1.		Explica as características xerais do relevo europeo.					
XHB1.8.1		Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo					
XHB1.9.1.		Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.					
XHB1.9.2.		Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.					
XHB1.10.1.		Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais.					
B1.11.1.	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.						

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloques quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

A avaliación dos estándares comprendidos entre o XHB3.1.1 ate o XHB3.5.1 será en todas as probas da 1ª e 2ª avaliación e contarán o 10% da nota en cada unha delas.

METODOLOXIA

Estratexias metodolóxicas

1. ASPECTOS XERAIS

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

2. SECUENCIACIÓN HABITUAL DE TRABAJO NA AULA

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, (Rúbricas)
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

3. OUTRAS DECISIÓN METODOLÓXICAS

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Tres sesións de 50´ semanais
3. Espazos: Aulas dos distintos grupos
4. Materiais: Reforzo, ampliación da editorial edelvives no proxecto Somos link
5. Recursos didácticos: Libro de texto e dixital da editorial edelvives no proxecto Somos link

AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL

En que data se realizará? Setembro

En que consistirá? Nunha proba que conteña preguntas de diversos tipos relacionados cos estándares

Como se informará á familia? A través das titorías e na 1ª reunión cos pais e nais que se celebra en outubro

Cales serán as consecuencias dos resultados? A detección das necesidades educativas do grupo e a toma das medidas de reforzo que se necesiten.

2.- PROCEDIMIENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.

b) Para os traballos:

Nivel de coñecementos, comprensión

Capacidade de aplicación, de análise e síntese

A calidade dos textos e das ilustracións

A variedade das fontes

O rigor científico

A entrega no prazo indicado

A capacidade crítica

A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

Como se recupera unha proba non superada? Non se recupera

Como se recupera unha avaliación non superada? Haberá unha proba por trimestre ou a realización de exercicios de reforzo dependendo das características do alumnado , que permita valorar integradamente a consecución dos estándares ata ese momento.

3.-PROCEDIMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Avaliaranse os estándares seguindo o tipo de probas realizadas ao longo do curso

Que estándares se van avaliar? Todos

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

Que criterios segue o centro para a promoción? Os que se recollen na lexislación vixente

4.- PROCEDIMIENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Escrita: Constará de dúas partes diferenciadas:

a) BLOQUE DE XEOGRAFÍA: 30%

Rotular Mapa mudo do mundo con distintas unidades de relevo. (5 puntos)

Contestar a preguntas en relación cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de Xeografía (5 puntos)

b) BLOQUE DE HISTORIA: 70%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia. (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. Etc.,) (10 puntos)

Como se cualifica, redondeos, etc.? Tan so se terá en conta o resultado da proba. CALCULO DA NOTA: Media ponderada da nota obtida en xeografía e a nota obtida en historia. Esta ponderación non terá obxecto cando o alumnado obteña nun dos dous bloques (xeografía - historia) unha puntuación inferior a 3,5 puntos.

5.- PROCEDIMIENTO DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc.?

No actual curso non temos clases de recuperación por falta de profesorado con horas dispoñibles. A xefa de dpto. Encargase de reunirse con eles periodicamente para programar os traballos e as probas.

Como se avalía? Avaliacións parciais e traballos realizados sobre a parte correspondente. Tamén se realiza unha proba final en maio.

Como se elabora a cualificación final. Media ponderada das probas e os traballos realizados

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Escrita: Constará de dúas partes diferenciadas:

a) BLOQUE DE XEOGRAFÍA: 30%

Rotular Mapa mudo do mundo con distintas unidades de relevo. (5 puntos)

Contestar a preguntas en relación cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de Xeografía (5 puntos)

b) BLOQUE DE HISTORIA: 70%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia. (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. etc.,) (10 puntos)

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba. CALCULO DA NOTA: Media ponderada da nota obtida en xeografía e a nota obtida en historia. Esta ponderación non terá obxecto cando o alumnado obteña nun dos dous bloques (xeografía - historia) unha puntuación inferior a 3,5 puntos.

2º ESO

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Probas
1ª	B3	BLOQUE 3: A HISTORIA	
	B3.1	A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da Historia	
	B3.2	As fontes históricas	
	B3.3	Cambio e continuidade	
	B3.4	O tempo histórico	
	B3.5	O vocabulario histórico e artístico	
	B3.6	Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).	
	B3.7	Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.	
	B3.8	Feudalismo.	X
	B3.9	Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.	
	B3.10	Reconquista e repoboación.	X
	B3.11	Expansión comercial europea e recuperación das cidades. Crise da baixa Idade Media: a 'Peste Negra' e as súas consecuencias.	
	B3.12	Arte románica, gótica e islámica.	X
2ª	B1	BLOQUE 1: O MEDIO FÍSICO	
	B1.1	Localización. Latitude e lonxitude.	
	B1.2	Características xerais do medio físico de España e de Galicia.	
	B1.3	Medio físico de España: relevo e hidrografía	
	B1.4	Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.	X
	B1.5	Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia .Diversidade de paisaxes.	
	B1.6	Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia.	
	B1.7	Medio natural e problemas ambientais en España.	X
3ª	B.2	BLOQUE 2: O ESPAZO HUMANO	
	B2.1	Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.	
	B2.2	Poboación europea: distribución e evolución.	
	B2.3	Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.	
	B2.4	Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.	X
	B2.5	Proceso de urbanización no planeta.	
	B2.6	A cidade e o proceso de urbanización europeo.	
	B2.7	A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.	X
	B2.8	Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.	
	B2.9 B2.10	Paisaxes no territorio español e galego. Principais retos e problemas ambientais en España.	X

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B3.1	B3.1	XHB3.1.1	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.		CSC/CCEC
B3.2	B3.2	XHB3.2.1	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	EOE	CSC/CCEC
		XHB3.2.2	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.		CSC/CAA
B3.3	B3.3	XHB3.3.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.		CSC/CMCCT
B3.4	B3.4	XHB3.4.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.		CSC/CMCCT
B3.5	B3.5	XHB3.5.1	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.		CSC/CCL
B3.6	B3.6	XHB3.6.1.	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	EOE	CSC/CAA
B3.7	B3.7	XHB3.7.1.	Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos.	EC	CSC/CAA
B3.8	B3.8	XHB3.8.1.	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	EC	CSC
B3.9.	B3.9	XHB3.9.1.	Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.	PV	CSC/CCEC
		XHB3.9.2	Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.	EC / PV	CSC/CCEC
B3.10	B3.10	XHB3.10.1	Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.	TIC	CSC/CCEC/CMCCT/CCL
		XHB3.10.2	Explica a importancia do Camiño de Santiago.	CA	CSC/CCEC/CCL
B3.11	B3.11	XHB3.11.1.	Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.	CL	CSC
B3.12	B3.12	XHB3.12.1.	Describe características da arte románica, gótica e islámica.	CA	CSC/CCEC/CCL

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B1.1	B1.1	XHB1.1.1	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas	EOE	CAA/CMCCT/CD
B1.2	B1.2	XHB1.2.1	Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	TIC	CAA/CMCCT/CD/CCL
B1.3	B1.3	XHB1.3.1	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	EOE / CA	CAA/CMCCT/CD
		XHB1.3.2	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.	EOE	CAA/CMCCT/CD/CCL
B1.4	B1.4	XHB1.4.1	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.	TIC	CAA/CMCCT/CD
		XHB1.4.2	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.	TIC	CAA/CMCCT/CD/CCL
B1.5	B1.5	XHB1.5.1	Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	TIC	CAA/CMCCT/CD/CCL
		XHB1.5.2	Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	CA	CAA/CMCCT/CD
		XHB1.5.3	Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	TIC	CAA/CMCCT/CD
B1.6	B1.6	XHB1.6.1	Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	TIC	CAA/CMCCT/CD
B1.7	B1.7	XHB1.7.1	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	CA	CAA/CMCCT/CD/CCL

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B2.1	B2.1	XHB2.1.1.	Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas	TIC	CAA/ CMCCT/CD/CCL
		XHB2.1.2	Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	EOE	CAA/CMCCT/CD/CSC
B2.2	B2.2	XHB2.2.1	Explica as características da poboación europea.	EOE	CAA/ CMCCT/CD
		XHB2.2.2	Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	EOE	CAA/ CMCCT/CD
B2.3	B2.3	XHB2.3.1.	Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas.	EOE	CAA/CMCCT/CD/CCL
		XHB2.3.2	Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.	EOE	CAA/CMCCT/CD/CCL/CSC
B2.4	B2.4	XHB2.4.1	Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.	EC	CAA/CD/CMCCT/CSC/CCL
B2.5	B2.5	XHB2.5.1.	Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	TIC	CAA/CMCCT/CSC/CD/CCL
		XHB2.5.2	Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.	TIC	CAA/CCL/CMCCT/CSC
B2.6	B2.6	XHB2.6.1	Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.	EOE	CAA/CMCCT/CCL/CD/CSC
		XHB2.6.2.	Distingue os tipos de cidades do noso continente	EOE	CAA/CMCCT/CD/CSC/CCL
B2.7	B2.7	XHB2.7.1	Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita.	CL	CAA/CMCCT/CD/CSC/CCL
B2.8	B2.8	XHB2.8.1	Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.	TIC	CAA/CMCCT/CCL/CD
		XHB2.8.2	Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	TIC	CAA/CMCCT/CSC/CD
B2.9	B2.9	XHB2.9.1	Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	TIC	CCL
B2.10	B2.10	XHB2.10.1	Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.	EOE	CAA/CMCCT/CSC/CD/CCL

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
					Probas obxectivas	Produtos	Observación
3 40%	XHB3.1.1	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.					
	XHB3.2.1	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.					
	XHB3.2.2	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estes restos materiais ou textuais.					
	XHB3.2.3	Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.					
	XHB3.3.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.					
	XHB3.4.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.					
	XHB3.5.1	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.					
	XHB3.6.1	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	35%	40%	60%	30%	10%
	XHB3.7.1	Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos.					
	XHB3.8.1	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.					
	XHB3.9.1	Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.	35%	30%	60%	30%	10%
	XHB3.9.2	Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.					
XHB3.10.1	Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.	35%	30%	60%	30%	10%	
XHB3.10.2	Explica a importancia do Camiño de Santiago.						
XHB3.11.1	Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.						
XHB3.12.1	Describe características da arte románica, gótica e islámica.						

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.		GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
					Probas obxectivas	Produtos	Observación
1	XHB1.1.1	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas	35%	50%	60%	30%	10%
	XHB1.2.1	Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.					
	XHB1.3.1	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.					
	XHB1.3.2	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.					
	XHB1.4.1	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.					
	XHB1.4.2	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.					
30%	XHB1.5.1	Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	35%	50%	60%	30%	10%
	XHB1.5.2	Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.					
	XHB1.5.3	Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.					
	XHB1.6.1	Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.					
	XHB1.7.1	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.					

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.		GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
					Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 2	XHB2.1.1.	Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas	35%	34%	60%	30%	10%
	XHB2.1.2	Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.					
	XHB2.2.1	Explica as características da poboación europea.					
	XHB2.2.2	Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.					
	XHB2.3.1.	Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas.					
	XHB2.3.2	Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.					
	XHB2.4.1	Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.					
	XHB2.5.1.	Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	35%	33%	60%	30%	10%
	XHB2.5.2	Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.					
	XHB2.6.1	Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.					
XHB2.6.2.	Distingue os tipos de cidades do noso continente						
XHB2.7.1	Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita.	35%	33%	60%	30%	10%	
XHB2.8.1	Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.						
XHB2.8.2	Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.						
XHB2.9.1	Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.						
XHB2.10.1	Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.						

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloques quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

A avaliación dos estándares comprendidos entre o XHB3.1.1 ate o XHB3.5.1 será en todas as probas da 1ª avaliación e contarán o 10% da nota en cada unha delas.

METODOLOXIA

Estratexias metodolóxicas

1. ASPECTOS XERAIS

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

2. SECUENCIACIÓN HABITUAL DE TRABAJO NA AULA

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, (Rúbricas)
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

3. OUTRAS DECISIÓN METODOLÓXICAS

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Tres sesións de 50´ semanais
3. Espazos: Aulas dos distintos grupos
4. Materiais: Reforzo, ampliación da editorial edelvives no proxecto Somos link
5. Recursos didácticos: Libro de texto e dixital da editorial edelvives no proxecto Somos link

AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL

En que data se realizará? Setembro

En que consistirá? Nunha proba que conteña preguntas de diversos tipos relacionadas cos estándares

Como se informará á familia? A través das titorías e na 1ª reunión cos pais e nais que se celebra en outubro

Cales serán as consecuencias dos resultados? A detección das necesidades educativas do grupo e a toma das medidas de reforzo que se necesiten.

2.- PROCEDIMIENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.

- b) Para os traballos:
  - Nivel de coñecementos, comprensión
  - Capacidade de aplicación, de análise e síntese
  - A calidade dos textos e das ilustracións
  - A variedade das fontes
  - O rigor científico
  - A entrega no prazo indicado
  - A capacidade crítica
  - A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

Como se recupera unha proba non superada? Non se recupera

Como se recupera unha avaliación non superada? Haberá unha proba por trimestre ou a realización de exercicios de reforzo dependendo das características do alumnado , que permita valorar integradamente a consecución dos estándares ata ese momento.

3.-PROCEDIMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Avaliaranse os estándares seguindo o tipo de probas realizadas ao longo do curso

Que estándares se van avaliar? Todos

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

Que criterios segue o centro para a promoción? Os que se recollen na lexislación vixente

4.- PROCEDIMIENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Escrita: Constará de dúas partes diferenciadas:

a) BLOQUE DE XEOGRAFÍA: 60%

Rotular Mapa mudo do mundo con distintas unidades de relevo. (5 puntos)

Contestar a preguntas en relación cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de Xeografía (5 puntos)

b) BLOQUE DE HISTORIA: 40%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia. (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. Etc.,) (10 puntos)

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba. CALCULO DA NOTA: Media ponderada da nota obtida en xeografía e a nota obtida en historia. Esta ponderación non terá obxecto cando o alumnado obteña nun dos dous bloques (xeografía - historia) unha puntuación inferior a 3,5 puntos.

5.- PROCEDIMIENTO DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc.?

No actual curso non temos clases de recuperación por falta de profesorado con horas dispoñibles. A xefa de dpto. Encargase de reunirse con eles periodicamente para programar os traballos e as probas.

Como se avalía? Avaliacións parciais e traballos realizados sobre a parte correspondente. Tamén se realiza unha proba final en maio.

Como se elabora a cualificación final. Media ponderada das probas e os traballos realizados

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Escrita: Constará de dúas partes diferenciadas:

a) BLOQUE DE XEOGRAFÍA: 60%

Rotular Mapa mudo do mundo con distintas unidades de relevo. (5 puntos)

Contestar a preguntas en relación cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de Xeografía (5 puntos)

b) BLOQUE DE HISTORIA: 40%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia. (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. etc.,) (10 puntos)

Como se cualifica, redondeos, etc.?Tan so se terá en conta o resultado da proba. CALCULO DA NOTA: Media ponderada da nota obtida en xeografía e a nota obtida en historia. Esta ponderación non terá obxecto cando o alumnado obteña nun dos dous bloques (xeografía - historia) unha puntuación inferior a 3,5 puntos.

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
1ª	B3	BLOQUE 3: A HISTORIA	
	B3.1	A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da Historia	
	B3.2	As fontes históricas	
	B3.3	Cambio e continuidade	
	B3.4	O tempo histórico	
	B3.5	O vocabulario histórico e artístico	
	B3.6	Idade Moderna: concepto e datación	
	B3.7	Renacemento e humanismo. Cambios e conflitos relixiosos	
	B3.8	Arte renacentista e barroca	
	B3.9	Principais manifestacións culturais do século XVI	X
	B3.10	O nacemento do estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas	
	B3.11	Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia	X
	B3.12	Descubertas xeográficas: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.	
B3.13	Os conflitos europeos nos séculos XVI e XVII a través das políticas dos Austrias: reforma, contrarreforma e guerras de relixión; loita pola hexemonía e guerra dos Trinta Anos.	X	
2ª	B1	BLOQUE 1: O MEDIO FÍSICO	
	B1.1	A localización. A latitude e a lonxitude	X
	B2	BLOQUE 2. O ESPAZO HUMANO	
	B2.1	Organización política e territorial de España	X
	B2.2	Sectores de actividade económica	
	B2.3	Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia	
	B2.4	Sistemas económicos no mundo	X
	B2.5	Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sustentable	
	B2.6	Recursos naturais e actividades agrarias	
B2.7	Pesca: tipos e problemática	X	
3ª	B2.8	Sector industrial. Rexións industrializadas do mundo	X
	B2.9	Actividades terciarias: transporte	
	B2.10	Actividades terciarias: comercio	
	B2.11	Turismo	X
	B2.12	Causas de desenvolvemento desigual. Débeda externa	
	B2.13	Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema	X

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B3.1	B3.1	XHB3.1.1	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.		CSC/CAA/CCEC
B3.2	B3.2	XHB3.2.1	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.		CAA/CCEC
		XHB3.2.2	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.		CSC/CAA
B3.3	B3.3	XHB3.3.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.		CSC/CAA
B3.4	B3.4	XHB3.4.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.		CSC/CMCCT
B3.5	B3.5	XHB3.5.1	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	EOE	CSC/CMCCT
B3.6	B3.6	XHB3.6.1.	Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).	EOE	CSC/CAA
B3.7	B3.7	XHB3.7.1.	Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos.	EOE	CSC/CCEC/CAA/CCL
B3.8	B3.8	XHB3.8.1.	Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época..	EOE	CSC/CCEC/CMCCT/CCL
B3.9	B3.9	XHB3.9.1.	Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.	EOE	CSC/CCEC/CAA/CCL
B3.10	B3.10	XHB3.10.1	Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.	EOE	CSC/CAA
B3.11	B3.11	XHB3.11.1.	Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos.	EC	CSC/CAA
B3.12	B3.12	XHB3.12.1.	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.	EOE	CSC/CMCCT/CAA/CCL
		XHB3.12.2	Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo.	EC	CSC
		XHB3.12.3	Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.	EC	CSC/CAA/CCL
B3.13	B3.13	XHB3.13.1	Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos Trinta Anos	EC	CSC/CAA

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B1.1	B1.1	XHB1.1.1.	Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.	TIC	CAA/CMCCT/CCL/CD
		XHB1.1.2.	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas.		CAA/CMCCT/CD
		XHB1.1.3	Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos		CAA/CMCCT/CCL/CD
B2.1	B2.1	XHB2.1.1.	Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.	TIC	CCL/CMCCT/CD/CAA/CSC
B2.2	B2.2	XHB2.2.1	Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.	TIC	CCL/CMCCT/CD/CAA/CSC
B2.3	B2.3	XHB2.3.1.	Diferencia os sectores económicos europeos.	EC	CCL/CMCCT/CAA/CSC
B2.4	B2.4	XHB2.4.1	Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.	EC	CCL/CSIEE/CCL/CAA/CSC
B2.5	B2.5	XHB2.5.1	Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.	EOE	CCL/CMCCT/CD/CAA/CSC
B2.6	B2.6	XHB2.6.1	Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo.	TIC	CAA/CD/CMCCT
		XHB2.6.2	Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.	TIC	CAA/CSIEE/CD/CMCCT
		XHB2.6.3	Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.	TIC	CD/CAA/CSIEE/CMCCT
		XHB2.6.4	Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.	EOE	CCL/CAA/CSIEE/CMCCT
B2.7	B2.7	XHB2.7.1	Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, usando recursos impresos e dixitais.	TIC	CCL/CMCCT/CD/CAA/CD/CSC

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B2.8	B2.8	XHB2.8.1	Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.	TIC	CCL/CAA/CSIEE/
B2.9	B2.9	XHB2.9.1	Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.	TIC	CD/CAA/CSC/CSIEE
B2.10	B2.10	XHB2.10.1.	Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.	EOE	CCL/CMCCT/CD/CAA/CSIEE
		XHB2.10.2	Describe as características do comercio internacional na actualidade.	EOE	CCL/CD/CAA/CSC
		XHB2.10.3	Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.	EOE	CCL/CSIEE/CD/CAA/CSC
B2.11	B2.11	XHB2.11.1	Identifica os tipos de turismo e os seus efectos	EOE	CCL/CSIEE/CD/CAA/CSC
		XHB2.11.2	Valora a importancia do turismo na economía española e galega.	EC	CCL/CSIEE/CD/CAA/CCEC
B2.12	B2.12	XHB2.12.1	Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.	EOE	CCL/CSIEE/CAA/CSC
		XHB2.11.2	Crea mapas conceptuais, usando recursos impresos e dixitais, para explicar o funcionamento do comercio, e sinala os organismos que agrupan as zonas comerciais.	TIC	CCL/CSIEE/CAA
		XHB2.12.3	Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.	TIC	CCL/CSIEECAA/CD/CMCCT
B2.13	B2.13	XHB2.13.1	Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza	EOE	CCL/CSIEE/CAA/CSC
		XHB2.13.2	Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos.	TIC	CCL/CSIEE/CAA/CSC

LENDA TRANSVERSAIS: **CL** Comprensión lectora   **EOE** Expresión oral e escrita   **CA** Comunicación audiovisual   **TIC** Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento   **EC** Educación cívica   **PV** Prevención da violencia

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
BLOQUE 3 35%	XHB3.1.1	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.					
	XHB3.2.1	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.					
	XHB3.2.2	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.					
	XHB3.3.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.					
	XHB3.4.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.					
	XHB3.5.1	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.					
	XHB3.6.1.	Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).	35%	40%	70%	20%	10%
	XHB3.7.1.	Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos.					
	XHB3.8.1.	Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época..					
	XHB3.9.1.	Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.					
	XHB3.10.1	Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.	35%	20%	70%	20%	10%
	XHB3.11.1	Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos.					
	XHB3.12.1	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.	35%	40%	70%	20%	10%
XHB3.12.2	Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo.						
XHB3.12.3	Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.						
XHB3.13.1	Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos Trinta Anos						

A avaliación dos estándares comprendidos entre o XHB3.1.1 ate o XHB3.5.1 será en todas as probas da 1ª avaliación e contarán o 10% da nota en cada unha delas.

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
BLOQUE 1 10%	XHB1.1.1.	Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.	35%	20%	70%	20%	10%
	XHB1.1.2.	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas.					
	XHB1.1.3	Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos					
	XH2.1.1.	Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.	35%	20%	70%	20%	10%
BLOQUE 2 55%	XHB2.2.1.	Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.	35%	20%	70%	20%	10%
	XHB2.3.1	Diferencia os sectores económicos europeos.					
	XHB2.4.1	Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.					
	XHB2.5.1	Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.	35%	40%	70%	20%	10%
	XHB2.6.1	Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo.					
	XHB2.6.2	Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.					
	XHB2.6.3						
	XHB2.6.4	Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.					
	XHB2.7.1	Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, usando recursos impresos e dixitais.					

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
	XHB2.8.1	Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.	35%	25%	70%	20%	10%
BLOQUE	XHB2.9.1	Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.	35%	25%	70%	20%	10%
	XHB2.10.1	Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.					
	XHB2.10.2	Describe as características do comercio internacional na actualidade.					
	XHB2.10.3	Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.					
2	XHB2.11.1	Identifica os tipos de turismo e os seus efectos	35%	25%	70%	20%	10%
	XHB2.11.2	Valora a importancia do turismo na economía española e galega.					
55%	XHB2.12.1	Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.	35%	25%	70%	20%	10%
	XHB2.11.2	Crea mapas conceptuais, usando recursos impresos e dixitais, para explicar o funcionamento do comercio, e sinala os organismos que agrupan as zonas comerciais.					
	XHB2.12.3	Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflictan as liñas de intercambio.					
	XHB2.13.1	Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza	35%	25%	70%	20%	10%
	XHB2.13.2	Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos.					

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloque quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

METODOLOXIA

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Tres sesións de 50´ semanais
3. Espazos: Aulas dos distintos grupos
4. Materiais: Reforzo, ampliación de distintos libros de texto e recursos da web (por exemplo dos recursos abalar,...)
5. Recursos didácticos: Libro de texto da editorial Anaya e apuntes do profesor utilizando distintos libros de texto e recursos da web xa que o libros non se adapta na maioría dos temas ao currículo galego pero temos que mantelo legalmente ata o 2021.

AVALIACIÓNS

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL

En que data se realizará? Setembro

En que consistirá? Nunha proba que conteña preguntas de diversos tipos relacionadas cos estándares

Como se informará á familia? A través das titorías e na 1ª reunión cos pais e nais que se celebra en outubro

Cales serán as consecuencias dos resultados? A detección das necesidades educativas do grupo e a toma das medidas de reforzo que se necesiten.

2.- PROCEDIMIENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.
  - b) Para os traballos:
    - Nivel de coñecementos, comprensión

Capacidade de aplicación, de análise e síntese

A calidade dos textos e das ilustracións

A variedade das fontes

O rigor científico

A entrega no prazo indicado

A capacidade crítica

A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

Como se recupera unha proba non superada? Non se recupera

Como se recupera unha avaliación non superada? Haberá unha proba por trimestre ou a realización de exercicios de reforzo dependendo das características do alumnado , que permita valorar integradamente a consecución dos estándares ata ese momento.

3.-PROCEDIMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Avaliaranse os estándares seguindo o tipo de probas realizadas ao longo do curso

Que estándares se van avaliar? Todos

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

Que criterios segue o centro para a promoción? Os que se recollen na lexislación vixente

4.- PROCEDIMIENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Escrita: Constará de dúas partes diferenciadas:

a) BLOQUE DE XEOGRAFÍA: 65%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de xeografía dos bloques 1 e 2

b) BLOQUE DE HISTORIA: 35%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia do bloque 3. (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. Etc.,)

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba. CALCULO DA NOTA: Media ponderada da nota obtida en xeografía e a nota obtida en historia. Esta ponderación non terá obxecto cando o alumnado obteña nun dos dous bloques (xeografía - historia) unha puntuación inferior a 3,5 puntos.

5.- PROCEDIMIENTO DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc.?

No actual curso non temos clases de recuperación por falta de profesorado con horas dispoñibles. A xefa de dpto. Encargase de reunirse con eles periodicamente para programar os traballos e as probas.

Como se avalía? Avaliacións parciais e traballos realizados sobre a parte correspondente. Tamén se realiza unha proba final en maio.

Como se elabora a cualificación final. Media ponderada das probas e os traballos realizados

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Escrita: Constará de dúas partes diferenciadas:

a) BLOQUE DE XEOGRAFÍA: 65%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de xeografía dos bloques 1 e 2

b) BLOQUE DE HISTORIA: 35%

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia do bloque 3. (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. Etc.,)

Como se cualifica, redondeos, etc.? Tan so se terá en conta o resultado da proba. CALCULO DA NOTA: Media ponderada da nota obtida en xeografía e a nota obtida en historia. Esta ponderación non terá obxecto cando o alumnado obteña nun dos dous bloques (xeografía - historia) unha puntuación inferior a 3,5 puntos.

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
1ª	B10	BLOQUE 10: A RELACIÓN ENTRE O PASADO, O PRESENTE E O FUTURO A TRAVÉS DA HISTORIA E A XEOGRAFÍA	
	B10.1	A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da Historia e a Xeografía	
	B10.2	Cambio e continuidade	
	B10.3	O tempo histórico	
	B10.4	O vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea	
	B1	BLOQUE 1. O SÉCULO XVIII EN EUROPA ATA 1789	
	B1.1	Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.	
	B1.2	Ilustración	
	B1.3	Arte e ciencia en Europa no século XVIII.	X
	B2	BLOQUE 2. A ERA DAS REVOLUCIÓNS LIBERAIS	
	B2.1	Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias	
	B2.2	Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español	X
	B3	BLOQUE 3. A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL	
	B3.1	Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.	
	B3.2	Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.	
	B3.3	Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).	
	B3.4	Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?	
	B3.5	A ciencia no século XIX.	X
2ª	B4	BLOQUE 4. O IMPERIALISMO DO S.XIX E A I GUERRA MUNDIAL	
	B4.1	O imperialismo no século XIX: concepto.	
	B4.2	Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.	
	B4.3	Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial	
	B4.4	Revolución Rusa.	
	B4.5	A arte no século XIX	X
	B5	BLOQUE 5. A ÉPOCA DE ENTREGUERRAS (1919 – 1945)	
	B5.1	Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión	
	B5.2	Fascismo italiano e nazismo alemán.	
	B5.3	II República española e a Guerra Civil	X
	B6	BLOQUE 6. AS CAUSAS E AS CONSECUENCIAS DA II GUERRA MUNDIAL (1939 – 1945)	
	B6.1	Orixes da II Guerra Mundial	
	B6.2	Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.	

	B6.3	O Holocausto.	
	B6.4	Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.	
	B6.5	Procesos de descolonización en Asia e África.	X
3ª	B7	BLOQUE 7. A ESTABILIZACIÓN DO CAPITALISMO E O ILLAMENTO ECONÓMICO DO BLOQUE SOVIÉTICO	
	B7.1	Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".	
	B7.2	Crise do petróleo (1973).	
	B7.3	Ditadura de Franco en España.	X
	B8	BLOQUE 8. O MUNDO RECENTE ENTRE OS SÉCULOS XX E XXI	
	B8.1	Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.	
	B8.2	Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.	
	B8.3	Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).	
	B8.4	Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.	X
	B9	BLOQUE 9. A REVOLUCIÓN TECNOLÓXICA E A GLOBALIZACIÓN A FINAIS DO SÉCULO XX E PRINCIPIO DO XXI	
	B9.1	A globalización económica: concepto e características.	
	B9.2	Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización	
	B9.3	Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.	X

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B10.1	B10.1	XHB10.1.1	Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.	EOE	CSC/CAA/CMCCT/CCL
		XHB10.1.2	Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.	EOE	CAA/CSC
		XHB10.1.3	Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.	EOE	CSC/CAA/CMCCT
B10.2	B10.2	XHB10.2.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	TIC	CSC/CMCCT
		XHB10.2.2	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	TIC	CSC/CMCCT
B10.3	B10.3	XHB10.3.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	CL	CSC/CMCCT
B10.4	B10.4	XHB10.4.1	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	EOE	CSC/CCL
B1.1	B1.1	XHB1.1.1	Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.	EOE	CSC/CAA/CCL
		XHB1.1.2.	Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.	EOE	CSC/CAA/CCL
B1.2	B1.2	XHB1.2.1.	Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.	EOE	CSC/CCEC/CCL
B1.3	B1.3	XHB1.3.1.	Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.	EOE	CSC/CAA/CMCCT
		XHB1.3.2	Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.	EOE	CSC/CMCCT
B2.1	B2.1	XHB2.1.1	Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	EOE	CSC/CAA/CCL
		XHB2.1.2	Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.		CSC/CAA/CCL
B2.2	B2.2	XHB2.2.1	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.		CSC/CAA/CCL
		XHB2.2.2	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.		CSC/CAA/CCL
		XHB2.2.3	Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.	EC	CSC/CAA/CCL

B3.1	B3.1	XHB3.1.1.	Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	EOE	CSC/CAA/CCL
B3.2	B3.2	XHB3.2.1	Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.	CL	CSC/CAA/CCL
B3.3	B3.3	XHB3.3.1	Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	EC	CSC/CSIEE/CCL
B3.4	B3.4	XHB3.4.1	Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.	EC	CSC
B3.5	B3.5	XHB3.5.1	Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.	TIC	CSC/CAA/CMCCT

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B4.1	B4.1	XHB4.1.1	Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	EOE	CSC/CAA/CCL
		XHB4.1.2	Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.	EC	CSC/CAA/CCL
B4.2	B4.2	XHB4.2.1	Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	EC	CSC/CAA
B4.3	B4.3	XHB4.3.1	.Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.	EOE	CSC/CAA
		XHB4.3.2	Analiza o novo mapa político de Europa.	TIC	CSC/CAA
		XHB4.3.3	Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	EOE	CSC/CAA/CCL
B4.4	B4.4	XHB4.4.1	Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.	EC	CSC/CAA/CCL
B4.5	B4.5	XHB4.5.1	Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.	CA	CSC/CAA/CCL/CCEC

		XHB4.5.2	Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.	CA	CSC/CAA/CCL/CMCCT
B5.1	B5.1	XHB5.1.1	Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	CL	CSC/CAA/CCL
		XHB5.1.2	Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	EC	CSC/CAA
		XHB5.1.3	Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	PV	CSC/CAA/CCL
B5.2	B5.2	XHB5.2.1	Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.	PV	CSC/CCL
B5.3	B5.3	XHB5.3.1	Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	EOE	CSC/CCL
		XHB5.3.2	Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	PV	CSC/CAA/CCL
B6.1	B6.1	XHB6.1.1	Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	CL	CSC/CAA
B6.2	B6.2	XHB6.2.1	Sitúa nun mapa as fases do conflito.	TIC	CSC/CAA
		XHB6.2.2	Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.	CL	CSC/CAA/CCL
		XHB6.2.3	Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	EOE	CSC/CAA/CCL
B6.3	B6.3	XHB6.3.1	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	PV	CSC
B6.4	B6.4	XHB6.4.1	Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.	PV	CSC/CAA/CCL
		XHB6.4.2	Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	PV	CSC/CAA/CCL
B6.5	B6.5	XHB6.5.1	Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.	PV	CSC/CCL
		XHB6.5.2	Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).	PV	CSC/CAA

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B7.1	B7.1	XHB7.1.1	Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	EOE	CSC/CAA/CCL
		XHB7.1.2	Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.	PV	CSC
B7.2	B7.2	XHB7.2.1	Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.	CL	CSC/CAA/CCL
B7.3	B7.3	XHB7.3.1	Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco	PV	CSC
		XHB7.3.2	Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica	PV	CSC/CAA/CCL
B8.1	B8.1	XHB8.1.1	Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época	TIC	CSC/CAA
		XHB8.1.2	Comprende os proles e contras do estado do benestar.	EOE	CSC
B8.2	B8.2	XHB8.2.1	Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.	EOE	CSC/CAA/CCL
B8.3	B8.3	XHB8.3.1	Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.	EOE	CSC/CAA/CCL
		XHB8.3.2	Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.	TIC	CSC/CCL
		XHB8.3.3	Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.	PV	CSC/CAA/CCL
B8.4	B8.4	XHB8.4.1	Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.	CL	CSC/CAA/CCL
B9.1	B9.1	XHB9.1.1	Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD/CSIEE
		XHB9.1.2	Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización.	TIC	CSC/CAA/CCL
B9.2	B9.2	XHB9.2.1	Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD
B9.3	B9.3	XHB9.3.1	Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD/CMCCT/CSIEE

LENDAS TRANSVERSAIS: CL Comprensión lectora   EOE Expresión oral e escrita   CA Comunicación audiovisual   TIC Tecnoloxías da información e comunicación
 EMP Emprendemento   EC Educación cívica   PV Prevención da violencia

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.		GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
					Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 10 10%	XHB10.1.1	Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.					
	XHB10.1.2	Sopese como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.					
	XHB10.1.3	Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.					
	XHB10.2.1	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.					
	XHB10.2.2	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.					
	XHB10.3.1	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.					
	XHB10.4.1	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.					
BLOQUE 1 10%	XHB1.1.1	Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.	35%	33%	70%	20%	10%
	XHB1.1.2.	Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.					
	XHB1.2.1.	Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.					
	XHB1.3.1.	Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.					
	XHB1.3.2	Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.					
BLOQUE 2 10%	XHB2.1.1	Sopese as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	35%	33%	70%	20%	10%
	XHB2.1.2	Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.					
	XHB2.2.1	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.					
	XHB2.2.2	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.					

	XHB2.2.3	Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.						
BLOQUE	XHB3.1.1.	Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.						
3	XHB3.2.1	Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.	35%	34%	70%	20%	10%	
	XHB3.3.1	Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.						
	XHB3.4.1	Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.						
10%	XHB3.5.1	Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.						

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
BLOQUE 4 10%	XHB4.1.1	Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	35%	34%	70%	20%	10%
	XHB4.1.2	Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.					
	XHB4.2.1	Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.					
	XHB4.3.1	.Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.					
	XHB4.3.2	Analiza o novo mapa político de Europa.					
	XHB4.3.3	Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.					
	XHB4.4.1	Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.					
	XHB4.5.1	Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.					
	XHB4.5.2	Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.					
BLOQUE 5 10%	XHB5.1.1	Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	35%	33%	70%	20%	10%
	XHB5.1.2	Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.					
	XHB5.1.3	Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.					
	XHB5.2.1	Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.					
	XHB5.3.1	Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.					
	XHB5.3.2	Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.					
BLOQUE	XHB6.1.1	Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).					
	XHB6.2.1	Sitúa nun mapa as fases do conflito.					
	XHB6.2.2	Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.					

6	XHB6.2.3	Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	35%	33%	70%	20%	10%
	XHB6.3.1	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.					
	XHB6.4.1	Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.					
	XHB6.4.2	Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.					
	XHB6.5.1	Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.					
	XHB6.5.2	Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).					
10%							

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
7	XHB7.1.1	Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	35%	34%	70%	20%	10%
	XHB7.1.2	Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.					
	XHB7.2.1	Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.					
	XHB7.3.1	Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco					
	XHB7.3.2	Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica					
10%							

BLOQUE 8 10%	XHB8.1.1	Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época	35%	33%	70%	20%	10%
	XHB8.1.2	Comprende os proles e contras do estado do benestar.					
	XHB8.2.1	Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.					
	XHB8.3.1	Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.					
	XHB8.3.2	Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.					
	XHB8.3.3	Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.					
	XHB8.4.1	Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.					
BLOQUE 9 10%	XHB9.1.1	Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.	35%	33%	70%	20%	10%
	XHB9.1.2	Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización.					
	XHB9.2.1	Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.					
	XHB9.3.1	Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condicións sociais do proceso de globalización.					

A avaliación dos estándares comprendidos entre o XHB10.1.1 ate o XHB10.4.1 será en todas as probas do curso e contarán o 10% da nota en cada unha delas.

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloque quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

METODOLOXIA

4º ESO

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Tres sesións de 50´ semanais
3. Espazos: Aulas dos distintos grupos
4. Materiais: Reforzo, ampliación de distintos libros de texto e recursos da web (por exemplo dos recursos abalar,...)
5. Recursos didácticos: Libro de texto da editorial Anaya e apuntes do profesor utilizando distintos libros de texto e recursos da web

AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL

En que data se realizará? Setembro

En que consistirá? Nunha proba que conteña preguntas tipo test, preguntas curtas, confección de mapas, gráficas, etc. relacionados cos estándares

Como se informará á familia? A través das titorías e na 1ª reunión cos pais e nais que se celebra en outubro

Cales serán as consecuencias dos resultados? A detección das necesidades educativas do grupo e a toma das medidas de reforzo que se necesiten.

2.- PROCEDIMIENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:

Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.

Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.

Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.

Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.

b) Para os traballos:

Nivel de coñecementos, comprensión

Capacidade de aplicación, de análise e síntese

A calidade dos textos e das ilustracións

A variedade das fontes

O rigor científico

A entrega no prazo indicado

A capacidade crítica

A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador.

Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

Como se recupera unha proba non superada? Non se recupera

Como se recupera unha avaliación non superada? Haberá unha proba por trimestre ou a realización de exercicios de reforzo dependendo das características do alumnado , que permita valorar integradamente a consecución dos estándares ata ese momento.

3.-PROCEDIMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Avaliaranse os estándares seguindo o tipo de probas realizadas ao longo do curso

Que estándares se van avaliar? Todos

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

Que criterios segue o centro para a promoción? Os que se recollen na lexislación vixente

4.- PROCEDIMIENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Escrita:

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia . (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. Etc.,)

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba.

5.- PROCEDIMIENTO DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc.?

No actual curso non temos clases de recuperación por falta de profesorado con horas dispoñibles. A xefa de dpto. Encargase de reunirse con eles periodicamente para programar os traballos e as probas.

Como se avalía? Avaliacións parciais e traballos realizados sobre a parte correspondente. Tamén se realiza unha proba final en maio.

Como se elabora a cualificación final. Media ponderada das probas e os traballos realizados

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Escrita:

A proba constará de preguntas relacionadas cos coñecementos adquiridos nas distintas unidades de historia. (Test, liñas do tempo, imaxes para analizar, relacionar, extraer datos e comprender un texto histórico, completar cadros, observar e comentar imaxes de arquitectura , pintura e escultura. Etc.,)

Como se cualifica, redondeos, etc.? Tan so se terá en conta o resultado da proba.

1º BACHARELATO. HISTORIA DO MUNDO CONTEMPORÁNEO

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

		UNIDADES DIDÁCTICAS	
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
1º	B1	BLOQUE 1: O ANTIGO RÉXIME	
	B1.1	Trazos do Antigo Réxime.	
	B1.2	Transformacións no Antigo Réxime: economía, poboación e sociedade.	
	B1.3	Revolucións e parlamentarismo en Inglaterra.	
	B1.4	O pensamento da Ilustración.	
	B1.5	Relacións internacionais: equilibrio europeo.	
	B1.6	Manifestacións artísticas do momento	
	B.3	BLOQUE 3: A CRISE DO ANTIGO RÉXIME	
	B3.1	Crise do Antigo Réxime: visión global.	
	B3.2	Nacemento dos EEUU.	
	B3.3	Revolución Francesa de 1789: aspectos políticos e sociais.	
	B3.4	Imperio Napoleónico.	X
	B3.5	O Congreso de Viena e o Absolutismo.	
	B3.6	Revolucións liberais ou burguesas de 1820, 1830 e 1848. O caso español.	
	B3.7	O Nacionalismo: unificacións de Italia e Alemaña.	
	B3.8	Cultura e Arte: Europa entre o neoclasicismo e o romanticismo.	
	B3.9	Independencia das colonias hispano-americanas.	X
	B2	BLOQUE 2: AS REVOLUCIÓNS INDUSTRIAIS E AS SÚAS CONSECUCIAS SOCIAIS	
	B2.1	Revolución industrial: concepto, factores que a fan posible (económicos, sociais e ideolóxicos).	
	B2.2	Revolución ou revolucións industriais: características. Transformacións técnicas e novas fontes de enerxía.	
	B2.3	Protagonismo de Gran Bretaña e extensión do proceso de industrialización a outras zonas de Europa. Industrialización extraeuropea. Industrialización española e galega.	
	B2.4	Cambios debidos á Revolución Industrial: transportes, agricultura, poboación (migracións e novo concepto de cidade).	
	B2.5	Economía industrial: pensamento e primeiras crises.	
	B2.6	Nacemento do proletariado e organización da clase obreira: orixes do sindicalismo e correntes de pensamento; partidos políticos obreiros.	X

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
2ª	B4	BLOQUE 4: DOMINACIÓN EUROPEA DO MUNDO E I GUERRA MUNDIAL	
	B4.1	Tránsito do século XIX ao XX: visión global.	
	B4.2	Evolución dos principais Estados en Europa, América e Asia: Inglaterra vitoriana; Francia (III República e II Imperio); Alemaña bismarckiana; o Imperio Austrohúngaro; Rusia; os Estados Unidos (da Guerra Civil ata comezos do século XX) e Xapón (transformacións de finais do século XIX).	
	B4.3	Expansión colonial dos países industriais: causas; colonización e reparto de Asia, África e outros enclaves coloniais; consecuencias.	
	B4.4	Relacións internacionais. Paz Armada: a Tripla Alianza e a Tripla Entente.	
	B4.5	I Guerra Mundial: causas, desenvolvemento e consecuencias.	X
	B5	O PERIODO DE ENTREGUERRAS, A II GUERRA MUNDIAL E AS SÚAS CONSECUCENCIAS	
	B5.1	Economía, sociedade e cultura da época: os anos vinte.	
	B5.2	Revolución Rusa; formación e desenvolvemento da URSS.	
	B5.3	Tratados de Paz e reaxuste internacional: Sociedade de Nacións.	
	B5.4	Estados Unidos e a crise de 1929: a Gran Depresión e o "New Deal".	
	B5.5	Fascismos europeos e nazismo alemán.	
	B5.6	Relacións internacionais do período de entreguerras; viraxes cara á guerra.	
	B5.7	II Guerra Mundial: orixes do conflito e características xerais.	
	B5.8	Desenvolvemento da II Guerra Mundial.	
	B5.9	Consecuencias da II Guerra Mundial.	
	B5.10	Antisemitismo: o Holocausto.	
	B5.11	Preparación da Paz e a ONU.	X
	B6	BLOQUE 6: EVOLUCIÓN DE DOUS MUNDOS DIFERENTES E OS SEUS ENFRONTAMENTOS	
	B6.1	Formación do bloque comunista fronte ao bloque capitalista: Guerra Fría.	
	B6.2	Evolución das relacións entre as dúas superpotencias. Conflitos: da Guerra Fría á coexistencia pacífica e a distensión.	
	B6.3	Evolución da economía mundial de posguerra.	
B6.4	Características sociais e culturais de dous modelos políticos diferentes: comunismo e capitalismo.	X	

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
3ª	B7	BLOQUE 7: A DESCOLONIZACIÓN E O TERCEIRO MUNDO	
	B7.1	Orixes, causas e factores da descolonización.	
	B7.2	Etapas e modelos de descolonización.	
	B7.3	Desenvolvemento do proceso descolonizador: papel da ONU.	
	B7.4	O terceiro mundo e o Movemento de Países Non Aliñados: problemas dos países do terceiro mundo.	
	B7.5	Relacións entre os países desenvolvidos e non desenvolvidos; nacemento da axuda internacional.	
	B8	BLOQUE 8: A CRISE DO BLOQUE COMUNISTA	
	B8.1	A URSS e as democracias populares.	
	B8.2	Irrupción de M. Gorbachov: Perestroika e Glasnost.	
	B8.3	Desintegración da URSS: CEI-Federación Rusa e as novas repúblicas exsoviéticas.	
	B8.4	Caída do muro de Berlín e evolución dos países de Europa central e oriental.	
	B8.5	Problema dos Balcáns. Guerra de Iugoslavia.	X
	B.9	BLOQUE 9: O MUNDO CAPITALISTA NA SEGUNDA METADE DO SÉCULO XX	
	B9.1	Pensamento e cultura da sociedade capitalista na segunda metade do século XX.	
	B9.2	Estado do benestar.	
	B9.3	Proceso de construción da Unión Europea: das Comunidades Europeas á Unión.	
	B9.4	Obxectivos e institucións da Unión Europea.	
	B9.5	Evolución dos Estados Unidos: dos anos 60 aos 90.	
	B9.6	Xapón e os novos países asiáticos industrializados.	X
	B10	BLOQUE 10: O MUNDO ACTUAL DESDE UNHA PERSPECTIVA HISTÓRICA	
	B10.1	Globalización e medios de comunicación: impacto científico e tecnolóxico. Caída do muro de Berlín. Atentados de Nova York. A inmigración como fenómeno globalizado.	
	B10.2	A ameaza terrorista nun mundo globalizado.	
	B10.3	Europa: reto e unión.	
	B10.4	Trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI, tralos atentados do 11 de setembro de 2001.	
	B10.5	Hispanoamérica: situación actual.	
	B10.6	O mundo islámico na actualidade.	
	B10.7	África islámica, subsahariana e Sudáfrica.	
	B10.8	A India e China do século XX ao XXI: evolución política, económica, social e de mentalidades.	X
	B. 11	BLOQUE 11: A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina.	
	B11.1	Tempo histórico.	
	B11.2	Fontes históricas.	
	B11.3	Vocabulario histórico e artístico da Idade Contemporánea.	

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B1.1	B1.1	HMCB1.1.1	Extrae os trazos do Antigo Réxime dun texto proposto que os conteña.	CL	CSC/CAA/CCL
		HMCB1.1.2	Obtén e selecciona información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa ao Antigo Réxime.	EOE	CSC/CAA/CCL/CD
		HMCB1.1.3	Clasifica os trazos do Antigo Réxime en aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais.		CSC/CAA/CCL/CCEC
		HMCB1.1.4	Elabora mapas conceptuais que explican os trazos característicos do Antigo Réxime.	TIC	
B1.2	B1.2	HMCB1.2.1	Explica as transformacións do Antigo Réxime que afectan a economía, a poboación e a sociedade.	EOE	CSC/CAA/CCL
		HMCB1.2.2	Analiza a evolución dos trazos do Antigo Réxime do século XVII e o século XVIII.	EOE	CSC/CAA/CCL
B1.3	B1.3	HMCB1.3.1	Describe as características do parlamentarismo inglés a partir de fontes históricas.	EC	CSC/CAA/CCL
		HMCB1.3.2	Distingue as revolucións inglesas do século XVII como formas que promoven o cambio político do Antigo Réxime.	EOE	CSC/CCEC/CCL
B1.4	B1.4	HMCB1.4.1	Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século XIX.	EOE	CSC/CCEC/CCL
		HMCB1.4.2	Establece as semellanzas e AS diferenzas entre as ideas da Ilustración e o Liberalismo de comezos do século XIX.	EC	CSC/CCEC/CCL
B1.5	B1.5	HMCB1.5.1	Sitúa en mapas de Europa os países ou reinos en función dos conflitos en que interveñen.	TIC	CSC/CAA/CD
B1.6	B1.6	HMCB1.6.1	Distingue e caracteriza obras de arte do Rococó.	EOE	CSC/CAA/CCL/CCEC
B3.1	B3.1	HMCB3.1.1	Realiza eixes cronolóxicos que inclúan diacronía e sincronía dos acontecementos da primeira metade do século XIX.	EOE	CSC/CAA/CCL
B3.2	B3.2	HMCB3.2.1	Identifica xerarquías causais na guerra de independencia dos Estados Unidos a partir de fontes historiográficas.	EOE	CSC/CAA/CCL
B3.3	B3.3	HMCB3.3.1	Explica as causas da Revolución Francesa de 1789.	EOE	CSC/CAA/CD
		HMCB 3.3.2	Explica esquematicamente o desenvolvemento da Revolución Francesa.		CSC/CAA/CCL/CMCCT
B3.4	B3.4	HMCB3.4.1	Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico.	EOE	CSC/CAA/CSIEE
B3.5	B3.5	HMCB3.5.1	Analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena, e relaciónas coas súas consecuencias.	TIC	CSC/CAA/CCL
B3.6	B3.6	HMCB3.6.1	Compara as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820,1830 e 1848.	EOE	CSC/CAA/CCL
				EC	CSC/CAA/CCL

B3.7	B3.7	HMCB3.7.1	Describe e explica a unificación de Italia e a de Alemaña a partir de fontes gráficas.	EC	CSC/CAA/CCL
B3.8	B3.8	HMCB3.8.1	Establece as características propias da pintura, a escultura e a arquitectura do Neoclasicismo e o Romanticismo a partir de fontes gráficas.	TIC	CSC/CAA/CMCCT
B3.9	B3.9	HMCB3.9.1	Realiza un friso cronolóxico explicativo da independencia das colonias hispanoamericanas ao comezo do século XIX.	EC	CSC/CAA/CCL
B2.1	B2.1	HMCB2.1.1	Identifica as causas da primeira Revolución Industrial.	TIC	CSC/CAA/CD
B2.2	B2.2	HMCB2.2.1 HMCB2.2.2	Explica razoadamente a evolución cara á segunda Revolución Industrial. Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais.	EOE	CSC/CAA/CCL
B2.3	B2.3	HMCB2.3.1 HMCB2.3.2 HMCB2.3.3.	Localiza nun mapa os países industrializados e as súas rexións industriais. Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial dos primeiros países industrializados, a partir de fontes historiográficas. Debate en torno ao éxito ou o fracaso da industrialización en España e en Galicia.	EOE	CSC/CAA/CCL
B2.4	B2.4	HMCB2.4.1 HMCB2.4.2 HMCB2.4.3 HMCB2.4.4	Sinala os cambios sociais máis relevantes do século XIX asociándoos ao proceso da Revolución Industrial. Describe a partir dun plano a cidade industrial británica. Identifica en imaxes os elementos propios da vida nunha cidade industrial do século XIX. Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte: ferrocarril, estradas e canles.	TIC	CSC/CAA/CD
B2.5	B2.5	HMCB2.5.1	Explica as causas e consecuencias das crises económicas e as súas posibles solucións a partir de fontes históricas.		CSC/CAA/CCL/CCEC
B2.6	B2.6	HMCB2.6.1 HMCB2.6.2	Compara as correntes de pensamento social da época da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo. Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro.	TIC	CSC/CAA/CMCCT

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B4.1	B4.1	HMCB4.1.1	Realiza un diagrama en que se expliquen as cadeas causais e os procesos dentro do período de finais do século XIX e comezos do XX.	TIC	CSC/CAA
B4.2	B4.2	HMCB4.2.1	Elabora un eixe cronolóxico con feitos que explican a evolución durante a segunda metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, o Imperio Austrohúngaro, Rusia, os Estados Unidos e Xapón.	TIC	CSC/CAA/CMCCT
		HMCB4.2.2	Explica a partir de imaxes as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana.	EOE	CSC/CAA/CCL/CD
		HMCB4.2.3	Analiza textos relativos á época de Napoleón III en Francia.	CL	CSC/CAA/CCL
		HMCB4.2.4	Identifica e explica razoadamente os feitos que converten Alemaña nunha potencia europea durante o mandato de Bismarck.	CL	CSC/CAA/CCL
B4.3	B4.3	HMCB4.3.1	Identifica e explica razoadamente as causas e as consecuencias da expansión colonial da segunda metade do século XIX.	CL	CSC/CAA/CCL
		HMCB4.3.2	Localiza nun mapamundi as colonias das potencias imperialistas.	TIC	CSC/CAA/CD
		HMCB4.3.3	Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	EC	CSC/CAA/CCL
B4.4	B4.4	HMCB4.4.1	Describe as alianzas dos países máis destacados durante a Paz Armada.	CL	CSC/CAA/CCL
B4.5	B4.5	HMCB4.5.1	Identifica a partir de fontes históricas ou historiográficas as causas da I Guerra Mundial.	TIC	CSC/CAA/CCL
		HMCB4.5.2	Comenta símbolos conmemorativos vinculados á I Guerra Mundial	TIC	CSC/CCL
		HMCB4.5.3	Analiza e explica as etapas da Gran Guerra a partir de mapas históricos.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD
		HMCB4.5.4	Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial.	PV	CSC/CAA/CCL
B5.1	B5.1	HMCB5.1.1	Explica as características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX.	CL	CSC/CCL
B5.2	B5.2	HMCB5.2.1	Identifica e explica algunhas das causas da Revolución Rusa de 1917.	CL	CSC/CCL
		HMCB5.2.2	Compara a Revolución Rusa de febreiro de 1917 coa de outubro de 1917.	CL	CSC/CAA/CCL
B5.3	B5.3	HMCB5.3.1	Explica os acordos dos tratados de paz da I Guerra Mundial e analiza as súas consecuencias a curto prazo.	CL	CSC/CAA/CCL
		HMCB5.3.2	Analiza o papel que xoga a Sociedade de Nacións nas relacións internacionais, a partir de fontes históricas.	CL	CSC/CCL
B5.4	B5.4	HMCB5.4.1	Interpreta imaxes da Gran Depresión.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD
		HMCB5.4.2	Comenta gráficas que explican a crise económica de 1929.		CSC/CMCCT/CCL
B5.5	B5.5	HMCB5.5.1	Compara o fascismo italiano e o nazismo alemán.	PV PV	CSC/CCL
		HMCB5.5.2	Distingue símbolos dos fascismos europeos da primeira metade do século XX.		CSC

B5.6	B5.6	HMCB5.6.1	Analiza a partir de fontes contrapostas as relacións internacionais anteriores ao estoupido da II Guerra Mundial.	CL	CSC/CAA/CCL
B5.7	B5.7	HMCB5.7.1	Identifica e explica as causas desencadeadores da II Guerra Mundial a partir de fontes históricas.	CL	CSC/CAA/CCL
B5.8	B5.8	HMCB5.8.1	Explica as etapas da II Guerra Mundial tanto na fronte europea como na guerra do Pacífico.	CL	CSC/CAA/CCL
		HMCB5.8.2	Analiza o desenvolvemento da II Guerra Mundial a partir de mapas históricos.	CL	CSC/CAA/CCL
B5.9	B5.9	HMCB5.9.1	Describe as consecuencias da II Guerra Mundial.	PV	CSC/CAA/CCL
B5.10	B5.10	HMCB5.10.1	Analiza imaxes que explican o Holocausto levado a cabo pola Alemaña nazi.	PV	CSC/CAA/CD
		HMCB5.10.2	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	PV	CSC/CAA/CCL
B5.11	B5.11	HMCB5.11.1	Sintetiza textos que explican a intervención da ONU nas relacións internacionais e nos asuntos de descolonización.	TIC	CSC/CAA/CCL
B6.1	B6.1	HMCB6.1.1	Localiza nun mapa os países que formaban os bloques comunista e capitalista.	TIC	CSC/CCL
B6.2	B6.2	HMCB6.2.1	Identifica e explica os conflitos da Guerra Fría a partir dun mapa histórico.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD
B6.3	B6.3	HMCB6.3.1	Selecciona símbolos e imaxes que se identifiquen co mundo capitalista e o mundo comunista.	TIC	CSC
		HMCB6.3.2	Extrae conclusións dos textos, imaxes, mapas e gráficas que expliquen a evolución de ambos os bloques enfrontados na Guerra Fría, e sinala a que bloque pertence e algúns motivos que explican esa pertenza.	TIC	CSC/CAA/CCL/CMCCT/CD
B6.4	B6.4	HMCB6.4.1	Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficas.	TIC	CSC/CMCCT/CCL
		HMCB6.4.2	Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficos.		CSC/CMCCT/CCL

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B7.1	B7.1	HMCB7.1.1	Localiza nun mapa as zonas afectadas pola descolonización e os seus conflitos.	TIC	CSC/CAA/CCL
B7.2	B7.2	HMCB7.2.1	Establece de xeito razoado as causas, os feitos e os factores que desencadean e explican o proceso descolonización.	EOE	CSC/CCL
		HMCB7.2.2	Identifica e compara as características da descolonización de Asia e de África.	EOE	CSC/CD/CCL
B7.3	B7.3	HMCB7.3.1	Explica as actuacións da ONU no proceso descolonizador a partir de fontes históricas.	CL	CSC/CAA/CCL
B7.4	B7.4	HMCB.7.4.1	Analiza as características dos países do terceiro mundo a partir de gráficas.	CL	CSC/CCL
		HMCB7.4.2	Localiza nun mapa os países do terceiro mundo.	TIC	CSC/CCL
		HMCB7.4.3	Analiza textos e imaxes do Movemento de Países Non Aliñados e dos países subdesenvolvidos.		CSC/CMCCT/CCL

B7.5	B7.5	HMCB7.5.1	Explica a evolución das relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento, comparando a axuda internacional coa intervención neocolonialista.	CL	CSC/CAA/CCL
B8.1	B8.1	HMCB8.1.1	Localiza nun mapa as repúblicas exsoviéticas e os países formados tras a caída do muro de Berlín.	TIC	CSC/CD
		HMCB8.1.2	Elabora un eixe cronolóxico que ordena os acontecementos que explican a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas.		CSC/CMCCT
		HMCB8.1.3	Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación.		CSC/CAA/CCL/CD
B8.2	B8.2	HMCB8.2.1	Describe os trazos políticos e socioeconómicos da URSS desde a época de Breznev ata a de Gorbachov.	EOE	CSC/CCL
B8.3	B8.3	HMCB8.3.1	Elabora un cadro sinóptico sobre a situación política e económica das repúblicas exsoviéticas e a CEI- Federación Rusa.	TIC	CSC/CAA/CMCCT
B8.4	B8.4	HMCB8.4.1	Analiza imaxes que reflicten a caída do muro de Berlín.	EOE	CSC/CCL
		HMCB8.4.2	Explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental.	EOE	CSC/CCL
		HMCB8.4.3	Realiza unha procura guiada en internet para explicar de maneira razoada a disolución do bloque comunista.	TIC	CSC/CAA/CCL
B8.5	B8.5	HMCB8.5.1	Describe comparativamente a evolución política dos países de Europa central e oriental tras a caída do muro de Berlín.	CL	CSC/CCL
		HMCB8.5.2	Describe e analiza as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da guerra dos Balcáns, nomeadamente en Iugoslavia	CL	CSC/CCL
B9.1	B9.1	HMCB9.1.1	Enumera as liñas de pensamento económico do mundo capitalista na segunda metade do século XX.	EOE	CSC/CCL
		HMCB9.1.2	Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet		CSC/CAA/CCL
B9.2	B9.2	HMCB9.2.1	Identifica razoadamente as características e símbolos do Estado do benestar.	CL	CSC/CCL
B9.3	B9.3	HMCB9.3.1	Elabora eixes cronolóxicos sobre o proceso de construción da Unión Europea.	TIC	CSC/CMCCT
B9.4	B9.4	HMCB9.4.1	Relaciona razoadamente as institucións da Unión Europea cos obxectivos que esta persegue.	EC	CSC/CCL
B9.5	B9.5	HMCB9.5.1	Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos de tipo político, social e económico dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90.		CSC/CMCCT
		HMCB9.5.2	Selecciona e presenta mediante mapas ou redes conceptuais información referida aos Estados Unidos entre 1960 e 2000		CSC/CAA/CCL
B9.6	B9.6	HMCB9.6.1	Establece razoadamente as características e os símbolos que explican aspectos singulares do capitalismo de Xapón e a área do Pacífico.		CSC/CAA/CCL
B10.1	B10.1	HMCB10.1.1	Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á obxectividade do fluxo de información existente en internet e noutros medios dixitais.	EC	CSC/CAA/CCL/CD

		HMCB10.1.2	Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas.	PV TIC EOE	CSC/CD/CCL/CSIEE
		HMCB10.1.3	Extrae conclusións de imaxes e material videográfico relacionados co mundo actual.		CSC/CD/CCL
B10.2	B10.2	HMCB10.2.1	Realiza unha procura guiada en internet sobre a ameaza terrorista, organizacións que a sustentan, actos máis relevantes (11-S de Nova York, 11-M de Madrid 7-X de Londres, etc.), os seus símbolos e as repercusións na sociedade (ciudadanía ameazada, asociacións de vítimas, mediación en conflitos, etc.), e analiza e comunica a información máis relevante.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD
B10.3	B10.3	HMCB10.3.1	Identifica os retos actuais da Unión Europea a partir de novas xornalísticas seleccionadas.	TIC	CSC/CAA/CCL
		HMCB10.3.2	Explica comparativamente os desaxustes da Unión Europea na relación con outros países ou áreas xeopolíticas.	EOE	CSC/CAA/CCL
B10.4	B10.4	HMCB10.4.1	Elabora mapas conceptuais sobre os trazos da sociedade norteamericana agrupados en política, sociedade, economía e cultura.	TIC	CSC/CAA/CCL/CD
B10.5	B10.5	HMCB10.5.1	Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual.	TIC	CSC/CAA/CCL
B10.6	B10.6	HMCB10.6.1	Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade.	EC	CSC/CAA/CCL/CD
B10.7	B10.7	HMCB10.7.1	Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano.	CL	CSC/CAA/CCL
B10.8	B10.8	HMCB10.8.1	Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais de China e a India.	EC	CSC/CAA/CCL
		HMCB10.8.2	Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre países emerxentes de Asia e África.	PV	CSC/CAA/CCL

BLOQUE 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina.

I.CO.	I.CR.	I.ES.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B11.1	B11.1	HMCB11.1.1	Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	EOE	CSC/CAA/CMCCT
B11.2	B11.2	HMCB11.2.1	Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias, e analiza a súa credibilidade.		CSC/CAA/CCL/CD
B11.3	B11.3	HMCB11.3.1	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.		CSC/CCL

LENDA TRANSVERSAIS: CL Comprensión lectora   EOE Expresión oral e escrita   CA Comunicación audiovisual   TIC Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento   EC Educación cívica   PV Prevención da violencia

COMPETENCIAS CLAVE Comunicación lingüística (CCL). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT). Competencia dixital (CD). Aprender a aprender (CAA). Competencias sociais e cívicas (CSC). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). Conciencia e expresións culturais (CCEC).

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
10%	HMCB1.1.1	Extrae os trazos do Antigo Réxime dun texto proposto que os conteña.	35%	15%	70%	20%	10%
	HMCB1.1.2	Obtén e selecciona información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa ao Antigo Réxime.					
	HMCB1.1.3	Clasifica os trazos do Antigo Réxime en aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais.					
	HMCB1.1.4	Elabora mapas conceptuais que explican os trazos característicos do Antigo Réxime.					
	HMCB1.2.1	Explica as transformacións do Antigo Réxime que afectan a economía, a poboación e a sociedade.					
	HMCB1.2.2	Analiza a evolución dos trazos do Antigo Réxime do século XVII e o século XVIII.					
	HMCB1.3.1	Describe as características do parlamentarismo inglés a partir de fontes históricas.					
	HMCB1.3.2	Distingue as revolucións inglesas do século XVII como formas que promoven o cambio político do Antigo Réxime.					
	HMCB1.4.1	Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século XIX.					
	HMCB1.4.2	Establece as semellanzas e AS diferenzas entre as ideas da Ilustración e o Liberalismo de comezos do século XIX.					
	HMCB1.5.1	Sitúa en mapas de Europa os países ou reinos en función dos conflitos en que interveñen.					
HMCB1.6.1	Distingue e caracteriza obras de arte do Rococó.						
10%	HMCB3.1.1	Realiza eixes cronolóxicos que inclúan diacronía e sincronía dos acontecementos da primeira metade do século XIX.	35%	60%	70%	20%	10%
	HMCB3.2.1	Identifica xerarquías causais na guerra de independencia dos Estados Unidos a partir de fontes historiográficas.					
	HMCB3.3.1	Explica as causas da Revolución Francesa de 1789.					
	HMCB3.3.2	Explica esquematicamente o desenvolvemento da Revolución Francesa.					
	HMCB3.4.1	Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico.					
	HMCB3.5.1	Analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena, e relaciónaaas coas súas consecuencias.					
	HMCB3.6.1	Compara as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820,1830 e 1848.					
	HMCB3.7.1	Describe e explica a unificación de Italia e a de Alemaña a partir de fontes gráficas.					
	HMCB3.8.1	Establece as características propias da pintura, a escultura e a arquitectura do Neoclasicismo e o Romanticismo a partir de fontes gráficas.					
	HMCB3.9.1	Realiza un friso cronolóxico explicativo da independencia das colonias hispanoamericanas ao comezo do século XIX.					

10%

HMCB2.1.1	Identifica as causas da primeira Revolución Industrial.	35%	25%	70%	20%	10%
HMCB2.2.1	Explica razoadamente a evolución cara á segunda Revolución Industrial.					
HMCB2.2.2	Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais.					
HMCB2.3.1	Localiza nun mapa os países industrializados e as súas rexións industriais.					
HMCB2.3.2	Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial dos primeiros países industrializados, a partir de fontes historiográficas.					
HMCB2.3.3	Debata en torno ao éxito ou o fracaso da industrialización en España e en Galicia.					
HMCB2.4.1	Sinala os cambios sociais máis relevantes do século XIX asociándoos ao proceso da Revolución Industrial.					
HMCB2.4.2	Describe a partir dun plano a cidade industrial británica.					
HMCB2.4.3	Identifica en imaxes os elementos propios da vida nunha cidade industrial do século XIX.					
HMCB2.4.4	Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte: ferrocarril, estradas e canles.					
HMCB2.5.1	Explica as causas e consecuencias das crises económicas e as súas posibles solucións a partir de fontes históricas.					
HMCB2.6.1	Compara as correntes de pensamento social da época da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo.					
HMCB2.6.2	Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro.					

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
HMCB4.1.1	Realiza un diagrama en que se expliquen as cadeas causais e os procesos dentro do período de finais do século XIX e comezos do XX.					
HMCB4.2.1	Elabora un eixe cronolóxico con feitos que explican a evolución durante a segunda metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, o Imperio Austrohúngaro, Rusia, os Estados Unidos e Xapón.					
HMCB4.2.2	Explica a partir de imaxes as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana.					
HMCB4.2.3	Analiza textos relativos á época de Napoleón III en Francia.					

10%

HMCB4.2.4	Identifica e explica razoadamente os feitos que converten Alemaña nunha potencia europea durante o mandato de Bismarck.	35%	35%	70%	20%	10%
HMCB4.3.1	Identifica e explica razoadamente as causas e as consecuencias da expansión colonial da segunda metade do século XIX.					
HMCB4.3.2	Localiza nun mapamundi as colonias das potencias imperialistas.					
HMCB4.3.3	Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.					
HMCB4.4.1	Describe as alianzas dos países máis destacados durante a Paz Armada.					
HMCB4.5.1	Identifica a partir de fontes históricas ou historiográficas as causas da I Guerra Mundial.					
HMCB4.5.2	Comenta símbolos conmemorativos vinculados á I Guerra Mundial					
HMCB4.5.3	Analiza e explica as etapas da Gran Guerra a partir de mapas históricos.					
HMCB4.5.4	Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial.					
HMCB5.1.1	Explica as características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX.	35%	50%	70%	20%	10%
HNCB5.2.1						
HMCB2.2.1	Identifica e explica algunhas das causas da Revolución Rusa de 1917.					
HMCB2.2.2	Compara a Revolución Rusa de febreiro de 1917 coa de outubro de 1917.					
HMCB5.3.1	Explica os acordos dos tratados de paz da I Guerra Mundial e analiza as súas consecuencias a curto prazo.					
HMCB5.3.2	Analiza o papel que xoga a Sociedade de Nacións nas relacións internacionais, a partir de fontes históricas.					
HMCB5.4.1	Interpreta imaxes da Gran Depresión.					
HMBB5.4.2	Comenta gráficas que explican a crise económica de 1929.					
HMCB5.5.1	Compara o fascismo italiano e o nazismo alemán.					
HMCB5.5.2	Distingue símbolos dos fascismos europeos da primeira metade do século XX.					
HMCB5.6.1	Analiza a partir de fontes contrapostas as relacións internacionais anteriores ao estoupido da II Guerra Mundial.					
HMCB5.7.1	Identifica e explica as causas desencadeadores da II Guerra Mundial a partir de fontes históricas.					
HMCB5.8.1	Explica as etapas da II Guerra Mundial tanto na fronte europea como na guerra do Pacífico.					
	Analiza o desenvolvemento da II Guerra Mundial a partir de mapas históricos.					
HMCB5.9.1	Describe as consecuencias da II Guerra Mundial.					
HMCB5101	Analiza imaxes que explican o Holocausto levado a cabo pola Alemaña nazi.					
	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.					
HMCB5111	Sintetiza textos que explican a intervención da ONU nas relacións internacionais e nos asuntos de descolonización.					

10%

10%	HMCB6.1.1	Localiza nun mapa os países que formaban os bloques comunista e capitalista.	35%	15%	70%	20%	10%
	HMCB6.2.1	Identifica e explica os conflitos da Guerra Fría a partir dun mapa histórico.					
	HMCB6.3.1	Selecciona símbolos e imaxes que se identifiquen co mundo capitalista e o mundo comunista.					
	HMCB6.3.2	Extrae conclusións dos textos, imaxes, mapas e gráficas que expliquen a evolución de ambos os bloques enfrontados na Guerra Fría, e sinala a que bloque pertence e algúns motivos que explican esa pertenza.					
	HMCB6.4.1	Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficas.					
	HMCB6.4.2	Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficos.					

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	I.ES.	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
				Probas obxectivas	Produtos	Observación	
10%	HMCB7.1.1	Localiza nun mapa as zonas afectadas pola descolonización e os seus conflitos.	35%	25%	70%	20%	10%
	HMCB7.2.1	Establece de xeito razoado as causas, os feitos e os factores que desencadean e explican o proceso descolonización.					
	HMCB7.2.2	Identifica e compara as características da descolonización de Asia e de África.					
	HMCB7.3.1	Explica as actuacións da ONU no proceso descolonizador a partir de fontes históricas.					
	HMCB7.4.1	Analiza as características dos países do terceiro mundo a partir de gráficas.					
	HMCB7.4.2	Localiza nun mapa os países do terceiro mundo.					
	HMCB7.4.3	Analiza textos e imaxes do Movemento de Países Non Aliñados e dos países subdesenvolvidos.					
HMCB7.5.1	Explica a evolución das relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento, comparando a axuda internacional coa intervención neocolonialista.						
	HMCB8.1.1	Localiza nun mapa as repúblicas exsoviéticas e os países formados tras a caída do muro de Berlín.					
	HMCB8.1.2	Elabora un eixe cronolóxico que ordena os acontecementos que explican a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas.					
	HMCB8.1.3	Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación.					
	HMCB8.2.1	Describe os trazos políticos e socioeconómicos da URSS desde a época de Breznev ata a de Gorbachov.					

10%

HMCB8.3.1	Elabora un cadro sinóptico sobre a situación política e económica das repúblicas exsoviéticas e a CEI- Federación Rusa.					
HMCB8.4.1	Analiza imaxes que reflicten a caída do muro de Berlín.	35%	25%	70%	20%	10%
HMBB8.4.2	Explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental.					
HMCB8.4.3	Realiza unha procura guiada en internet para explicar de maneira razoada a disolución do bloque comunista.					
HMCB8.5.1	Describe comparativamente a evolución política dos países de Europa central e oriental tras a caída do muro de Berlín.					
HMCB5.5.2	Describe e analiza as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da guerra dos Balcáns, nomeadamente en Iugoslavia					
HMCB9.1.1	Enumera as liñas de pensamento económico do mundo capitalista na segunda metade do século XX.	35%	25%	70%	20%	10%
HMCB9.1.2	Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet					
HMCB9.2.1	Identifica razoadamente as características e símbolos do Estado do benestar.					
HMCB9.3.1	Elabora eixes cronolóxicos sobre o proceso de construción da Unión Europea.					
HMCB9.4.1	Relaciona razoadamente as institucións da Unión Europea cos obxectivos que esta persegue.					
HMCB9.5.1	Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos de tipo político, social e económico dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90.					
HMCB9.5.2	Selecciona e presenta mediante mapas ou redes conceptuais información referida aos Estados Unidos entre 1960 e 2000					
HMCB9.6.1	Establece razoadamente as características e os símbolos que explican aspectos singulares do capitalismo de Xapón e a área do Pacífico.					
HMCB1011	Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á obxectividade do fluxo de información existente en internet e noutros medios dixitais.	35%	25%	70%	20%	10%
HMCB1012	Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas.					
HMCB1013	Extrae conclusións de imaxes e material videográfico relacionados co mundo actual.					
HMCB1021	Realiza unha procura guiada en internet sobre a ameaza terrorista, organizacións que a sustentan, actos máis relevantes (11-S de Nova York, 11-M de Madrid 7-X de Londres, etc.), os seus símbolos e as repercusións na sociedade (cidadanía ameazada, asociacións de vítimas, mediación en conflitos, etc.), e analiza e comunica a información máis relevante.					
HMCB1031	Identifica os retos actuais da Unión Europea a partir de novas xornalísticas seleccionadas.					
HMCB1032	Explica comparativamente os desaxustes da Unión Europea na relación con outros países ou áreas xeopolíticas.					
HMCB1041	Elabora mapas conceptuais sobre os trazos da sociedade norteamericana agrupados en política, sociedade, economía e cultura.					

HMCB1051	Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual.				
HMCB1061	Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade.				
HMCB1071	Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano.				
HMCB1081	Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais de China e a India.				
HMCB1082	Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre países emerxentes de Asia e África.				
HMCB1111	Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).				
HMCB1121	Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias, e analiza a súa credibilidade.			70%	20%
HMCB1161	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.				10%

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloques quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

A avaliación dos estándares comprendidos entre o XHB11.1.1 ate o XHB11.3.1 será en todas as probas do curso e contarán o 10% da nota en cada unha delas.

METODOLOXIA

Estratexias metodolóxicas

1. ASPECTOS XERAIS

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxías activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas

- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

2. SECUENCIACIÓN HABITUAL DE TRABALLO NA AULA

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.

- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, (Rúbricas)
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

OUTRAS DECISIÓN METODOLÓXICAS 1º BACH

1.- Agrupamentos: neste curso non hai.

2. Tempos: Catro sesións de 50´ semanais

3. Espazos: Aulas dos distintos grupos

4. Materiais: Reforzo, ampliación de distintos libros de texto e recursos da web (por exemplo dos recursos abalar,...)

5. Recursos didácticos: Libro de texto da editorial Anaya e apuntes do profesor utilizando distintos libros de texto e recursos da web xa que o libros non se adapta na maioría dos temas ao currículo galego

AVALIACIÓNS

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL

En que data se realizará? Setembro

En que consistirá? Nunha proba que conteña preguntas de diversos tipos relacionados cos estándares.

Como se informará á familia? A través das titorías e na 1ª reunión cos pais e nais que se celebra en outubro

Cales serán as consecuencias dos resultados? A detección das necesidades educativas do grupo e a toma das medidas de reforzo que se necesiten.

2.- PROCEDIMIENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.
  - b) Para os traballos:
    - Nivel de coñecementos, comprensión
    - Capacidade de aplicación, de análise e síntese
    - A calidade dos textos e das ilustracións
    - A variedade das fontes
    - O rigor científico
    - A entrega no prazo indicado
    - A capacidade crítica
    - A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)
- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:
  - Asistencia e puntualidade
  - Respecto no trato e as normas da clase
  - Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

Como se recupera unha proba non superada? Non se recupera

Como se recupera unha avaliación non superada? Haberá unha proba por trimestre ou a realización de exercicios de reforzo dependendo das características do alumnado , que permita valorar integradamente a consecución dos estándares ata ese momento.

3.-PROCEDIMIENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Avaliaranse os estándares seguindo o tipo de probas realizadas ao longo do curso

Que estándares se van avaliar? Todos

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

Que criterios segue o centro para a promoción? Os que se recollen na lexislación vixente

4.- PROCEDIMIENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

A proba , que será escrita, poderá constar de varias partes:

- Comentario de texto
- Vocabulario
- Preguntas curtas
- Pregunta longa

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba.

5.- PROCEDIMIENTO DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc.?

No actual curso non temos clases de recuperación por falta de profesorado con horas dispoñibles. A xefa de dpto. Encargase de reunirse con eles periodicamente para programar os traballos e as probas.

Como se avalía? Avaliacións parciais e traballos realizados sobre a parte correspondente. Tamén se realiza unha proba final en maio.

Como se elabora a cualificación final. Media ponderada das probas e os traballos realizados

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

A proba , que será escrita, poderá constar de varias partes:

- Comentario de texto
- Vocabulario
- Preguntas curtas
- Pregunta longa

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba.

2º BACHARELATO. HISTORIA DA ARTE

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS				
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación	
1ª	B1	BLOQUE 1: RAÍCES DA ARTE EUROPEA: O LEGADO DA ARTE CLÁSICA		
	B1.1	Grecia, creadora da linguaxe clásica: principais manifestacións		
	B1.2	A función social da arte en Grecia.		
	B1.3	Comentario de obras de arte: Grecia.		
	B1.4	Visión do clasicismo en Roma. A arte na Hispania romana e na Gallaecia		
	B1.5	Función social da arte en Roma.		
	B1.6	Comentario de obras de arte: Roma.		
	B1.7	Traballo de investigación sobre historia da arte		
	B1.8	Conservación do patrimonio: arte grecorromana		
	B2	BLOQUE 2: NACEMENTO DA TRADICIÓN ARTÍSTICA OCCIDENTAL: A ARTE MEDIEVAL		
	B2.1	Achega cristiá na arquitectura e na iconografía.		
	B2.2	Arte bizantina.		
	B2.3	Comentario de obras de arte bizantina		
	B2.4	Arte prerrománica.		
	B2.5	Configuración e desenvolvemento da arte románica. Igrexas e mosteiros. Iconografía románica.		
	B2.6	Función social da arte románica.		
	B2.7	Comentario de obras de arte románica.		
	B2.8	Achega do Gótico: expresión dunha cultura urbana. A catedral e a arquitectura civil. Modalidades escultóricas. Pintura italiana e flamenga, orixe da pintura moderna.		
	B2.9	Función social da arte gótica.		
	B2.10	Comentario de obras de arte gótica.		
	B2.11	O peculiar desenvolvemento artístico da Península Ibérica. Arte hispanomusulmá. O Románico no Camiño de Santiago. O Gótico e a súa longa duración.		
	B2.12	Comentario de obras de arte medieval española.		
	B2.13	Traballo de investigación sobre historia da arte.		
	B2.14	Conservación do patrimonio: arte medieval.	X	

UNIDADES DIDÁCTICAS				
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación	
2ª	B3	BLOQUE 3: DESENVOLVEMENTO E EVOLUCIÓN DA ARTE EUROPEA NO MUNDO MODERNO		
	B3.1	Renacemento. Patróns e artistas. Orixe e desenvolvemento da nova linguaxe en arquitectura, escultura e pintura. Achegas de grandes artistas do Renacemento italiano.		
	B3.2	Función social da arte no Renacemento		
	B3.3	Comentario de obras de arte: arte do Renacemento.		
	B3.4	A recepción da estética renacentista na Península Ibérica.		
	B3.5	Comentario de obras de arte: arte española do Renacemento.		
	B3.6	Unidade e diversidade do Barroco. Linguaxe artística ao servizo do poder civil e eclesiástico. Urbanismo barroco. Igrexas e pazos. Principais tendencias.		
	B3.7	Función social da arte no Barroco.		
	B3.8	Comentario de obras de arte: arte do Barroco.		
	B3.9	Barroco hispánico. Urbanismo e arquitectura. Imaxinaría barroca. Achega da pintura española: grandes figuras do Século de Ouro.		
	B3.10	Comentario de obras de arte: arte española do Barroco.		
	B3.11	Século XVIII. Mantemento do Barroco. Refinamento rococó. Neoclasicismo e Romanticismo.		
	B3.12	Comentario de obras de arte: arte do século XVIII.		
	B3.13	Traballo de investigación en historia da arte.		
	B3.14	Conservación do patrimonio: arte moderna.		
		B4	BLOQUE 4. O SÉCULO XIX: A ARTE DUN MUNDO EN TRANSFORMACIÓN	
		B4.1	A figura de Goya.	
		B4.2	Comentario de obras de arte: Goya.	
		B4.3	A Revolución Industrial e o impacto dos novos materiais na arquitectura. Do Historicismo ao Modernismo. A Escola de Chicago. Nacemento do urbanismo moderno.	
		B4.4	Comentario de obras de arte: arquitectura do século XIX.	
		B4.5	Evolución da pintura: Romanticismo, Realismo, Impresionismo e Simbolismo. Os postimpresionistas, xerme das vangardas pictóricas do século XX.	
		B4.6	Función social da arte no século XIX.	
		B4.7	Comentario de obras de arte: o século XIX.	
	B4.8	Escultura: mantemento do clasicismo. Rodin.		
	B4.9	Comentario de obras de arte: século XIX.		
	B4.10	Traballo de investigación en historia da arte.		
	B4.11	Conservación do patrimonio: arte do século XIX.	X	

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
3ª	B5	BLOQUE 5 A RUPTURA DA TRADICIÓN: A ARTE NA PRIMEIRA METADE DO SÉCULO XX	
	B5.1	O fenómeno das vangardas nas artes plásticas: Fauvismo, Cubismo, Futurismo, Expresionismo, pintura abstracta, Dadaísmo e Surrealismo.	
	B5.2	Comentario de obras de arte: a plástica na primeira metade do século XX.	
	B5.3	Renovación da linguaxe arquitectónica: o funcionalismo do Movemento Moderno e a arquitectura orgánica.	
	B5.4	Comentario de obras de arte: arquitectura da primeira metade do século XX.	
	B5.5	Traballo de investigación en Historia da Arte.	
	B5.6	Conservación do patrimonio: arte do século XX.	
	B6	BLOQUE 6. A UNIVERSALIZACIÓN DA ARTE DESDE A SEGUNDA METADE DO SÉCULO XX	
	B6.1	Predominio do Movemento Moderno ou Estilo Internacional en arquitectura. A arquitectura á marxe do estilo internacional: High Tech, arquitectura Posmoderna e Deconstrución.	
	B6.2	Comentario de obras de arte: arquitectura desde a segunda metade do século XX.	
	B6.3	Artes plásticas: das segundas vangardas á posmodernidade.	
	B6.4	Comentario de obras de arte: a arte desde a segunda metade do século XX.	
	B6.5	Novos sistemas visuais: fotografía, cine e televisión, cartelismo e cómic. Combinación de linguaxes expresivas.	
	B6.6	Impacto das novas tecnoloxías na difusión e na creación artística.	
	B6.7	Arte e cultura visual de masas.	
	B6.8	O patrimonio artístico como riqueza cultural. A preocupación pola súa conservación. A UNESCO.	X
	B7	BLOQUE 7. O VOCABULARIO ARTÍSTICO	
	B7.1	Vocabulario artístico.	

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

2º BACHARELATO

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B1.1	B1.1	<p>HAB1.1.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB1.1.2. Define o concepto de orde arquitectónica e compara as tres ordes da arquitectura grega.</p> <p>HAB1.1.3. Describe os tipos de templo grego, con referencia ás características arquitectónicas e a decoración escultórica.</p> <p>HAB1.1.4. Describe as características do teatro grego e a función das súas partes.</p> <p>HAB1.1.5. Explica a evolución da figura humana masculina na escultura grega a partir do "Kouros" de Anavysos, o "Doríforo" (Policleto) e o "Apoxiomenos" (Lisipo).</p>		
B1.2	B1.2	HAB1.2.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte grega, e a consideración social da arte e dos/das artistas.		
B1.3	B1.3	<p>HAB1.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas gregas: Partenón, Tribuna das Cariátides do Erecteion, templo de Atenea Niké e teatro de Epidauro.</p> <p>HAB1.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas gregas: Kouros de Anavysos, Auriga de Delfos, Discóbolo (Mirón), Doríforo (Policleto), unha metopa do Partenón (Fidias), Hermes con Dioniso neno (Praxíteles), Apoxiomenos (Lisipo), Vitoria de Samotracia, Venus de Milo e friso do altar de Zeus en Pérgamo (detalle de Atenea e Gea).</p>	CL TIC	CCL CD
B1.4	B1.4	<p>HAB1.4.1. Explica as características esenciais da arte romana e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB1.4.2. Especifica as achegas da arquitectura romana en relación coa grega.</p> <p>HAB1.4.3. Describe as características e funcións dos principais tipos de edificio romanos.</p> <p>HAB1.4.4. Compara o templo e o teatro romanos cos respectivos gregos.</p> <p>HAB1.4.5. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB1.4.6. Especifica as innovacións da escultura romana en relación coa grega.</p> <p>HAB1.4.7. Describe as características xerais dos mosaicos e a pintura en Roma a partir dunha fonte histórica ou historiográfica.</p>	CA CSC EOE	CAA CSC CCEC
B1.5	B1.5	HAB1.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artistas.		
B1.6	B1.6	<p>HAB1.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: Maison Carrée de Nimes, Panteón de Roma, teatro de Mérida, Coliseo de Roma, basílica de Maxencio e Constantino en Roma, ponte de Alcántara, acueduto de Segovia, arco de Tito en Roma e columna de Traxano en Roma.</p> <p>HAB1.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas romanas: Augusto de Prima Porta, estatua ecuestre de Marco Aurelio, relevo do Arco de Tito (detalle dos soldados co candelabro e outros obxectos do Templo de Xerusalén) e relevo da columna de Traxano.</p>		
B1.7	B1.7	<p>HAB1.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre Fidias.</p> <p>HAB1.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o debate acerca da autoría grega ou romana do grupo escultórico de "Laocoonte e os seus fillos".</p>		
B1.8	B1.8	HAB1.8.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte antiga que se conservan en Galicia.		

B2.1	B2.1	<p>HAB2.1.1. Explica as características esenciais da arte paleocristiá e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB2.1.2. Describe a orixe, a características e a función da basílica paleocristiá.</p> <p>HAB2.1.3. Describe as características e función dos baptisterios, mausoleos e "martiria" paleocristiáns, e as súas partes.</p> <p>HAB2.1.4. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía.</p>		
B2.2	B2.2	<p>HAB2.2.1. Explica as características esenciais da arte bizantina a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB2.2.2. Explica a arquitectura bizantina a través da igrexa de Santa Sofía de Constantinopla.</p> <p>HAB2.2.3. Describe as características do mosaico bizantino e dos temas iconográficos do Pantocrátor e a Virxe e a Déesis, así como a súa influencia na arte occidental.</p>		
B2.3	B2.3	HAB2.3.1. Identifica, analiza e comenta o mosaico do Cortexo da emperatriz Teodora en San Vital de Rávena.		
B2.4	B2.4	<p>HAB2.4.1. Define o concepto de arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en España e en Galicia.</p> <p>HAB2.4.2. Identifica e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Pedro da Nave (Zamora), Santa María do Naranco (Oviedo), San Miguel da Escalada (León), Santa Comba de Bande e San Miguel de Celanova (Ourense).</p>	CL	CCL
B2.5	B2.5	<p>HAB2.5.1. Describe as características xerais da arte románica a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB2.5.2. Describe as características e as función das igrexas e dos mosteiros na arte románica.</p> <p>HAB2.5.3. Explica as características da escultura e a pintura románicas, con especial referencia á iconografía.</p>	TIC	CD
B2.6	B2.6	HAB2.6.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte románica.	CA	CAA
B2.7	B2.7	HAB2.7.1. Identifica, analiza e comenta as esculturas románicas do Xuízo Final no tímpano de Santa Fe de Conques (Francia).		
B2.8	B2.8	<p>HAB2.8.1. Describe as características xerais da arte gótica a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB2.8.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica e especifica os cambios introducidos respecto á románica.</p> <p>HAB2.8.3. Describe as características e a evolución da escultura gótica, e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica.</p> <p>HAB2.8.4. Recoñece e explica as innovacións da pintura de Giotto e do Trecento italiano respecto á pintura románica e bizantina.</p> <p>HAB2.8.5. Explica as innovacións da pintura flamenga do século XV e cita algunhas obras dos seus principais representantes.</p>	CSC	CSC
B2.9	B2.9	HAB2.9.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte gótica, e a súa variación respecto ao románico.	EOE	CCEC
B2.10	B2.10	<p>HAB2.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental da catedral de Reims, interior da planta superior da Sainte Chapelle de París.</p> <p>HAB2.10.2. Identifica, analiza e comenta o grupo da Anunciación e a Visitación da catedral de Reims.</p> <p>HAB2.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas góticas: escena de "A fuxida a Exipto", de Giotto, na Capela Scrovegni de Padua, "Matrimonio Arnolfini", de Jan Van Eyck, "O descendemento da cruz", de Roger van der Weyden, e o "Xardín das Delicias", de Hieronymus Bosch.</p>		
B2.11	B2.11	<p>HAB2.11.1. Explica as características e evolución da arte románica e gótica en España.</p> <p>HAB2.11.2. Explica as características xerais da arte islámica a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p>		

		<p>HAB2.11.3. Describe os trazos esenciais da mesquita e o pazo islámico.</p> <p>HAB2.11.4. Explica a evolución da arte hispanomusulmá.</p> <p>HAB2.11.5. Explica as características da arte mudéjar e específica, con exemplos de obras concretas, as diferenzas entre o mudéjar popular e o cortesán.</p>		
B2.12	B2.12	<p>HAB2.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas románicas: San Vicente de Cardona (Barcelona), San Martín de Frómista e a catedral de Santiago de Compostela.</p> <p>HAB2.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas románicas: "A dúbida de San Tomé", no ángulo do claustro de San Domingos de Silos (Burgos), "Última cea" do capitel historiado do claustro de San Xoán da Peña (Huesca) e fachada de Praterías e Pórtico da Gloria da catedral de Santiago.</p> <p>HAB2.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas murais románicas: bóveda da Anunciación aos pastores no Panteón Real de San Isidoro de León, e ábsida de San Clemente de Tahull (Lleida).</p> <p>HAB2.12.4. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental e interior da catedral de León, interior da catedral de Barcelona, e interior da igrexa de San Xoán dos Reis, de Toledo.</p> <p>HAB2.12.5. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas góticas: tímpano da Portada do Sarmental da catedral de Burgos, e retablo de Gil de Siloé, na Cartuxa de Miraflores (Burgos).</p> <p>HAB2.12.6. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras hispanomusulmá: Mesquita de Córdoba, Aljafería de Zaragoza, Giralda de Sevilla e Alhambra de Granada.</p>		
B2.13	B2.13	<p>HAB2.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o tratamento iconográfico e o significado da visión apocalíptica de Cristo e o Xuízo Final na arte medieval.</p>		
B2.14	B2.14	<p>HAB2.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago.</p> <p>HAB2.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables de arte medieval que se conservan en Galicia.</p>		

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B3.1	B3.1	HAB3.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento italiano e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB3.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. HAB3.1.3. Especifica as características da escultura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. HAB3.1.4. Especifica as características da pintura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. HAB3.1.5. Compara a pintura italiana do Quattrocento coa dos pintores góticos flamengos contemporáneos. HAB3.1.6. Explica a peculiaridade da pintura veneciana do Cinquecento e cita os artistas máis representativos.		
B3.2	B3.2	HAB3.2.1. Describe a práctica do patrocinio no Renacemento italiano e as novas reivindicacións dos artistas en relación co seu recoñecemento social e a natureza do seu labor.		
B3.3	B3.3	HAB3.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento italiano: cúpula de Santa María das Flores e interior da igrexa de San Lorenzo, ambas en Florencia e de Brunelleschi; pazo Médici-Riccardi en Florencia, de Michelozzo; fachada de Santa María Novella e do pazo Rucellai, ambos en Florencia e de Alberti; templo de San Pietro in Montorio en Roma, de Bramante; cúpula e proxecto de planta de San Pedro do Vaticano, de Michelangelo; Il Gesù en Roma, de Giacomo della Porta e Vignola; Villa Capra (Villa Rotonda) en Vicenza, de Palladio. HAB3.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Renacemento italiano: primeiro panel da "Porta do Paraíso" (da creación do mundo á expulsión do Paraíso), de Ghiberti; "Gattamelata", de Donatello; "Piedade" do Vaticano, "David", "Moisés" e as tumbas mediceas, de Michelangelo; "O rapto das sabinas", de Giambologna. HAB3.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Renacemento italiano: "O tributo da moeda" e A "Trindade", de Masaccio; "Anunciación" do Convento de San Marcos en Florencia, de Fra Angelico; "Madonna do Duque de Urbino", de Piero della Francesca; "A Virxe das rochas", "A última cea" e "A Gioconda", de Leonardo da Vinci; "A Escola de Atenas" de Rafael; a bóveda e o "Xuízo Final" da Capela Sixtina, de Michelangelo; "A tempestade", de Giorgione; "Venus de Urbino" e "Carlos V en Mühlberg", de Tiziano; "O lavatorio", de Tintoretto; "As vodas de Caná", de Veronés.	CL TIC	CCL CD
B3.4	B3.4	HAB3.4.1. Especifica as características peculiares do Renacemento español en comparación co italiano. HAB3.4.2. Describe a evolución da arquitectura renacentista española. HAB3.4.3. Explica a peculiaridade da escultura renacentista española. HAB3.4.4. Explica as características da pintura de El Greco a través dalgunhas das súas obras máis representativas.	CA CSC	CAA CSC
B3.5	B3.5	HAB3.5.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento español: fachada da Universidade de Salamanca; pazo de Carlos V na Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; mosteiro de San Lorenzo de El Escorial, de Juan de Herrera. HAB3.5.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento español: "Sacrificio de Isaac" do retablo de San Bieito de Valladolid, de Alonso Berruguete; "Santo enterro", de Juan de Juni. HAB3.5.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas de El Greco: "O expolio", "A Santa Liga" ou "Adoración do nome de Xesús", "O martirio de San Mauricio", "O enterro do Señor de Orgaz", "A adoración dos pastores", "O cabaleiro da man no peito".	EOE	CCEC
B3.6	B3.6	HAB3.6.1. Explica as características esenciais do Barroco. HAB3.6.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista. HAB3.6.3. Compara a arquitectura barroca coa renacentista. HAB3.6.4. Explica as características xerais do urbanismo barroco. HAB3.6.5. Compara a escultura barroca coa renacentista a través da representación de "David" por Michelangelo e por Bernini. HAB3.6.6. Describe as características xerais da pintura barroca e especifica as diferenzas entre a Europa católica e a protestante.		

		HAB3.6.7. Distingue e caracteriza as grandes tendencias da pintura barroca en Italia e os seus principais representantes. HAB3.6.8. Especifica as peculiaridades da pintura barroca flamenga e holandesa.		
B3.7	B3.7	HAB3.7.1. Describe o papel desempeñado no século XVIII polas academias en toda Europa e, en particular, polo Salón de París.		
B3.8	B3.8	HAB3.8.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco europeo do século XVII: fachada de San Pedro do Vaticano, de Carlo Maderno; columnata da praza de San Pedro do Vaticano, de Bernini; San Carlos das Catro Fontes en Roma, de Borromini; Pazo de Versailles, de Le Vau, J.H. Mansart e Le Nôtre. HAB3.8.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas de Bernini: "David", "Apolo" e "Dafne", "A éxtase de Santa Teresa", "Cátedra de San Pedro". HAB3.8.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Barroco europeo do século XVII: "Vocación de San Mateo" e "Morte da Virxe", de Caravaggio; "Triunfo de Baco e Ariadna", na bóveda do pazo Farnese de Roma, de Annibale Carracci; "Adoración do nome de Xesús", bóveda de Il Gesù en Roma, de Gaulli (Il Baciccia); "Adoración dos Magos", "As tres Grazas" e "O xardín do Amor", de Rubens; "A lección de anatomía do doutor Tulpy", "A rolda nocturna", de Rembrandt.		
B3.9	B3.9	HAB3.9.1. Explica as características do urbanismo barroco en España e a evolución da arquitectura española durante o século XVII. HAB3.9.2. Explica as características da imaxinaría barroca española do século XVII e compara a escola castelá coa andaluza. HAB3.9.3. Explica as características xerais da pintura española do século XVII. HAB3.9.4. Describe as características e evolución da pintura de Velázquez a través dalgunhas das súas obras máis significativas.		
B3.10	B3.10	HAB3.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco español do século XVII: Praza Maior de Madrid, de Xoán Gómez de Mora; Retablo de Santo Estevo de Salamanca, de Churriguera. HAB3.10.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Barroco español do século XVII: "Piedad", de Gregorio Fernández; "Inmaculada do facistol", de Alonso Cano; "Magdalena penitente", de Pedro de Mena. HAB3.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas españolas do Barroco español do século XVII: "Martirio de San Filipe", "O soño de Xacob" e "O zambro", de Ribera; "Bodegón" do Museo do Prado, de Zurbarán; "O augador de Sevilla", "Os borrachos", "A fragua de Vulcano", "A rendición de Breda", "O Príncipe Baltasar Carlos a cabalo", "A Venus do espello", "As meninas" e "As fiandeiras", de Velázquez; "A Sagrada Familia do paxariño", "A Inmaculada de El Escorial", "Os nenos da concha" e "Nenos xogando aos dados", de Murillo.		
B3.11	B3.11	HAB3.11.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos. HAB3.11.2. Compara o Barroco tardío e o Rococó, e especifica a diferente concepción da vida e a arte que encerran. HAB3.11.3. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura. HAB3.11.4. Comenta a escultura neoclásica a través da obra de Canova. HAB3.11.5. Especifica as posibles coincidencias entre o Neoclasicismo e o Romanticismo na pintura de David. HAB3.11.6. Distingue entre a corrente tradicional e a clasicista da arquitectura barroca española do século XVIII. HAB3.11.7. Explica a figura de Salzillo como derradeiro representante da imaxinaría relixiosa española en madeira policromada.		
B3.12	B3.12	HAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do século XVIII: fachada do Hospicio de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; fachada do Obradoiro da catedral de Santiago de Compostela, de Casas e Novoa; Pazo Real de Madrid, de Juvara e Sacchetti; Panteón de París, de Soufflot; Museo do Prado en Madrid, de Juan de Villanueva. HAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do século XVIII: "A oración no horto", de Salzillo; "Eros e Psique" e "Paulina Bonaparte", de Canova. HAB3.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de David: "O xuramento dos Horacios" e "A morte de Marat".		
B3.13	B3.13	HAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción da nova basílica de San Pedro do Vaticano ao longo dos séculos XVI e XVII.		

B3.14	B3.14	HAB3.14.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI ao XVIII que se conservan en Galicia.		
B4.1	B4.1	HAB4.1.1. Analiza a evolución da obra de Goya como pintor e gravador, desde a súa chegada á Corte ata o seu exilio final en Bordeos. HAB4.1.2. Compara a visión de Goya nas series de gravados "Os caprichos" e "Os disparates ou proverbios".		
B4.2	B4.2	HAB4.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Goya: "O parasol", "A familia de Carlos IV", "O 2 de maio de 1808 en Madrid" ("A loita cos mamelucos"), "Os fusilamentos do 3 de maio de 1808"; desastre nº 15 ("E non hai remedio") da serie "Os desastres da guerra"; "Saturno devorando un fillo" e "A leiteira de Bordeos".		
B4.3	B4.3	HAB4.3.1. Describe as características e a evolución da arquitectura do ferro no século XIX, en relación cos avances e as necesidades da revolución industrial. HAB4.3.2. Explica as diferenzas entre enxeñeiros e arquitectos na primeira metade do século XIX. HAB4.3.3. Explica as características do neoclasicismo arquitectónico durante o Imperio de Napoleón. HAB4.3.4. Explica as características do historicismo en arquitectura e a súa evolución cara ao eclecticismo. HAB4.3.5. Explica as características e principais tendencias da arquitectura modernista. HAB4.3.6. Especifica as achegas da Escola de Chicago á arquitectura. HAB4.3.7. Describe as características e os obxectivos das remodelacións urbanas de París, Barcelona e Madrid na segunda metade do século XIX.	CL	CCL
B4.4	B4.4	HAB4.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: templo da Madalena en París, de Vignon; Parlamento de Londres, de Barry e Pugin; Auditorio de Chicago, de Sullivan e Adler; torre Eiffel de París; templo da Sagrada Familia en Barcelona, de Gaudí.	TIC	CD
B4.5	B4.5	HAB4.5.1. Describe as características do Romanticismo na pintura e distingue entre o romanticismo da liña de Ingres e o romanticismo da cor de Gericault e Delacroix. HAB4.5.2. Compara as visións románticas da paisaxe en Constable e Turner. HAB4.5.3. Explica o Realismo e a súa aparición no contexto dos cambios sociais e culturais de mediados do século XIX. HAB4.5.4. Compara o Realismo co Romanticismo. HAB4.5.5. Describe as características xerais do Impresionismo e o Neoimpresionismo. HAB4.5.6. Define o concepto de postimpresionismo e especifica as achegas de Cézanne e Van Gogh como precursores das grandes correntes artísticas do século XX. HAB4.5.7. Explica o Simbolismo de finais do século XIX como reacción fronte ao Realismo e ao Impresionismo.	CA CSC EOE	CAA CSC CCEC
B4.6	B4.6	HAB4.6.1. Explica os cambios que se producen no século XIX nas relacións entre artistas e clientes, referidos á pintura.		
B4.7	B4.7	HAB4.7.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do século XIX: "O baño turco", de Ingres; "A balsa da Medusa", de Gericault; "A liberdade guiando o pobo", de Delacroix; "O carro de feo", de Constable; "Chuvia, vapor e velocidade", de Turner; "O enterro de Ornans", de Courbet; "O ángelus", de Millet; "Almorzo sobre a herba", de Manet; "Impresión, sol nacente" e a serie sobre a Catedral de Ruán, de Monet; "Le Moulin de la Galette", de Renoir; "Unha tarde de domingo na Grande Jatte", de Seurat; "Xogadores de cartas" e "Mazás e laranxas", de Cézanne; "A noite estrelada" e "O segador", de Van Gogh; "Visión despois do sermón" e "O mercado" ("Ta matete"), de Gauguin.		
B4.8	B4.8	HAB4.8.1. Relaciona a produción e o academicismo dominante na escultura do século XIX coas transformacións levadas a cabo nas cidades (monumentos conmemorativos en prazas, parques e avenidas, e esculturas funerarias nos novos cemiterios). HAB4.8.2. Explica as características da renovación escultórica emprendida por Rodin.		
B4.9	B4.9	HAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Rodin: "O pensador" e "Os burgueses de Calais".		
B4.10	B4.10	HAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre as exposicións universais do século XIX e a súa importancia desde o punto de vista arquitectónico. HAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre a influencia da fotografía e o gravado xaponés no desenvolvemento do Impresionismo, con referencias a obras concretas.		
B4.11	B4.11	HAB4.11.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte do século XIX que se conservan en Galicia.		

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B5.1	B5.1	<p>HAB5.1.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos/das artistas iniciada na centuria anterior.</p> <p>HAB5.1.2. Describe a orixe e as características do Fauvismo.</p> <p>HAB5.1.3. Describe o proceso de xestación e as características do Cubismo, distinguindo entre o Cubismo analítico e o sintético.</p> <p>HAB5.1.4. Describe o ideario e os principios do futurismo.</p> <p>HAB5.1.5. Identifica os antecedentes do expresionismo no século XIX, explica as súas características xerais e especifica as diferenzas entre os grupos alemáns "A ponte" e "O xinete azul".</p> <p>HAB5.1.6. Describe o proceso de xestación e as características da pintura abstracta, distingue a vertente cromática e a xeométrica, e especifica algunhas das súas correntes máis significativas, como o Suprematismo ruso ou o Neoplasticismo.</p> <p>HAB5.1.7. Describe as características do Dadaísmo como actitude provocadora nun contexto de crise.</p> <p>HAB5.1.8. Explica a orixe, as características e os obxectivos do Surrealismo.</p> <p>HAB5.1.9. Explica a importancia dos pintores españois Picasso, Miró e Dalí no desenvolvemento das vangardas artísticas.</p> <p>HAB5.1.10. Explica a renovación temática, técnica e formal da escultura na primeira metade do século XX, distinguindo as obras relacionadas coas vangardas pictóricas e as que utilizan recursos ou linguaxes independentes.</p>	CL TIC CA CSC CSC EOE	CCL CD CAA CSC CCEC
B5.2	B5.2	<p>HAB5.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "A alegría de vivir", de Matisse; "As señoritas de Aviñón", "Retrato de Ambroise Vollard", "Natureza morta con cadeira de reixa de cana" e "Guernica", de Picasso; "A cidade que emerxe", de Boccioni; "O berro", de Munch; "A rúa", de Kirchner; "Lírica" e "Sobre branco II", de Kandinsky; "Cadrado negro", de Malevich; "Composición II", de Mondrian; "L.H.O.O.Q.", de Duchamp; "O elefante das Celebes", de Ernst; "A chave dos campos", de Magritte; "O entroido de Arlequín" e "Mulleres e paxaros á luz da lúa", de Miró; "O xogo lúgubre" e "A persistencia da memoria", de Dalí.</p> <p>HAB5.2.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas: "O profeta", de Gargallo; "Formas únicas de continuidade no espazo", de Boccioni; "Fonte", de Duchamp; "Muller peiteándose ante un espello", de Xulio González; "Mademoiselle Pogany I", de Brancusi; "Lagosta, nasa e cola de peixe", de Calder; "Figura reclinada", de Henry Moore.</p>		
B5.3	B5.3	<p>HAB5.3.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno en arquitectura.</p> <p>HAB5.3.2. Especifica as achegas da arquitectura orgánica ao Movemento Moderno.</p>		
B5.4	B5.4	HAB5.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: edificio da Bauhaus en Dessau (Alemaña), de Gropius; pavillón de Alemaña en Barcelona, de Mies van der Rohe; Vila Saboia en Poissy (Francia), de Le Corbusier; casa Kaufman (Casa da Cascada), de Frank Lloyd Wright.		
B5.5	B5.5	HAB5.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre o Grupo de Artistas e Técnicos Españoles Para o Progreso da Arquitectura Contemporánea (GATEPAC).		
B5.6	B5.6	HAB5.6.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, das existentes en Galicia, e xustifica a súa elección.		
B6.1	B6.1	<p>HAB6.1.1. Explica o papel desempeñado no proceso de universalización da arte polos medios de comunicación de masas e as exposicións e feiras internacionais de arte.</p> <p>HAB6.1.2. Explica as razóns do mantemento e a difusión internacional do Movemento Moderno en arquitectura.</p>		

		HAB6.1.3. Distingue e describe as características doutras tendencias arquitectónicas á marxe do Movemento Moderno ou Estilo Internacional, en particular a High Tech, a posmoderna e a deconstrución.		
B6.2	B6.2	HAB6.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "Unité d'habitation" en Marsella, de Le Corbusier; edificio Seagram en Nova York, de M. van der Rohe e Philip Johnson; o museo Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; a Casa da Ópera de Sydney, de J. Utzon; o centro Pompidou de París, de R. Piano e R. Rogers; o AT & T Building de Nova York, de Philip Johnson; o museo Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.	CL	CCL
B6.3	B6.3	HAB6.3.1. Explica e compara o Informalismo europeo e o Expresionismo abstracto norteamericano. HAB6.3.2. Explica a abstracción postpictórica. HAB6.3.3. Explica o Minimalismo. HAB6.3.4. Explica a arte cinética e a Op-Art. HAB6.3.5. Explica a arte conceptual. HAB6.3.6. Explica a Arte Povera. HAB6.3.7. Distingue e explica algunhas das principais correntes figurativas: Pop-Art, Nova Figuración, Hiperrealismo. HAB6.3.8. Explica en que consisten as seguintes manifestacións de arte non duradeira: Happening, Body Art e Land Art. HAB6.3.9. Describe os formulacións xerais da posmodernidade, referida ás artes plásticas.	TIC CA CSC EOE	CD CAA CSC CCEC
B6.4	B6.4	HAB6.4.1. Identifica o autor e a corrente artística (non necesariamente o título), e analiza e comenta as seguintes obras: "Pintura" (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid), de Tapies; "Grito nº 7", de Antonio Saura; "One: number 31, 1950", de J. Pollock; "Ctesiphon III", de F. Stella; "Equivalente VIII", de Carl André; "Vega 200", de Vasarely; "Unha e tres cadeiras", de J. Kosuth; "Iglú con árbore", de Mario Merz; "Marilyn Monroe" (serigrafía de 1967), de A. Warhol; "O Papa que berra" (estudo a partir do retrato do Papa Inocencio X), de Francis Bacon; "A Gran Vía madrileña en 1974", de Antonio López.		
B6.5	B6.5	HAB6.5.1. Explica brevemente o desenvolvemento dos novos sistemas visuais e as características da súa linguaxe expresiva: fotografía, cartel, cine, cómic, producións televisivas, videoarte e arte por computador.		
B6.6	B6.6	HAB6.6.1. Especifica as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística e para a difusión da arte.		
B6.7	B6.7	HAB6.7.1. Define o concepto de cultura visual de masas, e describe os seus trazos esenciais. HAB6.7.2. Identifica a arte nos diferentes ámbitos da vida cotiá.		
B6.8	B6.8	HAB6.8.1. Explica a orixe do Patrimonio Mundial da UNESCO e os seus obxectivos. HAB6.8.2. Realiza un traballo de investigación relacionado cos bens artísticos de España e de Galicia inscritos no catálogo do Patrimonio Mundial da UNESCO.		
B7.1	B7.1	HAB7.1.1. Utiliza con corrección a terminoloxía específica das artes en exposicións orais e escritas.	CL/EOE/EC	CCL/CAA

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 1	HAB1.1.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB1.1.2. Define o concepto de orde arquitectónica e compara as tres ordes da arquitectura grega. HAB1.1.3. Describe os tipos de templo grego, con referencia ás características arquitectónicas e a decoración escultórica. HAB1.1.4. Describe as características do teatro grego e a función das súas partes. HAB1.1.5. Explica a evolución da figura humana masculina na escultura grega a partir do "Kouros" de Anavysos, o "Doríforo" (Policleto) e o "Apoxiomenos" (Lisipo).	30%	50%	80%	10%	10%
	HAB1.2.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte grega, e a consideración social da arte e dos/das artistas.					
	HAB1.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas gregas: Partenón, Tribuna das Cariátides do Erecteion, templo de Atenea Niké e teatro de Epidauro. HAB1.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas gregas: Kouros de Anavysos, Auriga de Delfos, Discóbolo (Mirón), Doríforo (Policleto), unha metopa do Partenón (Fidias), Hermes con Dioniso neno (Praxíteles), Apoxiomenos (Lisipo), Vitoria de Samotracia, Venus de Milo e friso do altar de Zeus en Pérgamo (detalle de Atenea e Gea).					
	HAB1.4.1. Explica as características esenciais da arte romana e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB1.4.2. Especifica as achegas da arquitectura romana en relación coa grega. HAB1.4.3. Describe as características e funcións dos principais tipos de edificio romanos. HAB1.4.4. Compara o templo e o teatro romanos cos respectivos gregos. HAB1.4.5. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB1.4.6. Especifica as innovacións da escultura romana en relación coa grega. HAB1.4.7. Describe as características xerais dos mosaicos e a pintura en Roma a partir dunha fonte histórica ou historiográfica.					
	HAB1.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artistas.					
	HAB1.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: Maison Carrée de Nimes, Panteón de Roma, teatro de Mérida, Coliseo de Roma, basílica de Maxencio e Constantino en Roma, ponte de Alcántara, acueduto de Segovia, arco de Tito en Roma e columna de Traxano en Roma. HAB1.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas romanas: Augusto de Prima Porta, estatua ecuestre de Marco Aurelio, relevo do Arco de Tito (detalle dos soldados co candelabro e outros obxectos do Templo de Xerusalén) e relevo da columna de Traxano.					
17%	HAB1.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre Fidias. HAB1.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o debate acerca da autoría grega ou romana do grupo escultórico de "Laocoonte e os seus fillos".					

BLOQUE

2

17%

HAB1.8.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte antiga que se conservan en Galicia.					
HAB2.1.1. Explica as características esenciais da arte paleocristiá e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB2.1.2. Describe a orixe, a características e a función da basílica paleocristiá. HAB2.1.3. Describe as características e función dos baptisterios, mausoleos e "martiria" paleocristiáns, e as súas partes. HAB2.1.4. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía.					
HAB2.2.1. Explica as características esenciais da arte bizantina a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB2.2.2. Explica a arquitectura bizantina a través da igrexa de Santa Sofía de Constantinopla. HAB2.2.3. Describe as características do mosaico bizantino e dos temas iconográficos do Pantocrátor e a Virxe e a Déesis, así como a súa influencia na arte occidental.					
HAB2.3.1. Identifica, analiza e comenta o mosaico do Cortexo da emperatriz Teodora en San Vital de Rávena.					
HAB2.4.1. Define o concepto de arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en España e en Galicia. HAB2.4.2. Identifica e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Pedro da Nave (Zamora), Santa María do Naranco (Oviedo), San Miguel da Escalada (León), Santa Comba de Bande e San Miguel de Celanova (Ourense).					
HAB2.5.1. Describe as características xerais da arte románica a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB2.5.2. Describe as características e as función das igrexas e dos mosteiros na arte románica. HAB2.5.3. Explica as características da escultura e a pintura románicas, con especial referencia á iconografía.	30%	50%	80%	10%	10%
HAB2.6.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte románica.					
HAB2.7.1. Identifica, analiza e comenta as esculturas románicas do Xuízo Final no tímpano de Santa Fe de Conques (Francia).					
HAB2.8.1. Describe as características xerais da arte gótica a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB2.8.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica e especifica os cambios introducidos respecto á románica. HAB2.8.3. Describe as características e a evolución da escultura gótica, e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica. HAB2.8.4. Recoñece e explica as innovacións da pintura de Giotto e do Trecento italiano respecto á pintura románica e bizantina. HAB2.8.5. Explica as innovacións da pintura flamenga do século XV e cita algunhas obras dos seus principais representantes.					
HAB2.9.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte gótica, e a súa variación respecto ao románico.					
HAB2.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental da catedral de Reims, interior da planta superior da Sainte Chapelle de París. HAB2.10.2. Identifica, analiza e comenta o grupo da Anunciación e a Visitación da catedral de Reims.					

<p>HAB2.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas góticas: escena de "A fuxida a Exipto", de Giotto, na Capela Scrovegni de Padua, "Matrimonio Arnolfini", de Jan Van Eyck, "O descenso da cruz", de Roger van der Weyden, e o "Xardín das Delicias, de Hieronymus Bosch.</p>			
<p>HAB2.11.1. Explica as características e evolución da arte románica e gótica en España.</p> <p>HAB2.11.2. Explica as características xerais da arte islámica a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>HAB2.11.3. Describe os trazos esenciais da mesquita e o pazo islámico.</p> <p>HAB2.11.4. Explica a evolución da arte hispanomusulmá.</p> <p>HAB2.11.5. Explica as características da arte mudéjar e especifica, con exemplos de obras concretas, as diferenzas entre o mudéjar popular e o cortesán.</p>			
<p>HAB2.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas románicas: San Vicente de Cardona (Barcelona), San Martín de Frómista e a catedral de Santiago de Compostela.</p> <p>HAB2.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas románicas: "A dúbida de San Tomé", no ángulo do claustro de San Domingos de Silos (Burgos), "Última cea" do capitel historiado do claustro de San Xoán da Peña (Huesca) e fachada de Praterías e Pórtico da Gloria da catedral de Santiago.</p> <p>HAB2.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas murais románicas: bóveda da Anunciación aos pastores no Panteón Real de San Isidoro de León, e ábsida de San Clemente de Tahull (Lleida).</p> <p>HAB2.12.4. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental e interior da catedral de León, interior da catedral de Barcelona, e interior da igrexa de San Xoán dos Reis, de Toledo.</p> <p>HAB2.12.5. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas góticas: tímpano da Portada do Sarmental da catedral de Burgos, e retablo de Gil de Siloé, na Cartuxa de Miraflores (Burgos).</p> <p>HAB2.12.6. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras hispanomusulmás: Mesquita de Córdoba, Aljafería de Zaragoza, Giralda de Sevilla e Alhambra de Granada.</p>			
<p>HAB2.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o tratamento iconográfico e o significado da visión apocalíptica de Cristo e o Xuízo Final na arte medieval.</p>			
<p>HAB2.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago.</p> <p>HAB2.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables de arte medieval que se conservan en Galicia.</p>			

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE	HAB3.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento italiano e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas. HAB3.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. HAB3.1.3. Especifica as características da escultura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. HAB3.1.4. Especifica as características da pintura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. HAB3.1.5. Compara a pintura italiana do Quattrocento coa dos pintores góticos flamengos contemporáneos. HAB3.1.6. Explica a peculiaridade da pintura veneciana do Cinquecento e cita os artistas máis representativos.					
	HAB3.2.1. Describe a práctica do patrocinio no Renacemento italiano e as novas reivindicacións dos artistas en relación co seu recoñecemento social e a natureza do seu labor.					
	HAB3.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento italiano: cúpula de Santa María das Flores e interior da igrexa de San Lorenzo, ambas en Florencia e de Brunelleschi; pazo Médici-Riccardi en Florencia, de Michelozzo; fachada de Santa María Novella e do pazo Rucellai, ambos en Florencia e de Alberti; templo de San Pietro in Montorio en Roma, de Bramante; cúpula e proxecto de planta de San Pedro do Vaticano, de Michelangelo; Il Gesù en Roma, de Giacomo della Porta e Vignola; Villa Capra (Villa Rotonda) en Vicenza, de Palladio. HAB3.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Renacemento italiano: primeiro panel da "Porta do Paraíso" (da creación do mundo á expulsión do Paraíso), de Ghiberti; "Gattamelata", de Donatello; "Piedade" do Vaticano, "David", "Moisés" e as tumbas mediceas, de Michelangelo; "O rapto das sabinas", de Giambologna. HAB3.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Renacemento italiano: "O tributo da moeda" e A "Trindade", de Masaccio; "Anunciación" do Convento de San Marcos en Florencia, de Fra Angelico; "Madonna do Duque de Urbino", de Piero della Francesca; "A Virxe das rochas", "A última cea" e "A Gioconda", de Leonardo da Vinci; "A Escola de Atenas" de Rafael; a bóveda e o "Xuízo Final" da Capela Sixtina, de Michelangelo; "A tempestade", de Giorgione; "Venus de Urbino" e "Carlos V en Mühlberg", de Tiziano; "O lavatorio", de Tintoretto; "As vodas de Caná", de Veronés.					
3	HAB3.4.1. Especifica as características peculiares do Renacemento español en comparación co italiano. HAB3.4.2. Describe a evolución da arquitectura renacentista española. HAB3.4.3. Explica a peculiaridade da escultura renacentista española. HAB3.4.4. Explica as características da pintura de El Greco a través dalgunhas das súas obras máis representativas.	30%	50%	80%	10%	10%
20%	HAB3.5.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento español: fachada da Universidade de Salamanca; pazo de Carlos V na Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; mosteiro de San Lorenzo de El Escorial, de Juan de Herrera. HAB3.5.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento español: "Sacrificio de Isaac" do retablo de San Bieito de Valladolid, de Alonso Berruguete; "Santo enterro", de Juan de Juni. HAB3.5.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas de El Greco: "O expolio", "A Santa Liga" ou "Adoración do nome de Xesús", "O martirio de San Mauricio", "O enterro do Señor de Orgaz", "A adoración dos pastores", "O cabaleiro da man no peito". HAB3.6.1. Explica as características esenciais do Barroco. HAB3.6.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista.					

<p>HAB3.6.3. Compara a arquitectura barroca coa renacentista.</p> <p>HAB3.6.4. Explica as características xerais do urbanismo barroco.</p> <p>HAB3.6.5. Compara a escultura barroca coa renacentista a través da representación de "David" por Michelangelo e por Bernini.</p> <p>HAB3.6.6. Describe as características xerais da pintura barroca e especifica as diferenzas entre a Europa católica e a protestante.</p> <p>HAB3.6.7. Distingue e caracteriza as grandes tendencias da pintura barroca en Italia e os seus principais representantes.</p> <p>HAB3.6.8. Especifica as peculiaridades da pintura barroca flamenga e holandesa.</p>			
<p>HAB3.7.1. Describe o papel desempeñado no século XVIII polas academias en toda Europa e, en particular, polo Salón de París.</p>			
<p>HAB3.8.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco europeo do século XVII: fachada de San Pedro do Vaticano, de Carlo Maderno; columnata da praza de San Pedro do Vaticano, de Bernini; San Carlos das Catro Fontes en Roma, de Borromini; Pazo de Versailles, de Le Vau, J.H. Mansart e Le Nôtre.</p>			
<p>HAB3.8.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas de Bernini: "David", "Apolo" e "Dafne", "A éxtase de Santa Teresa", "Cátedra de San Pedro".</p>			
<p>HAB3.8.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Barroco europeo do século XVII: "Vocación de San Mateo" e "Morte da Virxe", de Caravaggio; "Triunfo de Baco e Ariadna", na bóveda do pazo Farnese de Roma, de Annibale Carracci; "Adoración do nome de Xesús", bóveda de Il Gesù en Roma, de Gaulli (Il Baciccia); "Adoración dos Magos", "As tres Grazas" e "O xardín do Amor", de Rubens; "A lección de anatomía do doutor Tulpy", "A rolda nocturna", de Rembrandt.</p>			
<p>HAB3.9.1. Explica as características do urbanismo barroco en España e a evolución da arquitectura española durante o século XVII.</p>			
<p>HAB3.9.2. Explica as características da imaxinaría barroca española do século XVII e compara a escola castelá coa andaluza.</p>			
<p>HAB3.9.3. Explica as características xerais da pintura española do século XVII.</p>			
<p>HAB3.9.4. Describe as características e evolución da pintura de Velázquez a través dalgunhas das súas obras máis significativas.</p>			
<p>HAB3.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco español do século XVII: Praza Maior de Madrid, de Xoán Gómez de Mora; Retablo de Santo Estevo de Salamanca, de Churriguera.</p>			
<p>HAB3.10.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Barroco español do século XVII: "Piedad", de Gregorio Fernández; "Inmaculada do facistol", de Alonso Cano; "Magdalena penitente", de Pedro de Mena.</p>			
<p>HAB3.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas españolas do Barroco español do século XVII: "Martirio de San Filipe", "O soño de Xacob" e "O zambro", de Ribera; "Bodegón" do Museo do Prado, de Zurbarán; "O augador de Sevilla", "Os borrachos", "A fragua de Vulcano", "A rendición de Breda", "O Príncipe Baltasar Carlos a cabalo", "A Venus do espello", "As meninas" e "As fiandeiras", de Velázquez; "A Sagrada Familia do paxariño", "A Inmaculada de El Escorial", "Os nenos da concha" e "Nenos xogando aos dados", de Murillo.</p>			
<p>HAB3.11.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos.</p>			
<p>HAB3.11.2. Compara o Barroco tardío e o Rococó, e especifica a diferente concepción da vida e a arte que encerran.</p>			
<p>HAB3.11.3. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura.</p>			
<p>HAB3.11.4. Comenta a escultura neoclásica a través da obra de Canova.</p>			
<p>HAB3.11.5. Especifica as posibles coincidencias entre o Neoclasicismo e o Romanticismo na pintura de David.</p>			
<p>HAB3.11.6. Distingue entre a corrente tradicional e a clasicista da arquitectura barroca española do século XVIII.</p>			
<p>HAB3.11.7. Explica a figura de Salzillo como derradeiro representante da imaxinaría relixiosa española en madeira policromada.</p>			

	<p>HAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do século XVIII: fachada do Hospicio de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; fachada do Obradoiro da catedral de Santiago de Compostela, de Casas e Novoa; Pazo Real de Madrid, de Juvara e Sacchetti; Panteón de París, de Soufflot; Museo do Prado en Madrid, de Juan de Villanueva.</p> <p>HAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do século XVIII: "A oración no horto", de Salzillo; "Eros e Psique" e "Paulina Bonaparte", de Canova.</p> <p>HAB3.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de David: "O xuramento dos Horacios" e "A morte de Marat".</p> <p>HAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción da nova basílica de San Pedro do Vaticano ao longo dos séculos XVI e XVII.</p> <p>HAB3.14.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI ao XVIII que se conservan en Galicia.</p>					
	<p>HAB4.1.1. Analiza a evolución da obra de Goya como pintor e gravador, desde a súa chegada á Corte ata o seu exilio final en Bordeos.</p> <p>HAB4.1.2. Compara a visión de Goya nas series de gravados "Os caprichos" e "Os disparates ou proverbios".</p> <p>HAB4.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Goya: "O parasol", "A familia de Carlos IV", "O 2 de maio de 1808 en Madrid" ("A loita cos mamelucos"), "Os fusilamentos do 3 de maio de 1808"; desastre nº 15 ("E non hai remedio") da serie "Os desastres da guerra"; "Saturno devorando un fillo" e "A leiteira de Bordeos".</p> <p>HAB4.3.1. Describe as características e a evolución da arquitectura do ferro no século XIX, en relación cos avances e as necesidades da revolución industrial.</p> <p>HAB4.3.2. Explica as diferenzas entre enxeñeiros e arquitectos na primeira metade do século XIX.</p> <p>HAB4.3.3. Explica as características do neoclasicismo arquitectónico durante o Imperio de Napoleón.</p> <p>HAB4.3.4. Explica as características do historicismo en arquitectura e a súa evolución cara ao eclecticismo.</p> <p>HAB4.3.5. Explica as características e principais tendencias da arquitectura modernista.</p> <p>HAB4.3.6. Especifica as achegas da Escola de Chicago á arquitectura.</p> <p>HAB4.3.7. Describe as características e os obxectivos das remodelacións urbanas de París, Barcelona e Madrid na segunda metade do século XIX.</p>					
BLOQUE						
4	<p>HAB4.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: templo da Madalena en París, de Vignon; Parlamento de Londres, de Barry e Pugin; Auditorio de Chicago, de Sullivan e Adler; torre Eiffel de París; templo da Sagrada Familia en Barcelona, de Gaudí.</p>					
15%	<p>HAB4.5.1. Describe as características do Romanticismo na pintura e distingue entre o romanticismo da liña de Ingres e o romanticismo da cor de Gericault e Delacroix.</p> <p>HAB4.5.2. Compara as visións románticas da paisaxe en Constable e Turner.</p> <p>HAB4.5.3. Explica o Realismo e a súa aparición no contexto dos cambios sociais e culturais de mediados do século XIX.</p> <p>HAB4.5.4. Compara o Realismo co Romanticismo.</p> <p>HAB4.5.5. Describe as características xerais do Impresionismo e o Neoimpresionismo.</p> <p>HAB4.5.6. Define o concepto de postimpresionismo e especifica as achegas de Cézanne e Van Gogh como precursores das grandes correntes artísticas do século XX.</p> <p>HAB4.5.7. Explica o Simbolismo de finais do século XIX como reacción fronte ao Realismo e ao Impresionismo.</p> <p>HAB4.6.1. Explica os cambios que se producen no século XIX nas relacións entre artistas e clientes, referidos á pintura.</p> <p>HAB4.7.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do século XIX: "O baño turco", de Ingres; "A balsa da Medusa", de Gericault; "A liberdade guiando o pobo", de Delacroix; "O carro de feo", de Constable; "Chuvia, vapor e velocidade", de Turner; "O enterro de Ornans", de Courbet; "O ánxeus", de Millet; "Almorzo sobre a herba", de Manet; "Impresión, sol nacente" e a serie sobre a Catedral de Ruán, de Monet; "Le Moulin de la Galette", de Renoir; "Unha tarde de domingo na Grande Jatte", de Seurat; "Xogadores de cartas" e</p>	30%	50%	80%	10%	10%

"Mazás e laranxas", de Cézanne; "A noite estrelada" e "O segador", de Van Gogh; "Visión despois do sermón" e "O mercado" ("Ta matete"), de Gauguin.			
HAB4.8.1. Relaciona a produción e o academicismo dominante na escultura do século XIX coas transformacións levadas a cabo nas cidades (monumentos conmemorativos en prazas, parques e avenidas, e esculturas funerarias nos novos cemiterios).			
HAB4.8.2. Explica as características da renovación escultórica emprendida por Rodin.			
HAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Rodin: "O pensador" e "Os burgueses de Calais".			
HAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre as exposicións universais do século XIX e a súa importancia desde o punto de vista arquitectónico.			
HAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre a influencia da fotografía e o gravado xaponés no desenvolvemento do Impresionismo, con referencias a obras concretas.			
HAB4.11.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte do século XIX que se conservan en Galicia.			

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE	HAB5.1.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos/das artistas iniciada na centuria anterior. HAB5.1.2. Describe a orixe e as características do Fauvismo. HAB5.1.3. Describe o proceso de xestación e as características do Cubismo, distinguindo entre o Cubismo analítico e o sintético. HAB5.1.4. Describe o ideario e os principios do futurismo. HAB5.1.5. Identifica os antecedentes do expresionismo no século XIX, explica as súas características xerais e especifica as diferenzas entre os grupos alemáns "A ponte" e "O xinete azul". HAB5.1.6. Describe o proceso de xestación e as características da pintura abstracta, distingue a vertente cromática e a xeométrica, e especifica algunhas das súas correntes máis significativas, como o Suprematismo ruso ou o Neoplasticismo. HAB5.1.7. Describe as características do Dadaísmo como actitude provocadora nun contexto de crise. HAB5.1.8. Explica a orixe, as características e os obxectivos do Surrealismo. HAB5.1.9. Explica a importancia dos pintores españois Picasso, Miró e Dalí no desenvolvemento das vangardas artísticas. HAB5.1.10. Explica a renovación temática, técnica e formal da escultura na primeira metade do século XX, distinguindo as obras relacionadas coas vangardas pictóricas e as que utilizan recursos ou linguaxes independentes.					
	HAB5.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "A alegría de vivir", de Matisse; "As señoritas de Aviñón", "Retrato de Ambroise Vollard", "Natureza morta con cadeira de reixa de cana" e "Guernica", de Picasso; "A cidade que emerxe", de Boccioni; "O berro", de Munch; "A rúa", de Kirchner; "Lírica" e "Sobre branco II", de Kandinsky; "Cadrado negro", de Malevich; "Composición II", de Mondrian; "L.H.O.O.Q.", de Duchamp; "O elefante das Celebes", de Ernst; "A chave dos campos", de Magritte; "O entroido de Arlequín" e "Mulleres e paxaros á luz da lúa", de Miró; "O xogo lúgubre" e "A persistencia da memoria", de Dalí.	30%	50%	80%	10%	10%

5 15%	HAB5.2.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas: "O profeta", de Gargallo; "Formas únicas de continuidade no espazo", de Boccioni; "Fonte", de Duchamp; "Muller peiteándose ante un espello", de Xulio González; "Mademoiselle Pogany I", de Brancusi; "Lagosta, nasa e cola de peixe", de Calder; "Figura reclinada", de Henry Moore.					
	HAB5.3.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno en arquitectura.					
	HAB5.3.2. Especifica as achegas da arquitectura orgánica ao Movemento Moderno.					
	HAB5.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: edificio da Bauhaus en Dessau (Alemaña), de Gropius; pavillón de Alemaña en Barcelona, de Mies van der Rohe; Vila Saboia en Poissy (Francia), de Le Corbusier; casa Kaufman (Casa da Cascada), de Frank Lloyd Wright.					
	HAB5.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre o Grupo de Artistas e Técnicos Españois Para o Progreso da Arquitectura Contemporánea (GATEPAC).					
HAB5.6.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, das existentes en Galicia, e xustifica a súa elección.						
BLOQUE 6	HAB6.1.1. Explica o papel desempeñado no proceso de universalización da arte polos medios de comunicación de masas e as exposicións e feiras internacionais de arte.					
	HAB6.1.2. Explica as razóns do mantemento e a difusión internacional do Movemento Moderno en arquitectura.					
	HAB6.1.3. Distingue e describe as características doutras tendencias arquitectónicas á marxe do Movemento Moderno ou Estilo Internacional, en particular a High Tech, a posmoderna e a deconstrución.					
	HAB6.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "Unité d'habitation" en Marsella, de Le Corbusier; edificio Seagram en Nova York, de M. van der Rohe e Philip Johnson; o museo Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; a Casa da Ópera de Sydney, de J. Utzon; o centro Pompidou de París, de R. Piano e R. Rogers; o AT & T Building de Nova York, de Philip Johnson; o museo Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.					
	HAB6.3.1. Explica e compara o Informalismo europeo e o Expresionismo abstracto norteamericano.					
	HAB6.3.2. Explica a abstracción postpictórica.					
	HAB6.3.3. Explica o Minimalismo.	30%	50%	80%	10%	10%
	HAB6.3.4. Explica a arte cinética e a Op-Art.					
	HAB6.3.5. Explica a arte conceptual.					
HAB6.3.6. Explica a Arte Povera.						
HAB6.3.7. Distingue e explica algunhas das principais correntes figurativas: Pop-Art, Nova Figuración, Hiperrealismo.						
HAB6.3.8. Explica en que consisten as seguintes manifestacións de arte non duradeira: Happening, Body Art e Land Art.						
HAB6.3.9. Describe os formulacións xerais da posmodernidade, referida ás artes plásticas.						

16%

HAB6.4.1. Identifica o autor e a corrente artística (non necesariamente o título), e analiza e comenta as seguintes obras: "Pintura" (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid), de Tapies; "Grito nº 7", de Antonio Saura; "One: number 31, 1950", de J. Pollock; "Ctesiphon III", de F. Stella; "Equivalente VIII", de Carl André; "Vega 200", de Vasarely; "Unha e tres cadeiras", de J. Kosuth; "Iglú con árbore", de Mario Merz; "Marilyn Monroe" (serigrafía de 1967), de A. Warhol; "O Papa que berra" (estudo a partir do retrato do Papa Inocencio X), de Francis Bacon; "A Gran Vía madrileña en 1974", de Antonio López.			
HAB6.5.1. Explica brevemente o desenvolvemento dos novos sistemas visuais e as características da súa linguaxe expresiva: fotografía, cartel, cine, cómic, producións televisivas, videoarte e arte por computador.			
HAB6.6.1. Especifica as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística e para a difusión da arte.			
HAB6.7.1. Define o concepto de cultura visual de masas, e describe os seus trazos esenciais.			
HAB6.7.2. Identifica a arte nos diferentes ámbitos da vida cotiá.			
HAB6.8.1. Explica a orixe do Patrimonio Mundial da UNESCO e os seus obxectivos.			
HAB6.8.2. Realiza un traballo de investigación relacionado cos bens artísticos de España e de Galicia inscritos no catálogo do Patrimonio Mundial da UNESCO.			
HAB7.1.1. Utiliza con corrección a terminoloxía específica das artes en exposicións orais e escritas.	30%	20%	

LENDA TRANSVERSAIS: **CL** Comprensión lectora **EOE** Expresión oral e escrita **CA** Comunicación audiovisual **TIC** Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento **EC** Educación cívica **PV** Prevención da violencia

COMPETENCIAS CLAVE Comunicación lingüística (CCL). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT). Competencia dixital (CD). Aprender a aprender (CAA). Competencias sociais e cívicas (CSC). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). Conciencia e expresións culturais (CCEC).

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloques quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

A avaliación do estándar HAB7.1.1 será en todas as probas do curso e contará o 20% da nota en cada unha delas.

METODOLOXIA

Estratexias metodolóxicas

1. ASPECTOS XERAIS

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

2. SECUENCIACIÓN HABITUAL DE TRABAJO NA AULA

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, (Rúbricas)
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

OUTRAS DECISIÓN METODOLÓXICAS 2º BACH

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Catro sesións de 50´ semanais
3. Espazos: Na aula de arte , sempre que non coincidan os grupos. Outra aula con recursos necesarios é a 3.1
4. Materiais: Reforzo, ampliación de distintos libros de texto e recursos da web (por exemplo dos recursos abalar,...)
5. Recursos didácticos: Apuntes dos distintos profesores

AVALIACIÓNS

Continua, final, extraordinaria.

1.- PROCEDIMENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.
  - b) Para os traballos:
    - Nivel de coñecementos, comprensión
    - Capacidade de aplicación, de análise e síntese
    - A calidade dos textos e das ilustracións
    - A variedade das fontes
    - O rigor científico
    - A entrega no prazo indicado
    - A capacidade crítica
    - A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

Propoñeranse diversos traballos ao longo do curso, tal e como aparecen nos estándares HAB1.7.1, HAB1.7.2,.... A data límite de presentación será o 21 de abril de 2017 sumándose á nota final a súa cualificación, que nunca superará 1 punto . Non se utilizará para chegar ao 5 na cualificación final da materia.

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

2.-PROCEDIMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Seguirá as pautas das PAU

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

3.- PROCEDIMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

A proba , que será escrita, seguirá o modelo das PAU.

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba.

Despois de poñernos en contacto co coordinador do grupo de traballo da ciug e comunicarnos que non sabe como vai a ser o exame da reválida decidimos seguir mantendo o mesmo tipo de probas.

2º BACHARELATO. HISTORIA DE ESPAÑA

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
	B0	BLOQUE 0: COMO SE ESCRIBE A HISTORIA . CRITERIOS COMÚNS	
	B01	Método histórico. Fontes e perspectivas..	
	B02	Análise e comentario de fontes.	
	B03	Utilidade das fontes	
	B04	Mapas e liñas do tempo.	
	B1	BLOQUE 1: A PENÍNSULA IBÉRICA DESDE OS PRIMEIROS HUMANOS ATA A DESAPARICIÓN DA MONARQUÍA VISIGODA (711)	
	B1.1	Da prehistoria á monarquía visigoda: prehistoria (evolución do Paleolítico ao Neolítico; pintura cantábrica e levantina; importancia da metalurxia); configuración das áreas celta e ibérica (Tartessos, indoeuropeos e colonizadores orientais; cultura castrexa); Hispania romana (conquista e romanización da Península; legado cultural romano; exemplo galego); monarquía visigoda (ruralización da economía; poder da Igrexa e a nobreza).	
	B2	BLOQUE 2: A IDADE MEDIA: TRES CULTURAS E UN MAPA POLÍTICO EN CONSTANTE CAMBIO (711-1474)	
	B2.1	Al-Andalus: conquista musulmá da Península; evolución política de Al-Andalus; revitalización económica e urbana; estrutura social; relixión, cultura e arte	
	B2.2	Os reinos cristiáns do século XIII ao XV: evolución política; nacemento das Cortes. Os reinos cristiáns na baixa Idade Media (séculos XIV e XV): diferente evolución e organización política das coroas de Castela, Aragón e Navarra. Proceso de reconquista e repoboación.	
	B2.3	Os reinos cristiáns na Idade Media: réxime señorial e sociedade estamental. Tensións sociais.	
	B2.4	Os reinos cristiáns na Idade Media: do estancamento á expansión económica. Crises agraria e demográfica.	
	B2.5	O Camiño de Santiago. Unha cultura plural: cristiáns, musulmáns e xudeus. Manifestacións artísticas.	
	B.3	BLOQUE 3: A FORMACIÓN DA MONARQUÍA HISPÁNICA E A SÚA EXPANSIÓN MUNDIAL (1474-1700)	
	B3.1	Os Reis Católicos: unión dinástica de Castela e Aragón; reorganización do Estado; política relixiosa; conquista de Granada; descuberta de América; incorporación de Navarra; relacións con Portugal.	
	B3.2	Auxe do Imperio no século XVI: dominios de Carlos I e de Filipe II; modelo político dos Austrias; conflitos internos; conflitos relixiosos no seo do Imperio; conflitos exteriores; exploración e colonización de América e do Pacífico; política económica respecto a América; a revolución dos prezos e o custo do Imperio.	
	B3.3	Crise e decadencia do Imperio no século XVII: os validos; expulsión dos mouriscos; proxectos de reforma de Olivares; guerra dos Trinta Anos e perda da hexemonía en Europa en favor de Francia; rebelións de Cataluña e Portugal en 1640; Carlos II e o problema sucesorio; crise demográfica e económica.	
	B3.4	Século de Ouro español: do Humanismo á Contrarreforma; Renacemento e Barroco na literatura e na arte.	
	B.4	BLOQUE 4: ESPAÑA NA ÓRBITA FRANCESA: O REFORMISMO DOS PRIMEIROS BORBÓNS (1700-1788)	
	B4.1	Cambio dinástico e Guerra de Sucesión: unha contenda civil e europea; a Paz de Utrecht e o novo equilibrio europeo; os pactos de familia con Francia.	
	B4.2	Reformas institucionais: novo modelo de Estado; Administración en América; Facenda Real; relacións Igrexa-Estado.	
	B4.3	Economía e política económica: recuperación demográfica; problemas da agricultura, a industria e o comercio; liberalización do comercio con América.	
	B4.4	Engalaxe económica de Cataluña. Estancamento económico de Galicia.	

	B4.5	A Ilustración en España e Galicia: proxectistas, anovadores e ilustrados; despotismo ilustrado; novo concepto de educación; Sociedades Económicas de Amigos do País; prensa periódica.	
	B.5	BLOQUE 5: A CRISE DO ANTIGO RÉXIME (1788-1833): LIBERALISMO FRONTE A ABSOLUTISMO	
	B5.1	Impacto da Revolución Francesa: relacións entre España e Francia; Guerra da Independencia.	
	B5.2	Primeiro intento de revolución liberal, Cortes de Cádiz e Constitución de 1812.	
	B5.3	Reinado de Fernando VII: restauración do absolutismo; trienio liberal; reacción absolutista.	
	B5.4	Emancipación da América española: protagonismo crioulo; fases do proceso; repercusións para España	
	B5.5	A obra de Goya como testemuño da época.	
	B.6	BLOQUE 6: A CONFLITIVA CONSTRUCCIÓN DO ESTADO LIBERAL (1833-1874)	
	B6.1	O carlismo como derradeiro bastión absolutista: ideario e apoios sociais; as dúas primeiras guerras carlistas	
	B6.2	Triunfo e consolidación do liberalismo no reinado de Isabel II: primeiros partidos políticos; protagonismo político dos militares; lexislación económica de signo liberal; nova sociedade de clases.	
	B6.3	Proceso constitucional.	
	B6.4	Sexenio Democrático: revolución de 1868 e caída da monarquía isabelina; procura de alternativas políticas e monarquía de Amadeo I; primeira República; guerra de Cuba, terceira guerra carlista e insurrección cantonal.	
	B6.5	Inicios do movemento obreiro español: condicións de vida da poboación obreira e labrega; a Asociación Internacional de Traballadores e o xurdimento das correntes anarquista e socialista.	X

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
2ª	B7	BLOQUE 7: A RESTAURACIÓN BORBÓNICA: IMPLANTACIÓN E AFIANZAMENTO DUN NOVO SISTEMA POLÍTICO (1874-1902)	X
	B7.1	Teoría e realidade do sistema canovista: inspiración no modelo inglés; a Constitución de 1876 e o bipartidismo; quenda de partidos, caciquismo e fraude electoral.	
	B7.2	Oposición ao sistema: catalanismo, nacionalismo vasco, rexionalismo galego e movemento obreiro.	
	B7.3	Éxitos políticos: estabilidade e consolidación do poder civil; liquidación do problema carlista; solución temporal do problema de Cuba.	
	B7.4	Perda das derradeiras colonias e crise de 1898: guerra de Cuba e con Estados Unidos; Tratado de París; rexeneracionismo.	
	B.8	BLOQUE 8: CONTINUIDADE E TRANSFORMACIÓNS ECONÓMICAS NO SÉCULO XIX: UN DESENVOLVEMENTO INSUFICIENTE	
	B8.1	Lento crecemento da poboación: mantemento dun réxime demográfico antigo; excepción de Cataluña.	
	B8.2	Economía española no XIX: agricultura protexida e estancada (efectos das desamortizacións; baixos rendementos); deficiente industrialización (industria téxtil catalá, siderurxia e a minaría); dificultades dos transportes (condicionamentos xeográficos; rede de ferrocarrís); comercio (proteccionismo fronte a librecambismo); finanzas (a peseta como unidade monetaria; desenvolvemento dabanca moderna; problemas da Facenda; investimentos estranxeiros. O caso galego.	
	B.9	BLOQUE 9: A CRISE DO SISTEMA DA RESTAURACIÓN E A CAÍDA DA MONARQUÍA (1902-1931)	
	B9.1	Intentos de modernización do sistema: revisionismo político dos primeiros gobernos de Afonso XIII; oposición de republicanos e nacionalistas cataláns, vascos, galegos e andaluces..	
	B9.2	Quebra do sistema: impacto dos acontecementos exteriores (intervención en Marrocos; I Guerra Mundial; Revolución Rusa); crecente axitación social (Semana Tráxica de Barcelona; crise xeral de 1917; "trienio bolchevique" en Andalucía).	
	B9.3	Ditadura de Primo de Rivera: directorio militar e directorio civil; remate da guerra de Marrocos; caída da ditadura; afundimento da monarquía	
	B9.4	Crecedemento económico e cambios demográficos no primeiro terzo do século: efectos da Guerra Mundial na economía española; intervencionismo estatal da ditadura; transición ao réxime demográfico moderno; movementos migratorios; transvasamento de poboación da agricultura á industria.	

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
3ª	B10	BLOQUE 10 A II REPÚBLICA. A GUERRA CIVIL NUN CONTEXTO DE CRISE INTERNACIONAL (1931-1939)	X
	B10.1	A II República como solución democrática ao afundimento do sistema da Restauración.	
	B10.2	Evolución política durante a II República: bienio reformista (Constitución de 1931; política de reformas; Estatuto de Cataluña; forzas de oposición á República); bienio radical-cedista (política restauradora e radicalización popular; revolución de Asturias); Fronte Popular (primeiras actuacións do Goberno; preparación do golpe militar).	
	B10.3	Guerra Civil: sublevación e desenvolvemento da guerra; dimensión internacional do conflito; evolución das dúas zonas; consecuencias da guerra	
	B10.4	Idade de Prata da cultura española: da xeración do 98 á do 36.	
	B.11	BLOQUE 11: A DITADURA FRANQUISTA (1939-1975)	
	B11.1	Características e evolución do franquismo: postguerra (grupos ideolóxicos e apoios sociais do franquismo; oscilantes relacións co exterior; configuración política do novo Estado; represión política; autarquía económica); anos do "desenvolvemento" (plans de desenvolvemento e o crecemento económico; transformacións sociais; reafirmación política do réxime; política exterior; crecente oposición ao franquismo); fin do franquismo (inestabilidade política; dificultades exteriores; efectos da crise económica internacional de 1973).	
	B11.2	Cultura española durante o franquismo: cultura oficial; cultura do exilio; cultura interior á marxe do sistema.	
	B12	BLOQUE 12: NORMALIZACIÓN DEMOCRÁTICA DE ESPAÑA E INTEGRACIÓN EN EUROPA (DESDE 1975)	
	B12.1	Transición á democracia: crise económica mundial; alternativas políticas ao franquismo, continuísmo, reforma ou ruptura; o papel do Rei; a lei para a reforma política; primeiras eleccións democráticas.	
	B12.2	Período constituínte: Pactos da Moncloa; preautonomías de Cataluña e o País Vasco; Constitución de 1978 e Estado das autonomías.O caso de Galicia	
	B12.3	Gobernos constitucionais: problema do terrorismo; golpe de Estado frustrado de 1981; ingreso na OTAN; plena integración en Europa.	
B12.4	Papel de España no mundo actual.		

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B01	B01	HEB0.1.1 Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.	CA EOE CL TIC EC	CCL/CD/CAA/CSC/CSIEE/CCEC
B02	B02	HEB0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.		CCL/CAA/CSC
B03	B03	HEB0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas.		CMCCT/CAA/CSC
B04	B04	HEB0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.		CMCCT/CAA/CSC
B1.1	B1.1	<p>HEB1.1.1. Explica as diferenzas entre a economía e a organización social do Paleolítico e do Neolítico, e as causas do cambio.</p> <p>HEB1.1.2. Identifica as diferenzas entre unha imaxe de pintura cantábrica e outra de pintura levantina.</p> <p>HEB1.1.3. Describe os avances no coñecemento das técnicas metalúrxicas e explica as súas repercusións.</p> <p>HEB1.1.4. Resume as características principais do reino de Tartesos e cita as fontes históricas para o seu coñecemento.</p> <p>HEB1.1.5. Explica o diferente nivel de desenvolvemento das áreas celta e ibérica en vésperas da conquista romana en relación coa influencia recibida dos indoeuropeos, o reino de Tartesos e os colonizadores fenicios e gregos.</p> <p>HEB1.1.6. Debuxa un mapa esquemático da Península Ibérica e delimita nel as áreas ibérica e celta.</p> <p>HEB1.1.7. Define o concepto de romanización e describe os medios empregados para levala a cabo.</p> <p>HEB1.1.8. Compara o ritmo e grao de romanización dos territorios peninsulares.</p> <p>HEB1.1.9. Resume as características da monarquía visigoda e explica por que alcanzou tanto poder a igrexa e a nobreza.</p> <p>HEB1.1.10. Procura información de interese (en libros e internet) sobre o mantemento cultural e artístico do legado romano na España actual, e elabora unha breve exposición.</p> <p>HEB1.1.11. Representa unha liña do tempo desde 250 a.C. ata 711 d.C., e sitúa nela os principais acontecementos históricos.</p> <p>HEB1.1.12. Partindo de fontes historiográficas, responde a cuestións ou situacións.</p>	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC CMCCT CCEC
B2.1	B2.1	<p>HEB2.1.1. Explica as causas da invasión musulmá e da súa rápida ocupación da Península.</p> <p>HEB2.1.2. Representa unha liña do tempo desde 711 ata 1474 e sitúa nunha ringleira os principais acontecementos relativos a Al-Andalus e noutra os relativos aos reinos cristiáns.</p>	CA EOE CL	

		HEB2.1.3. Describe a evolución política de Al-Andalus. HEB2.1.4. Resume os cambios económicos, sociais e culturais introducidos polos musulmáns en Al-Andalus.	TIC EC	CCL CD CAA CSC CMCCT CCEC
B2.2	B2.2	HEB2.2.1. Describe as grandes etapas e as causas xerais que conducen ao mapa político da Península Ibérica ao remate da Idade Media. HEB2.2.2. Explica a orixe das Cortes nos reinos cristiáns e as súas principais funcións. HEB2.2.3. Compara a organización política da coroa de Castela, a de Aragón e o reino de Navarra ao remate da Idade Media. HEB2.2.4. Comenta o ámbito territorial e as características de cada sistema de repoboación, así como as súas causas e as súas consecuencias.	CA EOE CL TIC EC	
B2.3	B2.3	HEB2.3.1. Describe as grandes fases da evolución económica dos territorios cristiáns durante a Idade Media.	EOE	
B2.4	B2.4	HEB2.4.1. Explica a orixe e as características do réxime señorial e a sociedade estamental no ámbito cristián.	EOE	
B2.5	B2.5	HEB2.5.1. Describe o labor dos centros de tradución. HEB2.5.2. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística do Camiño de Santiago, e elabora unha breve exposición.	EOE	
B3.1	B3.1	HEB3.1.1. Define o concepto de unión dinástica aplicado a Castela e Aragón en tempos dos Reis Católicos e describe as características do novo Estado. HEB3.1.2. Explica as causas e as consecuencias dos feitos máis relevantes de 1492. HEB3.1.3. Analiza as relacións dos Reis Católicos con Portugal e os obxectivos que perseguían.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC CMCCT CCEC
B3.2	B3.2	HEB3.2.1. Compara os imperios territoriais de Carlos I e de Filipe II, e explica os problemas que provocaron. HEB3.2.2. Explica a expansión colonial en América e no Pacífico durante o século XVI. HEB3.2.3. Analiza a política respecto a América no século XVI e as súas consecuencias para España, Europa e a poboación americana.		
B3.3	B3.3	HEB3.3.1. Describe a práctica do valemto e os seus efectos na crise da monarquía. HEB3.3.2. Explica os principais proxectos de reforma do Conde Duque de Olivares. HEB3.3.3. Analiza as causas da guerra dos Trinta Anos e as súas consecuencias para a monarquía hispánica e para Europa. HEB3.3.4. Compara e comenta as rebelións de Cataluña e Portugal de 1640. HEB3.3.5. Explica os principais factores da crise demográfica e económica do século XVII, e as súas consecuencias. HEB3.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1474 ata 1700, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.		
B3.4	B3.4	HEB3.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre os seguintes pintores do Século de Ouro español: El Greco, Ribera, Zurbarán, Velázquez e Murillo.		

B4.1	B4.1	HEB4.1.1. Explica as causas da Guerra de Sucesión Española e a composición dos bandos en conflito. HEB4.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1700 ata 1788, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. HEB4.1.3. Detalla as características da nova orde europea xurdida da Paz de Utrecht e o papel de España nela.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC CMCCT CCEC
B4.2	B4.2	HEB4.2.1. Define os decretos de nova planta e explica a súa importancia na configuración do novo Estado borbónico. HEB4.2.2. Elabora un esquema comparativo do modelo político dos Austrias e dos Borbóns. HEB4.2.3. Explica as medidas que adoptaron ou proxectaron os primeiros Borbóns para sanear a Facenda Real. HEB4.2.4. Describe as relacións Igrexa-Estado e as causas da expulsión dos xesuítas.		
B4.3	B4.3	HEB4.3.1. Compara a evolución demográfica do século XVIII coa da centuria anterior. HEB4.3.2. Desenvolve os principais problemas da agricultura e as medidas impulsadas por Carlos III neste sector. HEB4.3.3. Explica a política industrial da monarquía e as medidas adoptadas respecto ao comercio con América.		
B4.4	B4.4	HEB4.4.1. Especifica as causas da engalaxe económica de Cataluña no século XVIII.		
B4.5	B4.5	HEB4.5.1. Comenta as ideas fundamentais da Ilustración e define o concepto de despotismo ilustrado. HEB4.5.2. Razona a importancia das Sociedades Económicas de Amigos do País e da prensa periódica na difusión dos valores da Ilustración.		
B5.1	B5.1	HEB5.1.1. Resume os cambios que experimentan as relacións entre España e Francia desde a Revolución Francesa ata o comezo da Guerra de Independencia. HEB5.1.2. Describe a Guerra da Independencia: as súas causas, a composición dos bandos en conflito e o desenvolvemento dos acontecementos.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC CMCCT CCEC
B5.2	B5.2	HEB5.2.1. Compara as Cortes de Cádiz coas estamentais do Antigo Réxime. HEB5.2.2. Comenta as características esenciais da Constitución de 1812.		
B5.3	B5.3	HEB5.3.1. Detalla as fases do conflito entre liberais e absolutistas durante o reinado de Fernando VII. HEB5.3.2. Define o carlismo e resume a súa orixe e os apoios con que contaba inicialmente. HEB5.3.3. Representa unha liña do tempo desde 1788 ata 1833 e sitúa nela os principais acontecementos históricos. HEB5.3.4. Representa nun esquema as diferenzas, en canto a sistema político e estrutura social, entre o Antigo Réxime e o réxime liberal burgués.		
B5.4	B5.4	HEB5.4.1. Explica as causas e o desenvolvemento do proceso de independencia das colonias americanas. HEB5.4.2. Especifica as repercusións económicas para España da independencia das colonias americanas.		
B5.5	B5.5	HEB5.5.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre Goya e elabora unha breve exposición sobre a súa visión da guerra.		

B6.1	B6.1	HEB6.1.1. Identifica o ámbito xeográfico do carlismo e explica o seu ideario e os seus apoios sociais. HEB6.1.2. Especifica as causas e consecuencias das dúas primeiras guerras carlistas. HEB6.1.3. Representa unha liña do tempo desde 1833 ata 1874 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC CMCCT CCEC
B6.2	B6.2	HEB6.2.1. Describe as características dos partidos políticos que xurdiron durante o reinado de Isabel II. HEB6.2.2. Resume as etapas da evolución política do reinado de Isabel II desde a súa minoría de idade, e explica o papel dos militares. HEB6.2.3. Explica as medidas de liberalización do mercado da terra levadas a cabo durante o reinado de Isabel II. HEB6.2.4. Compara as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e outra. HEB6.2.5. Especifica as características da nova sociedade de clases e compáraa coa sociedade estamental do Antigo Réxime.		
B6.3	B6.3	HEB6.3.1. Compara o Estatuto Real de 1834 e as Constitucións de 1837 e 1845.		
B6.4	B6.4	HEB6.4.1. Explica as etapas políticas do Sexenio Democrático. HEB6.4.2. Describe as características esenciais da Constitución democrática de 1869. HEB6.4.3. Identifica os grandes conflitos do sexenio e explica as súas consecuencias políticas.		
B6.5	B6.5	HEB6.5.1. Relaciona a evolución do movemento obreiro español durante o Sexenio Democrático coa do movemento obreiro internacional.		

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B7.1	B7.1	HEB7.1.1. Explica os elementos fundamentais do sistema político ideado por Cánovas. HEB7.1.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1876. HEB7.1.3. Describe o funcionamento real do sistema político da Restauración. HEB7.1.4. Representa unha liña do tempo desde 1874 ata 1902 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CA EOE CL TIC EC	CMCCT CCL CD CAA CSC CCEC
B7.2	B7.2	HEB7.2.1. Resume a orixe e a evolución do catalanismo, o nacionalismo vasco e o rexionalismo galego. HEB7.2.2. Analiza as correntes ideolóxicas do movemento obreiro e labrego español, así como a súa evolución durante o derradeiro cuarto do século XIX.		
B7.3	B7.3	HEB7.3.1. Compara o papel político dos militares no reinado de Afonso XII co das etapas precedentes do século XIX. HEB7.3.2. Describe a orixe, o desenvolvemento e as repercusións da terceira guerra carlista.		
B7.4	B7.4	HEB7.4.1. Explica a política española respecto ao problema de Cuba. HEB7.4.2. Sinala os principais feitos do desastre colonial de 1898 e as consecuencias territoriais do Tratado de París. HEB7.4.3. Especifica as consecuencias para España da crise do 98 nos ámbitos económico, político e ideolóxico.		
B8.1	B8.1	HEB8.1.1. Identifica os factores do lento crecemento demográfico español no século XIX. HEB8.1.2. Compara a evolución demográfica de Cataluña coa do resto de España no século XIX.		
B8.2	B8.2	HEB8.2.1. Explica os efectos económicos das desamortizacións de Mendizábal e Madoz. HEB8.2.2. Especifica as causas dos baixos rendementos da agricultura española do século XIX. HEB8.2.3. Describe a evolución da industria téxtil catalá, a siderurxia e a minaría ao longo do século XIX. HEB8.2.4. Compara a revolución industrial española coa dos países máis avanzados de Europa. HEB8.2.5. Relaciona as dificultades do transporte e o comercio interior cos condicionamentos xeográficos. HEB8.2.6. Explica os obxectivos da rede ferroviaria e as consecuencias da lei xeral de ferrocarrís de 1855. HEB8.2.7. Compara os apoios, os argumentos e as actuacións de proteccionistas e librecambistas ao longo do século XIX. HEB8.2.8. Explica o proceso que conduciu á unidade monetaria e á banca moderna. HEB8.2.9. Explica a reforma Mon-Santillán da Facenda pública e os seus efectos. HEB8.2.10. Especifica como os investimentos en España de Francia e de Inglaterra afectaron o modelo de desenvolvemento económico español durante o século XIX.	CA EOE CL TIC EC	CSC CCL CAA
B9.1	B9.1	HEB9.1.1. Define en que consistiu o revisionismo político inicial do reinado de Afonso XIII, e as principais medidas adoptadas. HEB9.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1902 ata 1931, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. HEB9.1.3. Elabora un esquema cos factores internos e externos da quebra do sistema político da Restauración.		
B9.2	B9.2	HEB9.2.1. Especifica a evolución das forzas políticas de oposición ao sistema: republicanos e nacionalistas. HEB9.2.2. Explica as repercusións da I Guerra Mundial e da Revolución Rusa en España. HEB9.2.3. Analiza as causas, os principais feitos e as consecuencias da intervención de España en Marrocos entre 1904 e 1927. HEB9.2.4. Analiza a crise xeral de 1917: as súas causas, manifestacións e consecuencias.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC CCEC
B9.3	B9.3	HEB9.3.1. Especifica as causas do golpe de estado de Primo de Rivera e os apoios con que contou inicialmente. HEB9.3.2. Describe a evolución da ditadura de Primo de Rivera, desde o directorio militar ao directorio civil e o seu remate. HEB9.3.3. Explica as causas da caída da monarquía.		
B9.4	B9.4	HEB9.4.1. Analiza os efectos da I Guerra Mundial sobre a economía española. HEB9.4.2. Describe a política económica da ditadura de Primo de Rivera. HEB9.4.3. Explica os factores da evolución demográfica de España no primeiro terzo do século XX.		

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B10.1	B10.1	HEB10.1.1. Explica as causas que levaron á proclamación da II República e relaciona as súas dificultades coa crise económica mundial dos anos 30. HEB10.1.2. Diferencia as forzas de apoio e oposición á República nos seus comezos, e describe as súas razóns e as principais actuacións.		
B10.2	B10.2	HEB10.2.1. Resume as reformas impulsadas durante o bienio reformista da República. HEB10.2.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1931. HEB10.2.3. Analiza o proxecto de reforma agraria: as súas razóns, o seu desenvolvemento e os seus efectos. HEB10.2.4. Compara as actuacións do bienio radical-cedista coas do bienio anterior. HEB10.2.5. Describe as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución de Asturias de 1934. HEB10.2.6. Explica as causas da formación da Fronte Popular e as actuacións tras o seu triunfo electoral, ata o comezo da guerra.	CA EOE CL TIC EC PV	CCL CD CAA CSC CSIEE CCEC CMCCT
B10.3	B10.3	HEB10.3.1. Especifica os antecedentes da Guerra Civil. HEB10.3.2. Relaciona a Guerra Civil española co contexto internacional. HEB10.3.3. Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra. HEB10.3.4. Especifica os custos humanos e as consecuencias económicas e sociais da guerra. HEB10.3.5. Sintetiza nun esquema as grandes fases da guerra, desde o punto de vista militar. HEB10.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1931 ata 1939, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.		
B10.4	B10.4	HEB10.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a Idade de Prata da cultura española.		
B11.1	B11.1	HEB11.1.1. Elabora un esquema cos grupos ideolóxicos e os apoios sociais do franquismo na súa etapa inicial. HEB11.1.2. Diferencia etapas na evolución de España durante o franquismo, e resume os trazos esenciais de cada unha. HEB11.1.3. Explica a organización política do Estado franquista. HEB11.1.4. Explica as relacións exteriores, a evolución política e a situación económica de España desde o remate da Guerra Civil ata 1959. HEB11.1.5. Explica as relacións exteriores, a evolución política e as transformacións económicas e sociais de España desde 1959 ata 1973. HEB11.1.6. Especifica as causas da crise final do franquismo desde 1973. HEB11.1.7. Relaciona a evolución política do réxime cos cambios que se producen no contexto internacional. HEB11.1.8. Explica a política económica do franquismo nas súas etapas e a evolución económica do país. HEB11.1.9. Describe as transformacións que experimenta a sociedade española durante os anos do franquismo, así como as súas causas. HEB11.1.10. Especifica os grupos de oposición política ao réxime franquista e comenta a súa evolución no tempo. HEB11.1.11. Representa unha liña do tempo desde 1939 ata 1975, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	CA EOE CL TIC EC PV	CCEC CSIEE CD CCL CAA CMCCT CSC

B11.2	B11.2	HEB11.2.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a cultura do exilio durante o franquismo.		
B12.1	B12.1	HEB12.1.1. Explica as alternativas políticas que se propuñan tras a morte de Franco, e quen defendía cada unha. HEB12.1.2. Describe o papel desempeñado polo Rei durante a transición. HEB12.1.3. Describe as actuacións impulsadas polo presidente de Goberno Adolfo Suárez para a reforma política do réxime franquista: lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, etc. HEB12.1.4. Explica as causas e os obxectivos dos Pactos da Moncloa.	CA EOE CL TIC EC PV EMP	CCL CSC CAA CMCCT
B12.2	B12.2	HEB12.2.1. Explica o proceso de elaboración e aprobación da Constitución de 1978 e as súas características esenciais. HEB12.2.2. Describe como se estableceron as preautonomías de Cataluña e o País Vasco.		
B12.3	B12.3	HEB12.3.1. Elabora un esquema coas etapas políticas desde 1979 ata a actualidade, segundo o partido no poder, e sinala os principais acontecementos de cada unha delas. HEB12.3.2. Comenta os feitos máis salientables do proceso de integración en Europa e as consecuencias para España desta integración. HEB12.3.3. Analiza a evolución económica e social de España desde a segunda crise do petróleo en 1979 ata o comezo da crise financeira mundial de 2008. HEB12.3.4. Analiza o impacto da ameaza terrorista sobre a normalización democrática de España, describe a xénese e evolución das organizacións terroristas que actuaron desde a transición democrática ata os nosos días (ETA, GRAPO, etc.) e reflexiona sobre outros temas relacionados: a cidadanía ameazada, os movementos asociativos de vítimas, a mediación en conflitos, etc. HEB12.3.5. Representa unha liña do tempo desde 1975 ata os nosos días, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.		
B12.4	B12.4	HEB12.4.1. Explica a posición e o papel da España actual na Unión Europea e no mundo.		

LENDA TRANSVERSAIS: **CL** Comprensión lectora   **EOE** Expresión oral e escrita   **CA** Comunicación audiovisual   **TIC** Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento   **EC** Educación cívica   **PV** Prevención da violencia

COMPETENCIAS CLAVE Comunicación lingüística (CCL). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT). Competencia dixital (CD). Aprender a aprender (CAA). Competencias sociais e cívicas (CSC). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). Conciencia e expresións culturais (CCEC).

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE		GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 0 10%	HEB0.1.1 Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición.					
	HEB0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos.					
	HEB0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas.					
	HEB0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as.					
BLOQUE 1	HEB1.1.1. Explica as diferenzas entre a economía e a organización social do Paleolítico e do Neolítico, e as causas do cambio.					
	HEB1.1.2. Identifica as diferenzas entre unha imaxe de pintura cantábrica e outra de pintura levantina.					
	HEB1.1.3. Describe os avances no coñecemento das técnicas metalúrxicas e explica as súas repercusións.					
	HEB1.1.4. Resume as características principais do reino de Tartesos e cita as fontes históricas para o seu coñecemento.					
	HEB1.1.5. Explica o diferente nivel de desenvolvemento das áreas celta e ibérica en vésperas da conquista romana en relación coa influencia recibida dos indoeuropeos, o reino de Tartesos e os colonizadores fenicios e gregos.					
	HEB1.1.6. Debuxa un mapa esquemático da Península Ibérica e delimita nel as áreas ibérica e celta.					
	HEB1.1.7. Define o concepto de romanización e describe os medios empregados para levala a cabo.					
	HEB1.1.8. Compara o ritmo e grao de romanización dos territorios peninsulares.					
	HEB1.1.9. Resume as características da monarquía visigoda e explica por que alcanzou tanto poder a igrexa e a nobreza.					
	HEB1.1.10. Procura información de interese (en libros e internet) sobre o mantemento cultural e artístico do legado romano na España actual, e elabora unha breve exposición.					
	HEB1.1.11. Representa unha liña do tempo desde 250 a.C. ata 711 d.C., e sitúa nela os principais acontecementos históricos.					
	HEB1.1.12. Partindo de fontes historiográficas, responde a cuestións ou situacións.					
BLOQUE 2	HEB2.1.1. Explica as causas da invasión musulmá e da súa rápida ocupación da Península.					
	HEB2.1.2. Representa unha liña do tempo desde 711 ata 1474 e sitúa nunha ringleira os principais acontecementos relativos a Al-Andalus e noutra os relativos aos reinos cristiáns.					
	HEB2.1.3. Describe a evolución política de Al-Andalus.					

BLOQUE 2

<p>HEB2.1.4. Resume os cambios económicos, sociais e culturais introducidos polos musulmáns en Al-Andalus.</p>			
<p>HEB2.2.1. Describe as grandes etapas e as causas xerais que conducen ao mapa político da Península Ibérica ao remate da Idade Media.</p> <p>HEB2.2.2. Explica a orixe das Cortes nos reinos cristiáns e as súas principais funcións.</p> <p>HEB2.2.3. Compara a organización política da coroa de Castela, a de Aragón e o reino de Navarra ao remate da Idade Media.</p> <p>HEB2.2.4. Comenta o ámbito territorial e as características de cada sistema de repoboación, así como as súas causas e as súas consecuencias.</p>			
<p>HEB2.3.1. Describe as grandes fases da evolución económica dos territorios cristiáns durante a Idade Media.</p>			
<p>HEB2.4.1. Explica a orixe e as características do réxime señorial e a sociedade estamental no ámbito cristián.</p>			
<p>HEB2.5.1. Describe o labor dos centros de tradución.</p> <p>HEB2.5.2. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística do Camiño de Santiago, e elabora unha breve exposición.</p>			
<p>HEB3.1.1. Define o concepto de unión dinástica aplicado a Castela e Aragón en tempos dos Reis Católicos e describe as características do novo Estado.</p> <p>HEB3.1.2. Explica as causas e as consecuencias dos feitos máis relevantes de 1492.</p> <p>HEB3.1.3. Analiza as relacións dos Reis Católicos con Portugal e os obxectivos que perseguían.</p>			
<p>HEB3.2.1. Compara os imperios territoriais de Carlos I e de Filipe II, e explica os problemas que provocaron.</p> <p>HEB3.2.2. Explica a expansión colonial en América e no Pacífico durante o século XVI.</p> <p>HEB3.2.3. Analiza a política respecto a América no século XVI e as súas consecuencias para España, Europa e a poboación americana.</p>			
<p>HEB3.3.1. Describe a práctica do valemto e os seus efectos na crise da monarquía.</p> <p>HEB3.3.2. Explica os principais proxectos de reforma do Conde Duque de Olivares.</p> <p>HEB3.3.3. Analiza as causas da guerra dos Trinta Anos e as súas consecuencias para a monarquía hispánica e para Europa.</p> <p>HEB3.3.4. Compara e comenta as rebelións de Cataluña e Portugal de 1640.</p> <p>HEB3.3.5. Explica os principais factores da crise demográfica e económica do século XVII, e as súas consecuencias.</p> <p>HEB3.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1474 ata 1700, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.</p>			
<p>HEB3.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre os seguintes pintores do Século de Ouro español: El Greco, Ribera, Zurbarán, Velázquez e Murillo.</p>			
<p>HEB4.1.1. Explica as causas da Guerra de Sucesión Española e a composición dos bandos en conflito.</p>			

BLOQUE 3

BLOQUE 4

BLOQUE 5

15%

HEB4.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1700 ata 1788, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.					
HEB4.1.3. Detalla as características da nova orde europea xurdida da Paz de Utrecht e o papel de España nela.					
HEB4.2.1. Define os decretos de nova planta e explica a súa importancia na configuración do novo Estado borbónico.					
HEB4.2.2. Elabora un esquema comparativo do modelo político dos Austrias e dos Borbóns.					
HEB4.2.3. Explica as medidas que adoptaron ou proxectaron os primeiros Borbóns para sanear a Facenda Real.					
HEB4.2.4. Describe as relacións Igrexa-Estado e as causas da expulsión dos xesuítas.					
HEB4.3.1. Compara a evolución demográfica do século XVIII coa da centuria anterior.					
HEB4.3.2. Desenvolve os principais problemas da agricultura e as medidas impulsadas por Carlos III neste sector.					
HEB4.3.3. Explica a política industrial da monarquía e as medidas adoptadas respecto ao comercio con América.					
HEB4.4.1. Especifica as causas da engalaxe económica de Cataluña no século XVIII.					
HEB4.5.1. Comenta as ideas fundamentais da Ilustración e define o concepto de despotismo ilustrado.					
HEB4.5.2. Razona a importancia das Sociedades Económicas de Amigos do País e da prensa periódica na difusión dos valores da Ilustración.					
HEB5.1.1. Resume os cambios que experimentan as relacións entre España e Francia desde a Revolución Francesa ata o comezo da Guerra de Independencia.					
HEB5.1.2. Describe a Guerra da Independencia: as súas causas, a composición dos bandos en conflito e o desenvolvemento dos acontecementos.					
HEB5.2.1. Compara as Cortes de Cádiz coas estamentais do Antigo Réxime.					
HEB5.2.2. Comenta as características esenciais da Constitución de 1812.					
HEB5.3.1. Detalla as fases do conflito entre liberais e absolutistas durante o reinado de Fernando VII.					
HEB5.3.2. Define o carlismo e resume a súa orixe e os apoios con que contaba inicialmente.					
HEB5.3.3. Representa unha liña do tempo desde 1788 ata 1833 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	30%	50%	80%	10%	10%
HEB5.3.4. Representa nun esquema as diferenzas, en canto a sistema político e estrutura social, entre o Antigo Réxime e o réxime liberal burgués.					
HEB5.4.1. Explica as causas e o desenvolvemento do proceso de independencia das colonias americanas.					
HEB5.4.2. Especifica as repercusións económicas para España da independencia das colonias americanas.					
HEB5.5.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre Goya e elabora unha breve exposición sobre a súa visión da guerra.					
HEB6.1.1. Identifica o ámbito xeográfico do carlismo e explica o seu ideario e os seus apoios sociais.					

BLOQUE 6	HEB6.1.2. Especifica as causas e consecuencias das dúas primeiras guerras carlistas. HEB6.1.3. Representa unha liña do tempo desde 1833 ata 1874 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	30%	50%	80%	10%	10%				
	HEB6.2.1. Describe as características dos partidos políticos que xurdiron durante o reinado de Isabel II. HEB6.2.2. Resume as etapas da evolución política do reinado de Isabel II desde a súa minoría de idade, e explica o papel dos militares. HEB6.2.3. Explica as medidas de liberalización do mercado da terra levadas a cabo durante o reinado de Isabel II. HEB6.2.4. Compara as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e outra. HEB6.2.5. Especifica as características da nova sociedade de clases e compáraa coa sociedade estamental do Antigo Réxime.									
HEB6.3.1. Compara o Estatuto Real de 1834 e as Constitucións de 1837 e 1845.										
HEB6.4.1. Explica as etapas políticas do Sexenio Democrático. HEB6.4.2. Describe as características esenciais da Constitución democrática de 1869. HEB6.4.3. Identifica os grandes conflitos do sexenio e explica as súas consecuencias políticas.										
HEB6.5.1. Relaciona a evolución do movemento obreiro español durante o Sexenio Democrático coa do movemento obreiro internacional.										
10%										

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE		GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 7	HEB7.1.1. Explica os elementos fundamentais do sistema político ideado por Cánovas. HEB7.1.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1876. HEB7.1.3. Describe o funcionamento real do sistema político da Restauración. HEB7.1.4. Representa unha liña do tempo desde 1874 ata 1902 e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	30%	33%	80%	10%	10%
	HEB7.2.1. Resume a orixe e a evolución do catalanismo, o nacionalismo vasco e o rexionalismo galego. HEB7.2.2. Analiza as correntes ideolóxicas do movemento obreiro e labrego español, así como a súa evolución durante o derradeiro cuarto do século XIX.					
	HEB7.3.1. Compara o papel político dos militares no reinado de Afonso XII co das etapas precedentes do século XIX. HEB7.3.2. Describe a orixe, o desenvolvemento e as repercusións da terceira guerra carlista.					
	HEB7.4.1. Explica a política española respecto ao problema de Cuba. HEB7.4.2. Sinala os principais feitos do desastre colonial de 1898 e as consecuencias territoriais do Tratado de París. HEB7.4.3. Especifica as consecuencias para España da crise do 98 nos ámbitos económico, político e ideolóxico.					
10%						

BLOQUE 8

10%

HEB8.1.1. Identifica os factores do lento crecemento demográfico español no século XIX. HEB8.1.2. Compara a evolución demográfica de Cataluña coa do resto de España no século XIX.					
HEB8.2.1. Explica os efectos económicos das desamortizacións de Mendizábal e Madoz. HEB8.2.2. Especifica as causas dos baixos rendementos da agricultura española do século XIX. HEB8.2.3. Describe a evolución da industria téxtil catalá, a siderurxia e a minaría ao longo do século XIX. HEB8.2.4. Compara a revolución industrial española coa dos países máis avanzados de Europa. HEB8.2.5. Relaciona as dificultades do transporte e o comercio interior cos condicionamentos xeográficos. HEB8.2.6. Explica os obxectivos da rede ferroviaria e as consecuencias da lei xeral de ferrocarrís de 1855. HEB8.2.7. Compara os apoios, os argumentos e as actuacións de proteccionistas e librecambistas ao longo do século XIX. HEB8.2.8. Explica o proceso que conduciu á unidade monetaria e á banca moderna. HEB8.2.9. Explica a reforma Mon-Santillán da Facenda pública e os seus efectos. HEB8.2.10. Especifica como os investimentos en España de Francia e de Inglaterra afectaron o modelo de desenvolvemento económico español durante o século XIX.	30%	33%	80%	10%	10%
HEB9.1.1. Define en que consistiu o revisionismo político inicial do reinado de Afonso XIII, e as principais medidas adoptadas. HEB9.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1902 ata 1931, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. HEB9.1.3. Elabora un esquema cos factores internos e externos da quebra do sistema político da Restauración.					
HEB9.2.1. Especifica a evolución das forzas políticas de oposición ao sistema: republicanos e nacionalistas. HEB9.2.2. Explica as repercusións da I Guerra Mundial e da Revolución Rusa en España. HEB9.2.3. Analiza as causas, os principais feitos e as consecuencias da intervención de España en Marrocos entre 1904 e 1927. HEB9.2.4. Analiza a crise xeral de 1917: as súas causas, manifestacións e consecuencias.	30%	34%	80%	10%	10%
HEB9.3.1. Especifica as causas do golpe de estado de Primo de Rivera e os apoios con que contou inicialmente. HEB9.3.2. Describe a evolución da ditadura de Primo de Rivera, desde o directorio militar ao directorio civil e o seu remate. HEB9.3.3. Explica as causas da caída da monarquía.					
HEB9.4.1. Analiza os efectos da I Guerra Mundial sobre a economía española. HEB9.4.2. Describe a política económica da ditadura de Primo de Rivera. HEB9.4.3. Explica os factores da evolución demográfica de España no primeiro terzo do século XX.					

BLOQUE 9

10%

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE		GRADO MINIMO DE CONSECUIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos								
				Probas obxectivas	Produtos	Observación						
BLOQUE 10 10%	HEB10.1.1. Explica as causas que levaron á proclamación da II República e relaciona as súas dificultades coa crise económica mundial dos anos 30. HEB10.1.2. Diferencia as forzas de apoio e oposición á República nos seus comezos, e describe as súas razóns e as principais actuacións.	30%	33%	80%	10%	10%						
	HEB10.2.1. Resume as reformas impulsadas durante o bienio reformista da República. HEB10.2.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1931. HEB10.2.3. Analiza o proxecto de reforma agraria: as súas razóns, o seu desenvolvemento e os seus efectos. HEB10.2.4. Compara as actuacións do bienio radical-cedista coas do bienio anterior. HEB10.2.5. Describe as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución de Asturias de 1934. HEB10.2.6. Explica as causas da formación da Fronte Popular e as actuacións tras o seu triunfo electoral, ata o comezo da guerra.											
	HEB10.3.1. Especifica os antecedentes da Guerra Civil. HEB10.3.2. Relaciona a Guerra Civil española co contexto internacional. HEB10.3.3. Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra. HEB10.3.4. Especifica os custos humanos e as consecuencias económicas e sociais da guerra. HEB10.3.5. Sintetiza nun esquema as grandes fases da guerra, desde o punto de vista militar. HEB10.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1931 ata 1939, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.											
	HEB10.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a Idade de Prata da cultura española.											
	BLOQUE 11 15%						HEB11.1.1. Elaboro un esquema cos grupos ideolóxicos e os apoios sociais do franquismo na súa etapa inicial. HEB11.1.2. Diferencia etapas na evolución de España durante o franquismo, e resume os trazos esenciais de cada unha. HEB11.1.3. Explica a organización política do Estado franquista. HEB11.1.4. Explica as relacións exteriores, a evolución política e a situación económica de España desde o remate da Guerra Civil ata 1959. HEB11.1.5. Explica as relacións exteriores, a evolución política e as transformacións económicas e sociais de España desde 1959 ata 1973. HEB11.1.6. Especifica as causas da crise final do franquismo desde 1973. HEB11.1.7. Relaciona a evolución política do réxime cos cambios que se producen no contexto internacional. HEB11.1.8. Explica a política económica do franquismo nas súas etapas e a evolución económica do país. HEB11.1.9. Describe as transformacións que experimenta a sociedade española durante os anos do franquismo, así como as súas causas. HEB11.1.10. Especifica os grupos de oposición política ao réxime franquista e comenta a súa evolución no tempo.	30%	34%	80%	10%	10%

BLOQUE
12

10%

HEB11.1.11. Representa unha liña do tempo desde 1939 ata 1975, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.					
HEB11.2.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a cultura do exilio durante o franquismo.					
HEB12.1.1. Explica as alternativas políticas que se propuñan tras a morte de Franco, e quen defendía cada unha. HEB12.1.2. Describe o papel desempeñado polo Rei durante a transición. HEB12.1.3. Describe as actuacións impulsadas polo presidente de Goberno Adolfo Suárez para a reforma política do réxime franquista: lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, etc. HEB12.1.4. Explica as causas e os obxectivos dos Pactos da Moncloa.					
HEB12.2.1. Explica o proceso de elaboración e aprobación da Constitución de 1978 e as súas características esenciais. HEB12.2.2. Describe como se estableceron as preautonomías de Cataluña e o País Vasco.					
HEB12.3.1. Elabora un esquema coas etapas políticas desde 1979 ata a actualidade, segundo o partido no poder, e sinala os principais acontecementos de cada unha delas. HEB12.3.2. Comenta os feitos máis salientables do proceso de integración en Europa e as consecuencias para España desta integración. HEB12.3.3. Analiza a evolución económica e social de España desde a segunda crise do petróleo en 1979 ata o comezo da crise financeira mundial de 2008. HEB12.3.4. Analiza o impacto da ameaza terrorista sobre a normalización democrática de España, describe a xénese e evolución das organizacións terroristas que actuaron desde a transición democrática ata os nosos días (ETA, GRAPO, etc.) e reflexiona sobre outros temas relacionados: a cidadanía ameazada, os movementos asociativos de vítimas, a mediación en conflitos, etc. HEB12.3.5. Representa unha liña do tempo desde 1975 ata os nosos días, e sitúa nela os principais acontecementos históricos.	30%	33%	80%	10%	10%
HEB12.4.1. Explica a posición e o papel da España actual na Unión Europea e no mundo.					

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloques quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

A avaliación dos estándares comprendidos entre o HEB0.1.1 ate o HEB0.4.1 será en todas as probas do curso e contarán o 10% da nota en cada unha delas.

Non se avaliarán os estándares comprendidos entre o HEB1.1.1 e o HEB5.1.1 xa que, seguindo as indicacións dadas polo coordinador do grupo de traballo da ciug. a reválida deste curso non terá cambios con respecto as PAU dos últimos cursos.

METODOLOXIA

Estratexias metodolóxicas

1. ASPECTOS XERAIS

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

2. SECUENCIACIÓN HABITUAL DE TRABAJO NA AULA

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, (Rúbricas)
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

OUTRAS DECISIÓN METODOLÓXICAS 2º BACH

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Tres sesións de 50´ semanais
3. Espazos: Aulas dos distintos grupos
4. Materiais: Reforzo, ampliación de distintos libros de texto e recursos da web (por exemplo dos recursos abalar,...)
5. Recursos didácticos: Apuntes dos distintos profesores

AVALIACIÓN

Continua, final, extraordinaria.

1.- PROCEDIMENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.
  - b) Para os traballos:
    - Nivel de coñecementos, comprensión
    - Capacidade de aplicación, de análise e síntese
    - A calidade dos textos e das ilustracións
    - A variedade das fontes
    - O rigor científico
    - A entrega no prazo indicado
    - A capacidade crítica
    - A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todas as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

2.-PROCEDEMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Seguirá as pautas das PAU

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

3.- PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

A proba , que será escrita, seguirá o modelo das PAU.

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba.

As probas escritas que se levarán a cabo ao longo do ano académico constarán de dúas partes seguindo o modelo establecido pola PAU. Un primeiro bloque teórico de dúas preguntas teóricas e un segundo bloque práctico de comentario de texto. Cada bloque ten un valor de 5 puntos, sendo no caso do primeiro, dividido en dúas preguntas cun valor de 2 e 3 puntos respectivamente. Será requisito indispensable para superar este exame ter unha nota mínima de 2,5 puntos en cada un dos bloques.

2º BACHARELATO. PATRIMONIO ARTÍSTICO E CULTURAL DE GALICIA

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
1ª	B1	BLOQUE 1. AS RAÍCES DA ARTE GALEGA	X
	B1.1	As imaxes e a súa representación simbólica.	
	B1.2	Construcións megalíticas.	
	B1.3	Función social da arte prehistórica en Galicia.	
	B1.4	Comentario de obras de arte: arte da prehistoria en Galicia	
	B1.5	Traballo de investigación en patrimonio artístico e cultural de Galicia.	
	B1.6	Conservación do patrimonio: arte prehistórica.	
	B2	BLOQUE 1. A ARTE ANTIGA	
	B2.1	Cultura castrexa.	
	B2.2	Comentario de obras de arte: arte da época castrexa en Galicia	
	B2.3	Arte romana. Época tardorromana.	
	B2.4	Función social da arte castrexa e romana.	
	B2.5	Comentario de obras de arte: arte da Idade Antiga en Galicia	
	B2.6	Traballo de investigación en patrimonio artístico e cultural de Galicia. Arte da Idade Antiga en Galicia.	
B2.7	Conservación do patrimonio: arte na Idade Antiga en Galicia.		

UNIDADES DIDÁCTICAS				
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación	
2ª	B3	BLOQUE 3. IDADE MEDIA		
	B3.1	Arte prerrománica. Achega cristiá á arquitectura e á iconografía.		
	B3.2	Suevos y visigodos		
	B3.3	Séculos IX e X		
	B3.4	Configuración e desenvolvemento da arte románica. Igrexas e mosteiros. Iconografía románica.		
	B3.5	Primeiro Románico		
	B3.6	Románico pleno: Catedral de Santiago. O Románico no Camiño de Santiago.		
	B3.7	Tardorrománico. Arquitectura do Císter.		
	B3.8	Función social da arte románica.		
	B3.9	Comentario de obras de arte: arte románica en Galicia.		
	B3.10	Achega da arte gótica, expresión dunha cultura urbana. Catedral e arquitectura civil. Modalidades na escultura. Orixe da pintura moderna.		
	B3.11	Función social da arte gótica.		
	B3.12	Comentario de obras de arte: arte gótica en Galicia		
	B3.13	Traballo de investigación en patrimonio histórico e cultural de Galicia.		
	B3.14	Conservación do patrimonio: arte na Idade Media en Galicia.		
	B4	BLOQUE 4. IDADE MODERNA		
	B4.1	Renacemento. Patróns e artistas. Iconografía na arquitectura do século XVI. Orixe e desenvolvemento da nova linguaxe en arquitectura, escultura e pintura		
	B4.2	Función social da arte renacentista en Galicia		
	B4.3	Comentario de obras de arte: arte do renacemento en Galicia		
	B4.4	Unidade e diversidade do Barroco. Linguaxe artística ao servizo do poder civil e eclesiástico. Barroco compostelán. Urbanismo barroco. Igrexas e pazos. Principais tendencias.		
	B4.5	Función social da arte do Barroco en Galicia.		
	B4.6	Comentario de obras de arte: arte do Barroco en Galicia		
	B4.7	Neoclasicismo. Enxeñeiros técnicos na arquitectura do neoclasicismo en Galicia. Estilo academicista.		
	B4.8	Función social da arte do Neoclasicismo en Galicia.		
B4.9	Comentario de obras de arte: arte do Neoclasicismo en Galicia			
B4.10	Traballo de investigación en patrimonio histórico e cultural de Galicia: a arte da Idade Moderna.			
B4.11	Conservación do patrimonio: arte na idade moderna en Galicia.			
			X	

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
3ª	B5	BLOQUE 5. IDADE CONTEMPORÁNEA	X
	B5.1	Arte galega do século XIX: Arquitectura do século XIX. Impacto dos novos materiais: historicismo e eclecticismo. Obra de Jenaro de la Fuente. Nacemento do urbanismo moderno. Homoxenización de modelos e creación dos barrios obreiros. Escultura do Rexurdimento galego (Isidoro Brocos) e adopción da liturxia liberal na escultura galega do século XIX. Pintura no século XIX galego: do romanticismo e o historicismo ao exotismo e o realismo.	
	B5.2	Función social do arte do século XIX galego	
	B5.3	Comentario de obras de arte do século XIX en Galicia.	
	B5.4	Século XX. Arquitectura. Renovación da linguaxe arquitectónica: funcionalismo do Movemento Moderno e arquitectura orgánica.	
	B5.5	Fenómeno das vangardas nas artes plásticas en Galicia. Vangardas e novos medios: a fotografía e cine en Galicia.	
	B5.6	Comentario de obras de arte: arquitectura e artes plásticas do século XX en Galicia	
	B5.7	Función social da arte do século XX en Galicia.	
	B5.8	Traballo de investigación en patrimonio histórico e cultural de Galicia: a arte no século XX en Galicia.	
	B5.9	Conservación do patrimonio: arte na Idade Contemporánea en Galicia.	
	B6	BLOQUE 6. PATRIMONIO INDUSTRIAL E CULTURAL DE GALICIA	
	B6.1	Patrimonio industrial. Normativa. Plan Nacional do Patrimonio Industrial 2011.Tipoloxía.	
	B6.2	Función social do patrimonio industrial en Galicia.	
	B6.3	Traballo de investigación en patrimonio industrial de Galicia.	
	B6.4	Patrimonio cultural. Normativa e protección; BIC. Patrimonio inmaterial.	
	B6.5	Función social do patrimonio industrial e cultural en Galicia.	
	B6.6	Traballo de investigación en patrimonio cultural de Galicia: a arte no século XX en Galicia.	

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B1.1	B1.1	PAB1.1.1. Identifica as imaxes rupestres de Galicia en relación coas imaxes tribais ou étnicas existentes no mundo. PAB1.1.2. Relaciona as imaxes cun posible significado iconolóxico. PAB1.1.3. Compara as imaxes prehistóricas coas de grupos étnicos da actualidade, e establece posibles paralelismos. PAB1.1.4. Relaciona a iconografía dos petróglifos con composicións de artistas actuais.	CL TIC	CCL
B1.2	B1.2	PAB1.2.1. Analiza o Dolmen de Dombate e debate acerca da súa autenticidade simbólica e histórica.	CA	CD
B1.3	B1.3	PAB1.3.1. Especifica a consideración social, xerarquizadora e relixiosa das expresións artísticas da prehistoria en Galicia.	CSC	CAA
B1.4	B1.4	PAB1.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras prehistóricas: dolmen de Axeitos, dolmen de Dombate e lapa de Gargantáns. PAB1.4.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arte prehistórica en Galicia: petróglifos de Mogor, Campo Lameiro, Cotobade e Castriño de Conxo; tesouro de Caldas de Reis e Casco de Leiro.	EOE	CSC
B1.5	B1.5	PAB1.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre as construcións megalíticas en Galicia. PAB1.5.2. Realiza un traballo de investigación sobre os petróglifos en Galicia.		CCEC
B1.6	B1.6	PAB1.6.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte prehistórica que se conservan en Galicia.		
B2.1	B2.1	PAB2.1.1. Describe as características e as funcións dos principais tipos da arquitectura castrexa.	CL	CCL
B2.2	B2.2	PAB2.2.1. Explica os trazos principais dos castros, o urbanismo e os sistemas defensivos, a partir de fontes históricas ou historiográficas, a través do Castro de Viladonga ou do Castro de Baroña.	TIC	CD
B2.3	B2.3	PAB2.3.1. Especifica e explica a tipoloxía da escultura e a ourivaría castrexa: torque de Burela, cabeza de Rubiás e guerreiro de Armeá.	CA	CAA
B2.4	B2.4	PAB2.4.1. Describe as características e as funcións dos principais tipos de edificios romanos. PAB2.4.2. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas e a través das murallas de Lugo. PAB2.4.3. Describe as características esenciais e a función da arquitectura relixiosa tardorromana a través do templo de Santalla de Bóveda.	CSC	CSC
B2.5	B2.5	PAB2.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artista	EOE	CCEC
B2.6	B2.6	PAB2.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: murallas de Lugo, torre de Hércules, termas de Lugo, ponte romana de Lugo, ponte maior de Ourense, ponte Lubiáns e ponte do Bibei.		
B2.7	B2.7	PAB2.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre un dos seguintes castros en Galicia: San Cibrao de Las, Viladonga, Baroña, Santa Trega, Borneiro, Elviña e Fazouro.		

		PAB2.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre as pontes romanas en Galicia. PAB2.8.1. Explica as construcións castrexas en Galicia e a problemática da súa conservación.		

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B3.1	B3.1	PAB3.1.1. Explica a evolución da escultura paleocristiá. PAB3.1.2. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía. PAB3.1.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas romanas: a estela de Tines e o lábaro de Quiroga.		
B3.2	B3.2	PAB3.2.1. Define o concepto da arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en Galicia. PAB3.2.2. Describe as características xerais das primeiras manifestacións artísticas do prerrománico en Galicia: mosteiro de San Pedro de Rocas e a Lauda de Modesa (Rebordáns). PAB3.2.3. Describe as características xerais da arquitectura visigótica en Galicia: Santa Comba de Bande.		
B3.3	B3.3	PAB3.3.1. Identifica, analiza e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Xes de Francelos, Santa Eufemia de Ambía, Santa María do Cebreiro, Santo Antolín de Toques, Santa María de Mixós, Santa Comba de Bande e a capela de San Miguel de Celanova.	CL	CCL CD
B3.4	B3.4	PAB3.4.1. Describe as características xerais da arte románica en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas. PAB3.4.2. Describe as características e a función das igrexas e dos mosteiros na arte románica en Galicia a través dos mosteiros da Ribeira Sacra: Santo Estevo de Ribas de Sil, Santa Cristina de Ribas de Sil e Santa María de Ferreira de Pantón. PAB3.4.3. Explica as características da escultura e a pintura románica en Galicia, con especial referencia á iconografía.	TIC CA	CAA CSC
B3.5	B3.5	PAB3.5.1. Describe as características xerais da arquitectura no primeiro Románico en Galicia a través das seguintes obras: basílica de San Martiño de Mondoñedo e San Xoán de Vilanova.	CSC	CCEC
B3.6	B3.6	PAB3.6.1. Relaciona o Camiño de Santiago e a súa importancia relixiosa coa aplicación da arte románica. PAB3.6.2. Relaciona a influencia do Camiño co desenvolvemento de Santiago.	EOE	
B3.7	B3.7	PAB3.7.1. Describe as características xerais da arquitectura no tardorrománico ou protogótico en Galicia a través das seguintes obras: San Lourenzo de Carboeiro, mosteiro de Santa María de Oseira e mosteiro de Santa María de Armenteira.		
B3.8	B3.8	PAB3.8.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte románica.		

B3.9	B3.9	<p>PAB3.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura románica: catedral de Santiago de Compostela, Santa María de Cambre, Santa María do Campo, igrexa de Santiago en A Coruña, colexiata de Santa María de Sar, Santa María de Salomé, igrexa de Vilar de Donas, San Nicolás de Portomarín, catedral de Ourense, Santa María de Baiona e catedral de Santa María de Tui.</p> <p>PAB3.9.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura románica: fachada de Praterías, Pórtico da Gloria e portada de Santo Estevo de Ribas de Miño.</p>		
B3.10	B3.10	<p>PAB3.10.1. Describe as características xerais da arte gótica en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>PAB3.10.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica en Galicia e especifica os cambios introducidos respecto á románica.</p> <p>PAB3.10.3. Describe as características e evolución da escultura gótica en Galicia e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica.</p>		
B3.11	B3.11	PAB3.11.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte gótica.		
B3.12	B3.12	<p>PAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura gótica nas ordes mendicantes: San Domingos de Bonaval, San Domingos de Pontevedra e San Francisco de Betanzos.</p> <p>PAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura gótica: pórtico da catedral de Tui, porta do Colexio de San Xerome e sepulcro de Fernán Peres de Andrade "O Boo".</p>		
B3.13	B3.13	<p>PAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre os mosteiros románicos situados na Ribeira Sacra.</p> <p>PAB3.13.2. Realiza un traballo de investigación sobre o tratamento iconográfico e significado do Pórtico da Gloria.</p>		
B3.14	B3.14	<p>PAB3.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago.</p> <p>PAB3.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arquitectura prerrománica en Galicia.</p> <p>PAB3.14.3. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arquitectura románica en Galicia.</p>		
B4.1	B4.1	<p>PAB4.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento en Galicia e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>PAB4.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista galega e explica a súa evolución.</p> <p>PAB4.1.3. Especifica as características da escultura renacentista galega e explica a súa evolución.</p>		
B4.2	B4.2	PAB4.2.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte do Renacemento en Galicia.		
B4.3	B4.3	<p>PAB4.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura renacentista en Galicia: colexio de Nosa Señora da Antiga de Monforte, mosteiro de Santa María de Montederramo, Hospital Real de Santiago e Pazo de Fonseca.</p> <p>PAB4.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura renacentista en Galicia: estatuas da fachada do mosteiro de San Martiño Pinario e retablo da igrexa de Santa María de Castro Caldelas.</p>		
B4.4	B4.4	<p>PAB4.4.1. Explica as características esenciais do Barroco en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas.</p> <p>PAB4.4.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista.</p> <p>PAB4.4.3. Especifica as características da arquitectura barroca galega e explica a súa evolución.</p> <p>PAB4.4.4. Especifica as características da escultura barroca galega e explica a súa evolución.</p> <p>PAB4.4.5. Especifica as características da pintura barroca galega a través da obra de García de Bouzas.</p>		
B4.5	B4.5	PAB4.5.1. Describe o papel desenvolto pola igrexa e a baixa nobreza ou fidalguía na arte do Barroco en Galicia.		
B4.6	B4.6	<p>PAB4.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura barroca relixiosa en Galicia: obras de Domingo de Andrade, Fernando de Casas, Simón Rodríguez, Clemente F. Sarela, Pedro de Monteagudo (mosteiros de San Xoán de Poio e Sobrado dos Monxes) e Lucas Ferro Caaveiro.</p> <p>PAB4.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura barroca civil en Galicia: pazos rurais e pazos de Fefiñáns, de Oca e de Santa Cruz de Ribadulla.</p>		

		PAB4.6.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura barroca en Galicia: obras de Francisco de Moure, Gregorio Fernández, Mateo de Prado e Xosé Gambino.		
B4.7	B4.7	PAB4.7.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos. PAB4.7.2. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura: o foco compostelán. PAB4.7.3. Explica as características xerais do urbanismo academicista a través do Arsenal Real e o barrio da Magdalena en Ferrol.	CL	CCL
B4.8	B4.8	PAB4.8. Describe o papel desempeñado polas ideas do reformismo ilustrado de Carlos III a través das academias.	TIC	CD
B4.9	B4.9	PAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura neoclásica en Galicia: obras de Domingo Lois Monteagudo e de Melchor de Prado y Mariño. Pazo de Raxoi, fachada da Acibecharía, reforma da torre de Hércules, casas de Paredes e arquivo do Reino de Galicia en Betanzos. PAB4.9.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura neoclásica en Galicia: obras de Manuel de Prado Mariño e Xosé Ferreiro.	CA	CAA
B4.10	B4.10	PAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción e urbanismo do Arsenal Real de Ferrol. PAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre Domingo de Andrade. PAB4.10.3. Realiza un traballo de investigación sobre os pazos en Galicia.	CSC	CSC
B4.11	B4.11	PAB4.11.1. Explica o proceso de barroquización de Santiago. PAB4.11.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI a XVIII en Galicia.	EOE	CCEC

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B5.1	B5.1	PAB5.1.1. Entende a importancia da incorporación dos novos materiais á arquitectura, diferenciando os estilos que se serven deles. PAB5.1.2. Comprende a transcendencia da incorporación do concepto de urbanismo aos ensanches burgueses das cidades de Galicia (Juan de Ciórraga) e a xénese dos barrios obreiros. PAB5.1.3. Identifica as principais correntes da escultura galega do século XIX. PAB5.1.4. Realiza un traballo de investigación en torno á pintura galega do século XIX (tendencias e principais autores/as).		
B5.2	B5.2	PAB5.2.1. Explica as razóns que levaron á planificación dos ensanches burgueses nas principais cidades galegas e o seu correlato co deseño dos barrios obreiros.		
B5.3	B5.3	PAB5.3.1. Identifica, analiza e comenta a obra arquitectónica de Jenaro de la Fuente e as planificacións urbanísticas de Juan de Ciórraga. PAB5.3.2. Identifica, analiza e comenta a obra escultórica de Isidoro Brocos. PAB5.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da pintura do século XIX en Galicia: obra pictórica da Xeración Doente e de Serafín Avendaño.		
B5.4	B5.4	PAB5.4.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno na arquitectura en Galicia. PAB5.4.2. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do racionalismo na arquitectura en Galicia.	CL	CCL
B5.5	B5.5	PAB5.5.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos artistas iniciada no século anterior.	TIC	CD
B5.6	B5.6	PAB5.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura do século XX en Galicia: Casa Fonte de San Andrés, Compostela 8, Praza de Lugo 22 e Casa Rey de Julio Galán y Carvajal; Pazo Municipal da Coruña, de Pedro Mariño; Praza de Lugo 13 e Casa Salorio, de Antonio López Hernández; Escolas da Fundación Labaca e "O dente de Ouro", de Leoncio Bescansa; Banco de Vigo, de Manuel Gómez Román; Concello de Porriño, Teatro García Barbón, Templo da Vera Cruz e Templo de Panxón, de Antonio Palacios; Casa Molina, Kiosco Alfonso e sanatorio antituberculoso de Cesuras, de Rafael González Villar; Banco Pastor, de Antonio Tenreiro; Estadio de Riazor, de Santiago Rey Pedreira; Policlínico Cíes, Mercado de Porriño e igrexa de Nosa Señora das Neves, de Xosé Bar Boo; Edificio Seat, Edificio Coca-Cola e Estadio de San Lázaro, de Andrés Fernández Albalat; Domus, Faro de Punta Nariga e Museo do Mar en Vigo, de César Portela; e vivenda unifamiliar en Corrubedo, de Iago Seara. PAB5.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura do século XX en Galicia: Naiciña, Picariña, Ofrenda de San Ramón e San Francisco, de Francisco Asorey; Campesiña sentada, Leiteira, Maternidade e Moza peiteándose, de Xosé Eiroa; Meus pais, de Xoán Piñeiro; Orlando furioso, de Camilo Otero; Mariñeiros e Peregrino loitando contra o vento, de José María Acuña; Escultura ao emigrante, de Eduardo Parrado; e Monumento a Eugenio D'Ors e Fonte dos Delfíns, de Cristino Mallo.	CA CSC EOE	CAA CSC CCEC

		PAB5.6.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da pintura do século XX en Galicia: obra pictórica de Manuel Colmeiro, Laxeiro, Arturo Souto, Fernando Álvarez de Sotomayor, Manuel Pesqueira, Luis Seoane, Eugenio Granell, Manuel Prego, Tino Grandío, María Antonia Dans, Maruxa Mallo, Manuel Abelenda, Isaac Díaz Pardo, Menchu Lamas, Francisco Lloréns, Urbano Lugrís, Alfonso R. Castelao, Xesús Corredoira, Carlos Maside, Xulia Minguillón, Reimundo Patiño, Julio Prieto Nespereira, Xaime Quesada e Alberto Datas.		
B5.7	B5.7	PAB5.7.1. Describe o papel dos/das artistas no contexto político do século XX en Galicia.		
B5.8	B5.8	PAB5.8.1. Realiza un traballo de investigación sobre a xeración do 25 e o GATEPAC en Galicia. PAB5.8.2. Realiza un traballo de investigación sobre os/as artistas do movemento renovador "Os Novos".		
B5.9	B5.9	PAB5.9.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, de Galicia e xustifica a súa elección. PAB5.9.2. Realiza un traballo de investigación catalogando os bens artísticos de Galicia inscritos no Patrimonio Mundial da UNESCO.		
B6.1	B6.1	PAB6.1.1 Explica o proceso de configuración do patrimonio industrial e cultural en Galicia.		
B6.2	B6.2	PAB6.2.1. Describe a importancia da protección do patrimonio industrial e cultural en Galicia. PAB6.2.2. Define o concepto de patrimonio industrial (arqueolóxico, antigo, moderno e contemporáneo), da historia industrial, da economía industrial, da socioloxía industrial e da historiografía industrial. PAB6.2.3. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: lugares produtivos (obradoiros, minas, muíños, fornos, fábricas e sitios onde se produza calquera proceso produtivo). PAB6.2.4. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: almacéns e depósitos onde se garde a materia prima. PAB6.2.5. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: servizos, onde se xere enerxía ou se abasteza auga. PAB6.2.6. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: comunicacións, calquera medio de transporte, a súa infraestrutura e a súa paisaxe. PAB6.2.7. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: lugares sociais onde se desenvolvan actividades relacionadas cunha actividade industrial.	CL TIC CA	CCL CD CAA
B6.3	B6.3	PAB6.3.1. Especifica os problemas do patrimonio industrial en Galicia: conservación ou restauración.	CSC	CSC
B6.4	B6.4	PAB6.4.1. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio industrial en Galicia: os chozos do Suído, muíños, fornos, fábricas de fariñas, arsenal, pontes de ferro, ferrocarrís, minas, torres, etc.	EOE	CCEC
B6.5	B6.5	PAB6.5.1. Explica o proceso de configuración do patrimonio cultural en Galicia. PAB6.5.2. Define o concepto de patrimonio cultural de Galicia. PAB6.5.3. Describe a tipoloxía do patrimonio cultural inmaterial.		
B6.6	B6.6	PAB6.6.1. Especifica a riqueza, a diversidade e a extensión xeográfica do patrimonio cultural inmaterial en Galicia: Tradicións e expresións orais: lendas, contos, etc. Actos festivos, sociais e rituais. Música, danza e representacións teatrais tradicionais. Coñecementos, técnicas e prácticas tradicionais. Técnicas artesanais tradicionais. PAB6.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural en Galicia: os Camiños de Santiago. BIC. PAB6.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural en Galicia: turismo e patrimonio artístico e cultural. PAB6.7.3. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural inmaterial en Galicia: técnica artesanal tradicional na pesca galega; o xeito e o cerco real.		

LENDA TRANSVERSAIS: CL Comprensión lectora EOE Expresión oral e escrita CA Comunicación audiovisual TIC Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento EC Educación cívica PV Prevención da violencia

COMPETENCIAS CLAVE Comunicación lingüística (CCL). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT). Competencia dixital (CD). Aprender a aprender (CAA). Competencias sociais e cívicas (CSC). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). Conciencia e expresións culturais (CCEC).

PESO DO BLOQUE		GRADO MINIMO DE CONSECUCCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 1 15%	PAB1.1.1. Identifica as imaxes rupestres de Galicia en relación coas imaxes tribais ou étnicas existentes no mundo. PAB1.1.2. Relaciona as imaxes cun posible significado iconolóxico. PAB1.1.3. Compara as imaxes prehistóricas coas de grupos étnicos da actualidade, e establece posibles paralelismos. PAB1.1.4. Relaciona a iconografía dos petróglifos con composicións de artistas actuais.	30%	50%	40%	50%	10%
	PAB1.2.1. Analiza o Dolmen de Dombate e debate acerca da súa autenticidade simbólica e histórica.					
	PAB1.3.1. Especifica a consideración social, xerarquizadora e relixiosa das expresións artísticas da prehistoria en Galicia.					
	PAB1.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras prehistóricas: dolmen de Axeitos, dolmen de Dombate e lapa de Gargantáns. PAB1.4.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arte prehistórica en Galicia: petróglifos de Mogor, Campo Lameiro, Cotobade e Castriño de Conxo; tesouro de Caldas de Reis e Casco de Leiro.					
	PAB1.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre as construcións megalíticas en Galicia. PAB1.5.2. Realiza un traballo de investigación sobre os petróglifos en Galicia.					
	PAB1.6.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte prehistórica que se conservan en Galicia.					
BLOQUE 2 20%	PAB2.1.1. Describe as características e as funcións dos principais tipos da arquitectura castrexa.	30%	50%	40%	50%	10%
	PAB2.2.1. Explica os trazos principais dos castros, o urbanismo e os sistemas defensivos, a partir de fontes históricas ou historiográficas, a través do Castro de Viladonga ou do Castro de Baroña.					
	PAB2.3.1. Especifica e explica a tipoloxía da escultura e a ourivaría castrexa: torque de Burela, cabeza de Rubiás e guerreiro de Armeá.					
	PAB2.4.1. Describe as características e as funcións dos principais tipos de edificios romanos. PAB2.4.2. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas e a través das murallas de Lugo. PAB2.4.3. Describe as características esenciais e a función da arquitectura relixiosa tardorromana a través do templo de Santalla de Bóveda.					
	PAB2.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artista					
	PAB2.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: murallas de Lugo, torre de Hércules, termas de Lugo, ponte romana de Lugo, ponte maior de Ourense, ponte Lubiáns e ponte do Bibei.					
	PAB2.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre un dos seguintes castros en Galicia: San Cibrao de Las, Viladonga, Baroña, Santa Trega, Borneiro, Elviña e Fazouro.					

BLOQUE

3

20%

PAB2.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre as pontes romanas en Galicia. PAB2.8.1. Explica as construcións castrexas en Galicia e a problemática da súa conservación.					
PAB3.1.1. Explica a evolución da escultura paleocristiá. PAB3.1.2. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía. PAB3.1.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas romanas: a estela de Tines e o lábaro de Quiroga.					
PAB3.2.1. Define o concepto da arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en Galicia. PAB3.2.2. Describe as características xerais das primeiras manifestacións artísticas do prerrománico en Galicia: mosteiro de San Pedro de Rocas e a Lauda de Modesa (Rebordáns). PAB3.2.3. Describe as características xerais da arquitectura visigótica en Galicia: Santa Comba de Bande.					
PAB3.3.1. Identifica, analiza e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Xes de Francelos, Santa Eufemia de Ambía, Santa María do Cebreiro, Santo Antolín de Toques, Santa María de Mixós, Santa Comba de Bande e a capela de San Miguel de Celanova.	30%	50%	40%	50%	10%
PAB3.4.1. Describe as características xerais da arte románica en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas. PAB3.4.2. Describe as características e a función das igrexas e dos mosteiros na arte románica en Galicia a través dos mosteiros da Ribeira Sacra: Santo Estevo de Ribas de Sil, Santa Cristina de Ribas de Sil e Santa María de Ferreira de Pantón. PAB3.4.3. Explica as características da escultura e a pintura románica en Galicia, con especial referencia á iconografía.					
PAB3.5.1. Describe as características xerais da arquitectura no primeiro Románico en Galicia a través das seguintes obras: basílica de San Martiño de Mondoñedo e San Xoán de Vilanova.					
PAB3.6.1. Relaciona o Camiño de Santiago e a súa importancia relixiosa coa aplicación da arte románica. PAB3.6.2. Relaciona a influencia do Camiño co desenvolvemento de Santiago.					
PAB3.7.1. Describe as características xerais da arquitectura no tardorrománico ou protogótico en Galicia a través das seguintes obras: San Lourenzo de Carboeiro, mosteiro de Santa María de Oseira e mosteiro de Santa María de Armenteira.					
PAB3.8.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte románica.					
PAB3.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura románica: catedral de Santiago de Compostela, Santa María de Cambre, Santa María do Campo, igrexa de Santiago en A Coruña, colexiata de Santa María de Sar, Santa María de Salomé, igrexa de Vilar de Donas, San Nicolás de Portomarín, catedral de Ourense, Santa María de Baiona e catedral de Santa María de Tui. PAB3.9.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura románica: fachada de Praterías, Pórtico da Gloria e portada de Santo Estevo de Ribas de Miño.					
PAB3.10.1. Describe as características xerais da arte gótica en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas.					

PAB3.10.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica en Galicia e especifica os cambios introducidos respecto á románica. PAB3.10.3. Describe as características e evolución da escultura gótica en Galicia e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica.			
PAB3.11.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte gótica.			
PAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura gótica nas ordes mendicantes: San Domingos de Bonaval, San Domingos de Pontevedra e San Francisco de Betanzos. PAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura gótica: pórtico da catedral de Tui, porta do Colexio de San Xerome e sepulcro de Fernán Peres de Andrade "O Boo".			
PAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre os mosteiros románicos situados na Ribeira Sacra. PAB3.13.2. Realiza un traballo de investigación sobre o tratamento iconográfico e significado do Pórtico da Gloria.			
PAB3.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago. PAB3.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arquitectura prerrománica en Galicia. PAB3.14.3. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arquitectura románica en Galicia.			

PESO DO BLOQUE	GRADO MINIMO DE CONSECUCCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
			Probos obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 4	PAB4.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento en Galicia e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas. PAB4.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista galega e explica a súa evolución. PAB4.1.3. Especifica as características da escultura renacentista galega e explica a súa evolución.	30%	40%	50%	10%
	PAB4.2.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte do Renacemento en Galicia.				
	PAB4.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura renacentista en Galicia: colexio de Nosa Señora da Antiga de Monforte, mosteiro de Santa María de Montederramo, Hospital Real de Santiago e Pazo de Fonseca. PAB4.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura renacentista en Galicia: estatuas da fachada do mosteiro de San Martiño Pinario e retablo da igrexa de Santa María de Castro Caldelas.				
	PAB4.4.1. Explica as características esenciais do Barroco en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas. PAB4.4.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista. PAB4.4.3. Especifica as características da arquitectura barroca galega e explica a súa evolución. PAB4.4.4. Especifica as características da escultura barroca galega e explica a súa evolución. PAB4.4.5. Especifica as características da pintura barroca galega a través da obra de García de Bouzas.				
	PAB4.5.1. Describe o papel desenvolto pola igrexa e a baixa nobreza ou fidalguía na arte do Barroco en Galicia.				
	PAB4.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura barroca relixiosa en Galicia: obras de Domingo de Andrade, Fernando de Casas, Simón Rodríguez, Clemente F. Sarela, Pedro de Monteagudo (mosteiros de San Xoán de Poio e Sobrado dos Monxes) e Lucas Ferro Caaveiro.				

20%

PAB4.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura barroca civil en Galicia: pazos rurais e pazos de Fefiñáns, de Oca e de Santa Cruz de Ribadulla. PAB4.6.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura barroca en Galicia: obras de Francisco de Moure, Gregorio Fernández, Mateo de Prado e Xosé Gambino.			
PAB4.7.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos. PAB4.7.2. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura: o foco compostelán. PAB4.7.3. Explica as características xerais do urbanismo academicista a través do Arsenal Real e o barrio da Magdalena en Ferrol.			
PAB4.8. Describe o papel desempeñado polas ideas do reformismo ilustrado de Carlos III a través das academias.			
PAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura neoclásica en Galicia: obras de Domingo Lois Monteagudo e de Melchor de Prado y Mariño. Pazo de Raxoi, fachada da Acibecharía, reforma da torre de Hércules, casas de Paredes e arquivo do Reino de Galicia en Betanzos. PAB4.9.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura neoclásica en Galicia: obras de Manuel de Prado Mariño e Xosé Ferreiro.			
PAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción e urbanismo do Arsenal Real de Ferrol. PAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre Domingo de Andrade. PAB4.10.3. Realiza un traballo de investigación sobre os pazos en Galicia.			
PAB4.11.1. Explica o proceso de barroquización de Santiago. PAB4.11.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI a XVIII en Galicia.			

PESO DO BLOQUE	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos			
			Probas obxectivas	Produtos	Observación	
BLOQUE 5	30%	50%	40%	50%	10%	
						PAB5.1.1. Entende a importancia da incorporación dos novos materiais á arquitectura, diferenciando os estilos que se serven deles. PAB5.1.2. Comprende a transcendencia da incorporación do concepto de urbanismo aos ensanches burgueses das cidades de Galicia (Juan de Ciórraga) e a xénese dos barrios obreiros. PAB5.1.3. Identifica as principais correntes da escultura galega do século XIX. PAB5.1.4. Realiza un traballo de investigación en torno á pintura galega do século XIX (tendencias e principais autores/as).
						PAB5.2.1. Explica as razóns que levaron á planificación dos ensanches burgueses nas principais cidades galegas e o seu correlato co deseño dos barrios obreiros.
						PAB5.3.1. Identifica, analiza e comenta a obra arquitectónica de Jenaro de la Fuente e as planificacións urbanísticas de Juan de Ciórraga. PAB5.3.2. Identifica, analiza e comenta a obra escultórica de Isidoro Brocos. PAB5.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da pintura do século XIX en Galicia: obra pictórica da Xeración Doente e de Serafín Avendaño.
						PAB5.4.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno na arquitectura en Galicia. PAB5.4.2. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do racionalismo na arquitectura en Galicia.
						PAB5.5.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos artistas iniciada no século anterior.
						PAB5.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura do século XX en Galicia: Casa Fonte de San Andrés, Compostela 8, Praza de Lugo 22 e Casa Rey de Julio Galán y Carvajal; Pazo Municipal da Coruña, de Pedro Mariño; Praza de Lugo 13 e Casa Salorio, de Antonio López Hernández; Escolas da Fundación Labaca e "O dente de Ouro", de Leoncio Bescansa; Banco de Vigo, de Manuel Gómez Román; Concello de Porriño,

	<p>Teatro García Barbón, Templo da Vera Cruz e Templo de Panxón, de Antonio Palacios; Casa Molina, Kiosco Alfonso e sanatorio antituberculoso de Cesuras, de Rafael González Villar; Banco Pastor, de Antonio Tenreiro; Estadio de Riazor, de Santiago Rey Pedreira; Policlínico Cíes, Mercado de Porriño e igrexa de Nosa Señora das Neves, de Xosé Bar Boo; Edificio Seat, Edificio Coca-Cola e Estadio de San Lázaro, de Andrés Fernández Albalat; Domus, Faro de Punta Nariga e Museo do Mar en Vigo, de César Portela; e vivenda unifamiliar en Corrubedo, de Iago Seara.</p> <p>PAB5.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura do século XX en Galicia: Naiciña, Picariña, Ofrenda de San Ramón e San Francisco, de Francisco Asorey; Campesiña sentada, Leiteira, Maternidade e Moza peiteándose, de Xosé Eiroa; Meus pais, de Xoán Piñeiro; Orlando furioso, de Camilo Otero; Mariñeiros e Peregrino loitando contra o vento, de José María Acuña; Escultura ao emigrante, de Eduardo Parrado; e Monumento a Eugenio D´Ors e Fonte dos Delfíns, de Cristino Mallo.</p> <p>PAB5.6.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da pintura do século XX en Galicia: obra pictórica de Manuel Colmeiro, Laxeiro, Arturo Souto, Fernando Álvarez de Sotomayor, Manuel Pesqueira, Luis Seoane, Eugenio Granell, Manuel Prego, Tino Grandío, María Antonia Dans, Maruxa Mallo, Manuel Abelenda, Isaac Díaz Pardo, Menchu Lamas, Francisco Lloréns, Urbano LUGRÍS, Alfonso R. Castelao, Xesús Corredoira, Carlos Maside, Xulia Minguillón, Reimundo Patiño, Julio Prieto Nespereira, Xaime Quessada e Alberto Datas.</p>	30%	50%	40%	50%	10%
15%	<p>PAB5.7.1. Describe o papel dos/das artistas no contexto político do século XX en Galicia.</p> <p>PAB5.8.1. Realiza un traballo de investigación sobre a xeración do 25 e o GATEPAC en Galicia.</p> <p>PAB5.8.2. Realiza un traballo de investigación sobre os/as artistas do movemento renovador "Os Novos".</p> <p>PAB5.9.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, de Galicia e xustifica a súa elección.</p> <p>PAB5.9.2. Realiza un traballo de investigación catalogando os bens artísticos de Galicia inscritos no Patrimonio Mundial da UNESCO.</p>					
BLOQUE	<p>PAB6.1.1 Explica o proceso de configuración do patrimonio industrial e cultural en Galicia.</p> <p>PAB6.2.1. Describe a importancia da protección do patrimonio industrial e cultural en Galicia.</p> <p>PAB6.2.2. Define o concepto de patrimonio industrial (arqueolóxico, antigo, moderno e contemporáneo), da historia industrial, da economía industrial, da socioloxía industrial e da historiografía industrial.</p> <p>PAB6.2.3. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: lugares produtivos (obradoiros, minas, muíños, fornos, fábricas e sitios onde se produza calquera proceso produtivo).</p> <p>PAB6.2.4. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: almacéns e depósitos onde se garde a materia prima.</p> <p>PAB6.2.5. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: servizos, onde se xere enerxía ou se abasteza auga.</p> <p>PAB6.2.6. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: comunicacións, calquera medio de transporte, a súa infraestrutura e a súa paisaxe.</p> <p>PAB6.2.7. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: lugares sociais onde se desenvolvan actividades relacionadas cunha actividade industrial.</p>					
6	<p>PAB6.3.1. Especifica os problemas do patrimonio industrial en Galicia: conservación ou restauración.</p> <p>PAB6.4.1. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio industrial en Galicia: os chozos do Suído, muíños, fornos, fábricas de fariñas, arsenal, pontes de ferro, ferrocarrís, minas, torres, etc.</p>					
10%	<p>PAB6.5.1. Explica o proceso de configuración do patrimonio cultural en Galicia.</p> <p>PAB6.5.2. Define o concepto de patrimonio cultural de Galicia.</p> <p>PAB6.5.3. Describe a tipoloxía do patrimonio cultural inmaterial.</p> <p>PAB6.6.1. Especifica a riqueza, a diversidade e a extensión xeográfica do patrimonio cultural inmaterial en Galicia: Tradicións e expresións orais: lendas, contos, etc. Actos festivos, sociais e rituais.</p>					

<p>Música, danza e representacións teatrais tradicionais. Coñecementos, técnicas e prácticas tradicionais. Técnicas artesanais tradicionais.</p> <p>PAB6.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural en Galicia: os Camiños de Santiago. BIC. PAB6.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural en Galicia: turismo e patrimonio artístico e cultural. PAB6.7.3. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural inmaterial en Galicia: técnica artesanal tradicional na pesca galega; o xeito e o cerco real.</p>			
--	--	--	--

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloques quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

METODOLOXIA

Estratexias metodolóxicas

1. ASPECTOS XERAIS

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

2. SECUENCIACIÓN HABITUAL DE TRABAJO NA AULA

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, (Rúbricas)
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

OUTRAS DECISIÓN METODOLÓXICAS 2º BACH

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Dúas sesións de 50' semanais
3. Espazos: Aulas dos distintos grupos
4. Materiais: Reforzo, ampliación de distintos libros de texto e recursos da web (por exemplo dos recursos abalar,...)
5. Recursos didácticos: Apuntes do profesor

AVALIACIÓN

Continua, final, extraordinaria.

1.- PROCEDEMENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.
  - b) Para os traballos:
    - Nivel de coñecementos, comprensión
    - Capacidade de aplicación, de análise e síntese
    - A calidade dos textos e das ilustracións
    - A variedade das fontes
    - O rigor científico
    - A entrega no prazo indicado
    - A capacidade crítica
    - A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

Nesta materia terán unha importancia especial os traballos. Realizaranse ao longo de todo o curso e serán individuais ou en grupos de 2 alumnos.

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

2.-PROCEDIMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Seguirán a mesma estrutura que as desenvolvidas no curso

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

3.- PROCEDIMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

A proba , que será escrita, seguirá a mesma estrutura que as desenvolvidas no curso

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba.

2º BACHARELATO. XEOGRAFÍA

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADES DIDÁCTICAS				
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación	
1ª	B1	BLOQUE 1: A XEOGRAFÍA E O ESTUDO DO ESPAZO XEOGRÁFICO		
	B1.1	Concepto de xeografía. Métodos e ferramentas propias da disciplina.		
	B1.2.	Características do espazo xeográfico. Concepto de paisaxe como resultado da interacción entre factores naturais e culturais. Desenvolvemento sustentable.		
	B1.3.	Representación gráfica do espazo xeográfico a distintas escalas.		
	B1.4	Planos e mapas: compoñentes e análise. O mapa topográfico nacional a escala 1:50.000.		
	B1.5	Técnicas cartográficas.		
	B1.6	Obtención e interpretación da información cartográfica. Imaxes de satélite.		
	B2	BLOQUE 2: O RELEVO ESPAÑOL: A SÚA DIVERSIDADE XEOMORFOLÓXICA		
	B2.1	España e a súa singularidade xeográfica: unidade e diversidade.		
	B2.2	Relevo español: diversidade xeomorfolóxica. Localización dos principais accidentes xeográficos.		
	B2.3	Evolución xeolóxica do territorio español como conformadora das diferentes morfoestruturas.		
	B2.4	Litoloxía peninsular e insular e formas de modelaxe.		
	B2.5	Identificación das unidades do relevo español peninsular e insular, e os trazos de cada unha.		
	B2.6	Corte topográfico: realización e análise.		
	B2.7	Concepto de solo. Os solos en España: variedade edáfica e as súas características.	X	
	B.3	BLOQUE 3: A DIVERSIDADE CLIMÁTICA E A VEXETACIÓN		
	B3.1	Clima e tempo atmosférico. Factores xeográficos, dinámica atmosférica e elementos do clima.		
	B3.2	Dominios climáticos españois: as súas características e representación en climogramas.		
	B3.3	Dominios climáticos españois: factores limitantes.		
	B3.4	Variabilidade climática. Temperatura e precipitación.		
	B3.5	Situacións sinópticas e tipos de tempo atmosférico en España.		
	B3.6	Mapas do tempo, altura e superficie: análise e interpretación.		
	B3.7	Escenarios de cambio climático en diferentes dominios do territorio peninsular e insular.		

B3.8	Factores xeográficos e características da vexetación. Rexións bioxeográficas.	
B3.9	Formacións vexetais españolas e a súa distribución. Análise de cliserias de vexetación.	X
B.4	BLOQUE 4: A HIDROGRAFÍA	
B4.1	Diversidade hídrica da península e das illas. Principais elementos hídricos nas paisaxes.	
B4.2	Vertentes hidrográficas. Principais cuncas fluviais peninsulares.	
B4.3	Réximes fluviais predominantes.	
B4.4	Zonas húmidas en España.	
B4.5	Aproveitamento dos recursos hídricos: incidencia da seca e das chuvias torrenciais.	
B4.6	Augas subterráneas.	
B.5	BLOQUE 5: AS PAISAXES NATURAIS E AS RELACIÓNS ENTRE NATUREZA E SOCIEDADE	
B5.1	Paisaxes naturais españolas.	
B5.2	Influencia do medio na actividade humana. Políticas favorecedoras do patrimonio natural.	
B5.3	Os medios humanizados e a súa interacción no espazo xeográfico. Paisaxes culturais.	
B5.4	Aproveitamento sustentable do medio físico.	
B5.5	Variedades de paisaxes naturais.	X

UNIDADES DIDÁCTICAS			
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación
2ª	B7	BLOQUE 7: O ESPAZO RURAL E AS ACTIVIDADES DO SECTOR PRIMARIO	
	B7.1	Peso das actividades agropecuarias, forestais e pesqueiras no PIB. Poboación activa.	
	B7.2	Aspectos naturais e históricos que explican os factores agrarios.	
	B7.3	Elementos que conforman as paisaxes agrarias. Paisaxes agrarias de España: características.	
	B7.4	Estrutura da propiedade e tenencia da terra.	
	B7.5	Explotacións agrarias: características. Tipos de agricultura: coexistencia de formas avanzadas e tradicionais. Transformacións agroindustriais.	
	B7.6	Políticas de reforma agraria. Situación española do sector no contexto da Unión Europea. Política Agraria Común (PAC).	
	B7.7	Actividade pesqueira: localización, características e problemas. Análise dos aspectos físicos e humanos que conforman o espazo pesqueiro. Caso galego.	
	B7.8	B7.8. Silvicultura: características e desenvolvemento no territorio.	X
	B.8	BLOQUE 8: AS FONTES DE ENERXIA E O ESPAZO INDUSTRIAL	
	B8.1	Proceso de industrialización español: características e breve evolución histórica.	
	B8.2	Localización das fontes de enerxía en España.	
	B8.3	Achega ao PIB da industria. Poboación activa. Deficiencias e problemas do sector industrial español.	
	B8.4	Elementos das paisaxes industriais. Tipoloxías de paisaxes.	
	B8.5	Rexións industriais e eixes de desenvolvemento de España: importancia das políticas territoriais no sector. Planificación e perspectivas de futuro.	
	B8.6	Influencia da política da Unión Europea na configuración da industria española.	
	B.9	BLOQUE 9. O SECTOR SERVIZOS	
	B9.1	Terciarización da economía española: influencia no PIB. Poboación activa do sector terciario.	
	B9.2	Análise dos servizos e distribución no territorio.	
	B9.3	Sistema de transportes en España. Impacto das infraestruturas sobre o espazo xeográfico.	
	B9.4	Desenvolvemento comercial: características, evolución e distribución territorial.	
	B9.5	Espazos turísticos: características e evolución.	
	B9.6	Outras actividades terciarias: sanidade, educación, finanzas e servizos públicos.	
	B9.7	Transformacións das paisaxes nas zonas turísticas. Caso do litoral.	

UNIDADES DIDÁCTICAS				
Avaliación	Bloque	CONTIDO	Avaliación	
2ª	B6	BLOQUE 6: A POBOACIÓN ESPAÑOLA		
	B6.1	Fontes para o estudo da poboación. Procedementos de análise en demografía.		
	B6.2	Evolución histórica.		
	B6.3	Movements naturais de poboación.		
	B6.4	Distribución territorial da poboación.		
	B6.5	Migracións.		
	B6.6	Mapa da distribución da poboación española.		
	B6.7	Mapa de densidade da poboación española.		
	B6.8	Conformación do espazo demográfico actual. Definición e cálculo de taxas demográficas.		
	B6.9	Diversidades rexionais. Estrutura, problemática actual e posibilidades de futuro da poboación española. Realidade demográfica galega.		
	B6.10	Ordenación do territorio. Peso do factor demográfico.	X	
3ª	B.10	BLOQUE 10. O ESPAZO URBANO		
	B10.1	Concepto de cidade e a súa influencia na ordenación do territorio.		
	B10.2	Morfoloxía e estrutura urbanas. Análise socioeconómica e política a través do plano da cidade.		
	B10.3	Planificacións urbanas. Instrumentos do planeamento.		
	B10.4	Características do proceso de urbanización. Áreas de influencia.		
	B10.5	Características da paisaxe urbana.		
	B10.6	Usos do solo urbano. Ordenación territorial.		
	B10.7	Rede urbana española. Características do proceso de crecemento espacial das cidades.		
	B10.8	Sistema urbano español: desenvolvemento sustentable. Cidades saudables. O territorio como recurso.		
		B11	BLOQUE 11: FORMAS DE ORGANIZACIÓN TERRITORIAL	
		B11.1	Organización territorial de España.	
		B11.2	Influencia da historia e da Constitución de 1978 no deseño territorial.	
		B11.3	Desequilibrios e contrastes territoriais.	
		B11.4	Comunidades Autónomas: políticas rexionais e de cohesión territorial. Comunidade Autónoma de Galicia.	
	B11.5	A cuestión territorial na España das autonomías.		

B12	BLOQUE 12. ESPAÑA EN EUROPA E NO MUNDO		
B12.1	España: situación xeográfica; posición e localización dos territorios que conforman a unidade e a diversidade política.		
B12.2	España en Europa. Estrutura territorial. Contrastes físicos e socioeconómicos de Europa.		
B12.3	Posición de España na Unión Europea. Políticas rexionais e de cohesión territorial.		
B12.4	España no mundo. Globalización e diversidade no mundo.		
B12.5	Procesos de mundialización e desigualdades territoriais. Grandes eixes mundiais.		
B12.6	Posición de España nas áreas socioeconómicas e xeopolíticas mundiais.		

RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES POR CADA UNIDADE

1ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B1.1	B1.1	XHB1.1.1. Describe a finalidade do estudo da xeografía, e as principais ferramentas de análise e os seus procedementos.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B1.2	B1.2	XHB1.2.1. Identifica as paisaxes xeográficas. XHB1.2.2. Enumera e describe as características das paisaxes xeográficas.		
B1.3	B1.3	XHB1.3.1. Utiliza adecuadamente as ferramentas características da ciencia xeográfica.		
B1.4	B1.4	XHB1.4.1. Extrae información do mapa topográfico mediante os procedementos de traballo do xeógrafo. XHB1.4.2. Extrae a información de mapas e planos de diferentes escalas.		
B1.5	B1.5	XHB1.5.1. Identifica nunha paisaxe as diferenzas entre paisaxe natural e cultural.		
B1.6	B1.6	XHB1.6.1. Analiza e extrae conclusións da observación dun plano e dun mapa, comentando as características do espazo xeográfico.		
B2.1	B2.1	XHB2.1.1. Debuxa e sinala sobre un mapa físico de España as unidades do relevo español, comentando as súas características.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B2.2	B2.2	XHB2.2.1. Identifica e representa nun mapa os elementos do relevo que son similares e diferentes do territorio peninsular e insular.		
B2.3	B2.3	XHB2.3.1. Enumera e describe os principais trazos do relevo de España.		
B2.4	B2.4	XHB2.4.1. Clasifica as unidades do relevo español segundo as súas características xeomorfolóxicas.		
B2.5	B2.5	XHB2.5.1. Describe sumariamente nun mapa a evolución xeolóxica e a conformación do territorio español.		
B2.6	B2.6	XHB2.6.1. Realiza un corte topográfico e explica o relevo que reflicte.		
B2.7	B2.7	XHB2.7.1. Enumera e describe os elementos constitutivos dos tipos de solo de España. XHB2.7.2. Localiza nun mapa de España os tipos de solos peninsulares e insulares.		
B3.1	B3.1	XHB3.1.1. Localiza os climas nun mapa de España.	CA EOE CL	CCL CD CAA
B3.2	B3.2	XHB3.2.1. Describe e compara os climas en España, enumerando os factores e os elementos característicos.		
B3.3	B3.3	XHB3.3.1. Representa e comenta climogramas específicos de cada clima.		
B3.4	B3.4	XHB3.4.1. Comenta as características dos climas españois a partir dos seus climogramas representativos.		
B3.5	B3.5	XHB3.5.1. Enumera os trazos dos tipos de tempo atmosférico reflectidos nas estacións climatolóxicas.		

		XHB3.5.2. Identifica e interpreta nun mapa do tempo os elementos que explican os tipos de tempo atmosférico.	TIC EC	CSC
B3.6	B3.6	XB33.6.1. Comenta un mapa do tempo de España distinguindo os elementos que explican o tipo de tempo característico da estación do ano correspondente.		
B3.7	B3.7	XHB3.7.1. Analiza como afecta a España o cambio climático. XHB3.7.2. Extrae conclusións ambientais, utilizando gráficas e estatísticas que reflicten as chuvias torrenciais.		
B3.8	B3.8	XHB3.8.1. Identifica nun mapa os dominios vexetais, e describe e comenta as súas características.		
B3.9	B3.9	XHB3.9.1. Ante unha paisaxe natural, identifica as formacións vexetais que aparezan. XHB3.9.2. Analiza razoadamente unha cliserie.		
B4.1	B4.1	XHB4.1.1. Explica a diversidade hídrica en España.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B4.2	B4.2	XHB4.2.1. Localiza nun mapa de España as principais cuncas fluviais.		
B4.3	B4.3	XHB4.3.1. Relaciona os réximes hídricos dos cursos fluviais coas posibilidades de aproveitamento hídrico en España.		
B4.4	B4.4	XHB4.4.1. Localiza nun mapa as zonas húmidas españolas, e debate un aspecto de actualidade sobre este tema.		
B4.5	B4.5	XHB4.5.1. Sitúa nun mapa da rede hidrográfica española os grandes encoros, e deduce consecuencias, analizando tamén as características climáticas. XHB4.5.2. Analiza e comenta gráficas e estatísticas que reflicten as épocas de seca en relación cun mapa de tipos de réximes fluviais dos ríos da Península Ibérica, e saca conclusións.		
B4.6	B4.6	XHB4.6.1. Selecciona imaxes e novas xornalísticas que reflictan a desigualdade hídrica española e a súa interacción coas actividades humanas.		
B5.1	B5.1	XHB5.1.1. Distingue as características dos grandes conxuntos paisaxísticos españois. XHB5.1.2. Localiza no mapa as paisaxes naturais españolas e identifica as súas características.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B5.2	B5.2	XHB5.2.1. Identifica e formula os problemas suscitados pola interacción entre persoa e natureza sobre as paisaxes. XHB5.2.2. Analiza algún elemento lexislador correctivo da acción humana sobre a natureza.		
B5.3	B5.3	XHB5.3.1. Diferencia as paisaxes humanizadas das naturais.		
B5.4	B5.4	XHB5.4.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia do medio na actividade humana. XHB5.4.2. Selecciona e analiza a partir de distintas fontes de información novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia das persoas sobre o medio. XHB5.4.3. Obtén e analiza a información que apareza nos medios de comunicación social referida á destrución do medio natural por parte do ser humano.		
B5.5	B5.5	XHB5.5.1. Diferencia as paisaxes naturais españolas a partir de fontes gráficas e comenta imaxes representativas de cada unha das variedades de paisaxes naturais localizadas en medios de comunicación social, internet ou outras fontes bibliográficas.		

2ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B7.1	B7.1	XHB7.1.1. Identifica as actividades agropecuarias e forestais. XHB7.1.2. Diferencia as actividades do sector primario doutras actividades económicas.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B7.2	B7.2	XHB7.2.1. Sitúa nun mapa a distribución dos principais aproveitamentos agrarios. XHB7.2.2. Achega os aspectos do pasado histórico que incidiron nas estruturas agrarias españolas.		
B7.3	B7.3	XHB7.3.1. Selecciona e comenta imaxes que poñen de manifesto as características das paisaxes agrarias españolas.		
B7.4	B7.4	XHB7.4.1. Define historicamente, de forma sumaria, a estrutura da propiedade		
B7.5	B7.5	XHB7.5.1. Identifica e analiza as características das paisaxes agrarias españolas.		
B7.6	B7.6	XHB7.6.1. Achega datos ou gráficos de aspectos estruturais que expliquen o dinamismo dun sector agrario dado. XHB7.6.2. Comenta textos xornalísticos que expliquen a situación española na PAC.		
B7.7	B7.7	XHB7.7.1. Establece as características e as peculiaridades da actividade pesqueira española e galega. XHB7.7.2. Selecciona e analiza novas xornalísticas que tratan problemas pesqueiros e identifica a súa orixe.		
B7.8	B7.8	XHB7.8.1. Confecciona gráficos comparativos do peso específico no PIB das actividades agrarias, gandeiras, forestal e pesqueiras españolas fronte a outros sectores de actividade		
B8.1	B8.1	XHB8.1.1. Selecciona e analiza información sobre os problemas e a configuración da industria española. XHB8.1.2. Establece un eixe cronolóxico para explicar a evolución histórica da industrialización española. XHB8.1.3. Selecciona e analiza imaxes que amosen a evolución histórica da industria española nunha zona concreta ou dun sector concreto.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B8.2	B8.2	XHB8.2.1. Relaciona o nacemento da industria e a localización de fontes de enerxía e materias primas en España.		
B8.3	B8.3	XHB8.3.1. Enumera as características da industria española e as súas diferenzas rexionais. XHB8.3.2. Confecciona e analiza gráficas e estatísticas que expliquen as producións industriais.		
B8.4	B8.4	XHB8.4.1. Analiza e comenta paisaxes de espazos industriais.		
B8.5	B8.5	XHB8.5.1. Sinala nun mapa os asentamentos industriais máis importantes, distinguindo entre os sectores industriais. XHB8.5.2. Localiza e describe as rexións industriais e os eixes de desenvolvemento industrial. XHB8.5.3. Describe os eixes ou focos de desenvolvemento industrial, e as súas perspectivas de futuro.		
B8.6	B8.6	XHB8.6.1. Describe as políticas industriais da Unión Europea e a súa influencia nas españolas.		

B9.1	B9.1	XHB9.1.1. Identifica as características do sector terciario español.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B9.2	B9.2	XHB9.2.1. Explica a incidencia do sector servizos para a economía española.		
B9.3	B9.3	XHB9.3.1. Describe como se articulan os medios de comunicación máis importantes de España (ferrocarrís, estradas, portos e aeroportos). XHB9.3.2. Comenta sobre un mapa de transportes a transcendencia que este sector ten para articular o territorio. XHB9.3.3. Describe e analiza mapas que reflectan un sistema de transporte determinado XHB9.3.4. Distingue nun mapa os principais nodos de transporte español.. XHB9.3.5. Resolve problemas formulados nun caso específico sobre vías de comunicación no noso país.		
B9.4	B9.4	XHB9.4.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento comercial.		
B9.5	B9.5	XHB9.5.1. Analiza e explica as desigualdades do espazo turístico.		
B9.6	B9.6	XHB9.6.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento turístico español. XHB9.6.2. Explica como articulan o territorio outras actividades terciarias. XHB9.6.3. Analiza e comenta imaxes do espazo destinado a transportes, comercial ou outras actividades do sector servizos.		
B9.7	B9.7	XHB9.7.1. Confecciona esquemas para analizar a influencia do sector servizos na economía e no emprego en España, a partir de imaxes que reflectan o seu impacto nunha paisaxe.		
B6.1	B6.1	XHB6.1.1. Utiliza as ferramentas de estudo da poboación.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B6.2	B6.2	XHB6.2.1. Comenta a pirámide actual de poboación española e compáraa con algunha dun período anterior ou de previsións futuras. XHB6.2.2. Distingue as pirámides de poboación na súa evolución histórica.		
B6.3	B6.3	XHB6.3.1. Aplica a teoría da transición demográfica ao caso español. XHB6.3.2. Elixen datos e taxas demográficas que amosen a configuración da poboación dun territorio.		
B6.4	B6.4	XHB6.4.1. Comenta o mapa da densidade de poboación actual en España.		
B6.5	B6.5	XHB6.5.1. Explica os procesos migratorios antigos que afectan a España. XHB6.5.2. Identifica e analiza as migracións recentes. XHB6.5.3. Explica as relacións entre comunidades autónomas en relación coas migracións interiores.		
B6.6	B6.6	XHB6.6.1. Compara e comenta a poboación das rexións que medran e as que diminúen a súa poboación.		
B6.7	B6.7	XHB6.7.1. Analiza un gráfico da estrutura da poboación española.		
B6.8	B6.8	XHB6.8.1. Resolve problemas de demografía referidos ao cálculo de taxas de poboación.		
B6.9	B6.9	XHB6.9.1. Selecciona e analiza información sobre as perspectivas de futuro da poboación española.		

B6.10	B6.10	XHB6.10.1. Presenta e defende información sobre a poboación española salientando os aspectos máis significativos, utilizando gráficos, mapas, pirámides, etc., nunha presentación informática ou en exposicións en directo.		
-------	-------	---	--	--

3ª AVALIACIÓN

I.CO.	I.CR.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMAS TRANSVERSAIS	COMPETENCIAS CLAVE
B10.1	B10.1	XHB10.1.1. Define cidade e achega exemplos.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B10.2	B10.2	XHB10.2.1. Analiza e explica o plano da cidade máis próxima ao lugar de residencia, ou a máis significativa.		
B10.3	B10.3	XHB10.3.1. Identifica as características do proceso de urbanización. XHB10.3.2. Explica e propón exemplos de procesos de planificación urbana.		
B10.4	B10.4	XHB10.4.1. Sinala a influencia histórica no plano das cidades españolas. XHB10.4.2. Explica a morfoloxía urbana e sinala as partes dunha cidade sobre un plano desta.		
B10.5	B10.5	XHB10.5.1. Comenta unha paisaxe urbana a partir dunha fonte gráfica. XHB10.5.2. Selecciona e analiza imaxes que expliquen a morfoloxía e a estrutura urbana dunha cidade coñecida.		
B10.6	B10.6	XHB10.6.1. Explica a xerarquización urbana española.		
B10.7	B10.7	XHB10.7.1. Describe e analiza as influencias mutuas entre a cidade e o espazo que a rodea.		
B10.8	B10.8	XHB10.8.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas que amosen a configuración e a problemática do sistema urbano español.		
B11.1	B11.1	XHB11.1.1. Localiza e explica nun mapa a organización territorial española, partindo do concello e da comunidade autónoma.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B11.2	B11.2	XHB11.2.1. Explica a ordenación territorial española a partir de mapas históricos e actuais. XHB11.2.2. Caracteriza a ordenación territorial establecida pola Constitución de 1978. XHB11.2.3. Compara a ordenación territorial actual e a da primeira metade do século XX. XHB11.2.4. Distingue e enumera as comunidades autónomas, as principais cidades en cada unha e os países fronteirizos de España.		
B11.3	B11.3	XHB11.3.1. Enumera os desequilibrios e os contrastes territoriais existentes na organización territorial española.		
B11.4	B11.4	XHB11.4.1. Explica as políticas territoriais que practican as comunidades autónomas en aspectos concretos.		
B11.5	B11.5	XHB11.5.1. Distingue os símbolos que diferencian as comunidades autónomas. XHB11.5.2. Explica razoadamente os trazos esenciais das políticas territoriais autonómicas.		

B12.1	B12.1	XHB12.1.1. Localiza nun mapa as grandes áreas xeoeconómicas e sinala aquelas coas que España ten máis relación. XHB12.1.2. Identifica aspectos salientables de España na situación mundial. XHB12.1.3. Localiza a situación española entre as grandes áreas xeoeconómicas mundiais.	CA EOE CL TIC EC	CCL CD CAA CSC
B12.2	B12.2	XHB12.2.1. Explica a posición de España na Unión Europea.		
B12.3	B12.3	XHB12.3.1. Extrae conclusións das medidas que a Unión Europea toma en política rexional e de cohesión territorial que afectan a España. XHB12.3.2. Comenta novas xornalísticas ou textos que explican a posición de España na Unión Europea.		
B12.4	B12.4	XHB12.4.1. Identifica e describe os trazos da globalización con exemplificacións que afecten a España.		
B12.5	B12.5	XHB12.5.1. Confecciona cadros comparativos da aplicación a casos concretos dos conceptos de mundialización e de diversidade territorial		
B12.6	B12.6	XHB12.6.1. Explica as repercusións da inclusión de España en espazos xeopolíticos e socioeconómicos continentais e mundiais a partir de distintas fontes de información xeográfica		

LENDAS TRANSVERSAIS: CL Comprensión lectora EOE Expresión oral e escrita CA Comunicación audiovisual TIC Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento EC Educación cívica PV Prevención da violencia

COMPETENCIAS CLAVE Comunicación lingüística (CCL). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT). Competencia dixital (CD). Aprender a aprender (CAA). Competencias sociais e cívicas (CSC). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). Conciencia e expresións culturais (CCEC).

1ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 1	XHB1.1.1. Describe a finalidade do estudo da xeografía, e as principais ferramentas de análise e os seus procedementos.					
	XHB1.2.1. Identifica as paisaxes xeográficas.					
	XHB1.2.2. Enumera e describe as características das paisaxes xeográficas.					
	XHB1.3.1. Utiliza adecuadamente as ferramentas características da ciencia xeográfica.					
	XHB1.4.1. Extrae información do mapa topográfico mediante os procedementos de traballo do xeógrafo.					
	XHB1.4.2. Extrae a información de mapas e planos de diferentes escalas.					
	XHB1.5.1. Identifica nunha paisaxe as diferenzas entre paisaxe natural e cultural.					
XHB1.6.1. Analiza e extrae conclusións da observación dun plano e dun mapa, comentando as características do espazo xeográfico.						
BLOQUE 2	XHB2.1.1. Debuxa e sinala sobre un mapa físico de España as unidades do relevo español, comentando as súas características.	30%	30%	80%	10 %	10%
	XHB2.2.1. Identifica e representa nun mapa os elementos do relevo que son similares e diferentes do territorio peninsular e insular.					
	XHB2.3.1. Enumera e describe os principais trazos do relevo de España.					
	XHB2.4.1. Clasifica as unidades do relevo español segundo as súas características xeomorfolóxicas.					
	XHB2.5.1. Describe sumariamente nun mapa a evolución xeolóxica e a conformación do territorio español.					
	XHB2.6.1. Realiza un corte topográfico e explica o relevo que reflicte.					
	XHB2.7.1. Enumera e describe os elementos constitutivos dos tipos de solo de España.					
XHB2.7.2. Localiza nun mapa de España os tipos de solos peninsulares e insulares.						
BLOQUE 3	XHB3.1.1. Localiza os climas nun mapa de España.	30%	30%	80%	10 %	10%
	XHB3.2.1. Describe e compara os climas en España, enumerando os factores e os elementos característicos.					
	XHB3.3.1. Representa e comenta climogramas específicos de cada clima.					
	XHB3.4.1. Comenta as características dos climas españois a partir dos seus climogramas representativos.					
	XHB3.5.1. Enumera os trazos dos tipos de tempo atmosférico reflectidos nas estacións climatolóxicas.					

15%	XHB3.5.2. Identifica e interpreta nun mapa do tempo os elementos que explican os tipos de tempo atmosférico.					
	XB33.6.1. Comenta un mapa do tempo de España distinguindo os elementos que explican o tipo de tempo característico da estación do ano correspondente.					
	XHB3.7.1. Analiza como afecta a España o cambio climático. XHB3.7.2. Extrae conclusións ambientais, utilizando gráficas e estatísticas que reflicten as chuvias torrenciais.					
	XHB3.8.1. Identifica nun mapa os dominios vexetais, e describe e comenta as súas características.					
	XHB3.9.1. Ante unha paisaxe natural, identifica as formacións vexetais que aparecen. XHB3.9.2. Analiza razoadamente unha cliserie.					
BLOQUE	XHB4.1.1. Explica a diversidade hídrica en España.	30%	20%	80%	10 %	10%
	XHB4.2.1. Localiza nun mapa de España as principais cuncas fluviais.					
	XHB4.3.1. Relaciona os réximes hídricos dos cursos fluviais coas posibilidades de aproveitamento hídrico en España.					
	XHB4.4.1. Localiza nun mapa as zonas húmidas españolas, e debate un aspecto de actualidade sobre este tema.					
	XHB4.5.1. Sitúa nun mapa da rede hidrográfica española os grandes encoros, e deduce consecuencias, analizando tamén as características climáticas. XHB4.5.2. Analiza e comenta gráficas e estatísticas que reflicten as épocas de seca en relación cun mapa de tipos de réximes fluviais dos ríos da Península Ibérica, e saca conclusións.					
5%	XHB4.6.1. Selecciona imaxes e novas xornalísticas que reflictan a desigualdade hídrica española e a súa interacción coas actividades humanas.					
BLOQUE	XHB5.1.1. Distingue as características dos grandes conxuntos paisaxísticos españois. XHB5.1.2. Localiza no mapa as paisaxes naturais españolas e identifica as súas características.	30%	20%	80%	10 %	10%
	XHB5.2.1. Identifica e formula os problemas suscitados pola interacción entre persoa e natureza sobre as paisaxes. XHB5.2.2. Analiza algún elemento lexislador correctivo da acción humana sobre a natureza.					
	XHB5.3.1. Diferencia as paisaxes humanizadas das naturais.					
	XHB5.4.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia do medio na actividade humana. XHB5.4.2. Selecciona e analiza a partir de distintas fontes de información novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia das persoas sobre o medio. XHB5.4.3. Obtén e analiza a información que apareza nos medios de comunicación social referida á destrución do medio natural por parte do ser humano.					
	5					

5%

XHB5.5.1. Diferencia as paisaxes naturais españolas a partir de fontes gráficas e comenta imaxes representativas de cada unha das variedades de paisaxes naturais localizadas en medios de comunicación social, internet ou outras fontes bibliográficas.

2ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 7	XHB7.1.1. Identifica as actividades agropecuarias e forestais. XHB7.1.2. Diferencia as actividades do sector primario doutras actividades económicas.	30%	40%	80%	10 %	10%
	XHB7.2.1. Sitúa nun mapa a distribución dos principais aproveitamentos agrarios. XHB7.2.2. Achega os aspectos do pasado histórico que incidiron nas estruturas agrarias españolas.					
	XHB7.3.1. Selecciona e comenta imaxes que poñen de manifesto as características das paisaxes agrarias españolas.					
	XHB7.4.1. Define historicamente, de forma sumaria, a estrutura da propiedade					
	XHB7.5.1. Identifica e analiza as características das paisaxes agrarias españolas.					
	XHB7.6.1. Achega datos ou gráficos de aspectos estruturais que expliquen o dinamismo dun sector agrario dado. XHB7.6.2. Comenta textos xornalísticos que expliquen a situación española na PAC.					
	XHB7.7.1. Establece as características e as peculiaridades da actividade pesqueira española e galega. XHB7.7.2. Selecciona e analiza novas xornalísticas que tratan problemas pesqueiros e identifica a súa orixe.					
BLOQUE	XHB7.8.1. Confecciona gráficos comparativos do peso específico no PIB das actividades agrarias, gandeiras, forestal e pesqueiras españolas fronte a outros sectores de actividade	30%	10%	90%	10%	
	XHB8.1.1. Selecciona e analiza información sobre os problemas e a configuración da industria española. XHB8.1.2. Establece un eixe cronolóxico para explicar a evolución histórica da industrialización española. XHB8.1.3. Selecciona e analiza imaxes que amosen a evolución histórica da industria española nunha zona concreta ou dun sector concreto.					
	XHB8.2.1. Relaciona o nacemento da industria e a localización de fontes de enerxía e materias primas en España.					
	XHB8.3.1. Enumera as características da industria española e as súas diferenzas rexionais. XHB8.3.2. Confecciona e analiza gráficas e estatísticas que expliquen as producións industriais.					

8	XHB8.4.1. Analiza e comenta paisaxes de espazos industriais.					
5%	XHB8.5.1. Sinala nun mapa os asentamentos industriais máis importantes, distinguindo entre os sectores industriais. XHB8.5.2. Localiza e describe as rexións industriais e os eixes de desenvolvemento industrial. XHB8.5.3. Describe os eixes ou focos de desenvolvemento industrial, e as súas perspectivas de futuro.					
	XHB8.6.1. Describe as políticas industriais da Unión Europea e a súa influencia nas españolas.					
	XHB9.1.1. Identifica as características do sector terciario español.					
	XHB9.2.1. Explica a incidencia do sector servizos para a economía española.					
BLOQUE	XHB9.3.1. Describe como se articulan os medios de comunicación máis importantes de España (ferrocarrís, estradas, portos e aeroportos). XHB9.3.2. Comenta sobre un mapa de transportes a transcendencia que este sector ten para articular o territorio. XHB9.3.3. Describe e analiza mapas que reflictan un sistema de transporte determinado XHB9.3.4. Distingue nun mapa os principais nodos de transporte español.. XHB9.3.5. Resolve problemas formulados nun caso específico sobre vías de comunicación no noso país.				90%	10%
9	XHB9.4.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento comercial.	30%	10%			
	XHB9.5.1. Analiza e explica as desigualdades do espazo turístico.					
5%	XHB9.6.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento turístico español. XHB9.6.2. Explica como articulan o territorio outras actividades terciarias. XHB9.6.3. Analiza e comenta imaxes do espazo destinado a transportes, comercial ou outras actividades do sector servizos.					
	XHB9.7.1. Confecciona esquemas para analizar a influencia do sector servizos na economía e no emprego en España, a partir de imaxes que reflictan o seu impacto nunha paisaxe.					
	XHB6.1.1. Utiliza as ferramentas de estudo da poboación.					
	XHB6.2.1. Comenta a pirámide actual de poboación española e compáraa con algunha dun período anterior ou de previsións futuras. XHB6.2.2. Distingue as pirámides de poboación na súa evolución histórica.					
BLOQUE	XHB6.3.1. Aplica a teoría da transición demográfica ao caso español. XHB6.3.2. Elixe datos e taxas demográficas que amosen a configuración da poboación dun territorio.					
6	XHB6.4.1. Comenta o mapa da densidade de poboación actual en España.					
	XHB6.5.1. Explica os procesos migratorios antigos que afectan a España.	30%	40%	80%	10 %	10%

15%

XHB6.5.2. Identifica e analiza as migracións recentes.			
XHB6.5.3. Explica as relacións entre comunidades autónomas en relación coas migracións interiores.			
XHB6.6.1. Compara e comenta a poboación das rexións que medran e as que diminúen a súa poboación.			
XHB6.7.1. Analiza un gráfico da estrutura da poboación española.			
XHB6.8.1. Resolve problemas de demografía referidos ao cálculo de taxas de poboación.			
XHB6.9.1. Selecciona e analiza información sobre as perspectivas de futuro da poboación española.			
XHB6.10.1. Presenta e defende información sobre a poboación española salientando os aspectos máis significativos, utilizando gráficos, mapas, pirámides, etc., nunha presentación informática ou en exposicións en directo.			

3ª AVALIACIÓN

PESO DO BLOQUE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRADO MINIMO DE CONSECUCCIÓN	PESO NA CUALIF.	Instrumentos		
				Probas obxectivas	Produtos	Observación
BLOQUE 10	XHB10.1.1. Define cidade e achega exemplos.	30%	25%	80%	10 %	10%
	XHB10.2.1. Analiza e explica o plano da cidade máis próxima ao lugar de residencia, ou a máis significativa.					
	XHB10.3.1. Identifica as características do proceso de urbanización.					
	XHB10.3.2. Explica e propón exemplos de procesos de planificación urbana.					
10%	XHB10.4.1. Sinala a influencia histórica no plano das cidades españolas.	30%	25%	80%	10 %	10%
	XHB10.4.2. Explica a morfoloxía urbana e sinala as partes dunha cidade sobre un plano desta.					
	XHB10.5.1. Comenta unha paisaxe urbana a partir dunha fonte gráfica.					
	XHB10.5.2. Selecciona e analiza imaxes que expliquen a morfoloxía e a estrutura urbana dunha cidade coñecida.					
10%	XHB10.6.1. Explica a xerarquización urbana española.	30%	25%	80%	10 %	10%
	XHB10.7.1. Describe e analiza as influencias mutuas entre a cidade e o espazo que a rodea.					
	XHB10.8.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas que amosen a configuración e a problemática do sistema urbano español.					

<i>BLOQUE</i>	XHB11.1.1. Localiza e explica nun mapa a organización territorial española, partindo do concello e da comunidade autónoma.	30%	25%	80%	10 %	10%
	XHB11.2.1. Explica a ordenación territorial española a partir de mapas históricos e actuais.					
	XHB11.2.2. Caracteriza a ordenación territorial establecida pola Constitución de 1978.					
	XHB11.2.3. Compara a ordenación territorial actual e a da primeira metade do século XX.					
	XHB11.2.4. Distingue e enumera as comunidades autónomas, as principais cidades en cada unha e os países fronteirizos de España.					
	XHB11.3.1. Enumera os desequilibrios e os contrastes territoriais existentes na organización territorial española.					
11	XHB11.4.1. Explica as políticas territoriais que practican as comunidades autónomas en aspectos concretos.					
10%	XHB11.5.1. Distingue os símbolos que diferencian as comunidades autónomas.					
	XHB11.5.2. Explica razoadamente os trazos esenciais das políticas territoriais autonómicas.					
<i>BLOQUE</i>	XHB12.1.1. Localiza nun mapa as grandes áreas xeoeconómicas e sinala aquelas coas que España ten máis relación.	30%	50%	80%	10 %	10%
	XHB12.1.2. Identifica aspectos salientables de España na situación mundial.					
	XHB12.1.3. Localiza a situación española entre as grandes áreas xeoeconómicas mundiais.					
	XHB12.2.1. Explica a posición de España na Unión Europea.					
	XHB12.3.1. Extrae conclusións das medidas que a Unión Europea toma en política rexional e de cohesión territorial que afectan a España.					
	XHB12.3.2. Comenta novas xornalísticas ou textos que explican a posición de España na Unión Europea.					
12	XHB12.4.1. Identifica e describe os trazos da globalización con exemplificacións que afecten a España.					
	XHB12.5.1. Confecciona cadros comparativos da aplicación a casos concretos dos conceptos de mundialización e de diversidade territorial					
5%	XHB12.6.1. Explica as repercusións da inclusión de España en espazos xeopolíticos e socioeconómicos continentais e mundiais a partir de distintas fontes de información xeográfica					

No caso de que, por razón xustificable, algún dos bloques quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

No caso de que, por razón xustificable, algún dos instrumentos quede sen impartir o seu peso repartirase ponderadamente entre o resto

METODOLOXIA

Estratexias metodolóxicas

1. ASPECTOS XERAIS

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

2. SECUENCIACIÓN HABITUAL DE TRABAJO NA AULA

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, (Rúbricas)
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

OUTRAS DECISIÓN METODOLÓXICAS 2º BACH

- 1.- Agrupamentos: neste curso non hai.
2. Tempos: Catro sesións de 50´ semanais
3. Espazos: Aulas dos distintos grupos
4. Materiais: Reforzo, ampliación de distintos libros de texto e recursos da web (por exemplo dos recursos abalar,...)
5. Recursos didácticos: Apuntes do profesor

AVALIACIÓN

Continua, final, extraordinaria.

1.- PROCEDEMENTO AVALIACIÓN CONTINUA

Con que temporalización se farán probas escritas? As que aparecen na temporalización dos contidos

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

- As **Probas obxectivas** cualifícanse aplicando a % correspondente dos estándares de cada tema.
- Os **Produtos** (rexistro de traballo na aula, traballos individuais, traballos en grupo,...) cualificando os seguintes indicadores:
  - a) Para o rexistro do traballo na aula:
    - Sabe onde ten que buscar a información necesaria, selecciona e comunica a Información correctamente.
    - Presenta os resultados dos seus traballos con claridade , corrección e precisión.
    - Traballa habitualmente: na clase, realiza as tarefas escolares na casa, etc.
    - Emprega e aplica a terminoloxía propia da materia aos conceptos.
  - b) Para os traballos:
    - Nivel de coñecementos, comprensión
    - Capacidade de aplicación, de análise e síntese
    - A calidade dos textos e das ilustracións
    - A variedade das fontes
    - O rigor científico
    - A entrega no prazo indicado
    - A capacidade crítica
    - A organización da información...(non se admite copiar e pegar de internet)

- A **Observación** tendo en conta os seguintes indicadores:

Asistencia e puntualidade

Respecto no trato e as normas da clase

Achega do material necesario

Entrega puntual dos traballos

Participación activa na aula, colabora cos demais e mostra actitudes solidarias (traballa en equipo)

Interese polas aprendizaxes e por mellorar os seus resultados.

Atención

Actitudes específicas ligadas á materia: Esfuerzo e interese no emprego da lingua en que se imparte a área. Mostra curiosidade intelectual e interese investigador. Capacidade creativa. Precisión na representación da información. Valora a importancia dos contidos da materia.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Farase a media ponderada de todos as probas obxectivas e a suma da porcentaxe de nota que corresponda aos produtos e a observación

2.-PROCEDEMENTO AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final? Os que non consigan acadar o grao mínimo de consecución ao longo do curso

En que consistirá a proba ? Seguirá as pautas das PAU, seguindo as recomendacións da coordinadora de xeografía da ciug

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc.? Media ponderada de todas as cualificacións do curso

3.- PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

A proba , que será escrita, seguirá o modelo das PAU.

Como se cualifica, redondeos, etc.?

Tan so se terá en conta o resultado da proba.

ANEXO ÁS CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA DEBIDO Á COVID 19

Debido á Covid 19 ,no presente curso contemplamos distintos escenarios:

a) Ensino presencial: Seguirase a programación conforme está establecida cos canles habituais.

b) Ensino semipresencial.

No caso de ter que acudir ao ensino semipresencial, teremos en conta a organización do centro, unha alternativa é que o 50% dos alumnos irá presencialmente unha semana ou en días alternos o outro 50% a semana seguinte ou ao seguinte día. Cando non asistan farase telemáticamente a través da aula virtual do centro e de videoconferencias con Cisco Webex. Deste xeito, durante as primeiras semanas de clase se habilitaran todas as aulas virtuais de todos os niveis e se fará a matrícula do alumnado.

No caso de 1º e 2º da ESO empregarase ademais a plataforma Edixgal e o correo electrónico.

c) Ensino telemático

Levarase a cabo a través da aula virtual do centro, con videoconferencias con Cisco Webex e no caso de 1º e 2º da eso a través da plataforma Edixgal.

Para este caso considéranse estándares de aprendizaxe e competencias imprescindibles os seguintes:

a) 1º ESO: Os que teñan un peso igual ou superior ao 25%

2º ESO: Os que teñan un peso igual ou superior ao 30%

3º ESO: Os que teñan un peso igual ou superior ao 25%

4º ESO: Os que teñan un peso igual ou superior ao 33%

Bacharelato: Os que teñan un peso igual ou superior ao 33%

A avaliación e cualificación adáptase tendo en consideración que se realizará sobre as aprendizaxes desenvolvidas durante a parte do curso presencial, así como sobre

as actividades de reforzo, recuperación ou ampliación de aprendizaxes realizadas de forma telemática.

Para a concreción dos criterios de avaliación e cualificación teranse en conta as aprendizaxes e competencias imprescindibles anteriormente identificados. Deste xeito, podería servir de referencia e guía o documento elaborado a raíz do confinamento e presentado no seu momento denominado “Adaptacións das programacións do Dpto. de Xeografía e Historia”. Nel matízase e detállase todos os pasos a seguir nun caso de ensinanza telemática. No caso de ter que recorrer a esta ensinanza telemática adaptaríase dito documento xa que no momento actual non é posible determinar variables esenciais no proceso de ensinanza – aprendizaxe tales como o tempo transcorrido con ensinanza presencial, o tempo de ensinanza telemática, o grado de consecución dos obxectivos dos alumnos do presente curso, etc. De xeito xeral podemos indicar algúns criterios xenéricos a empregar si se dera este caso de ensinanza telemática:

Avaliación Procedementos:

Análise das distintas tarefas, probas e traballos realizados polo alumnado, por medios telemáticos, ou de chegar a ser posible, presenciais.

Instrumentos:

- Traballos escritos.
- Cuestionarios en liña.
- Probas en liña.

Observación:

En principio todo o alumnado da materia ten conectividade aos medios empregados e están matriculados nas diferentes plataformas online: Aula Virtual do Centro e EDixgal (neste caso so 1º e 2º da ESO). Tamén se dispón de tódolos correos electrónicos e números de teléfonos tanto do alumno como dos seus proxenitores ou titores legais.

Na plataforma da aula virtual pódense atopar todos os materiais de repaso, así como as actividades propostas, que se irán secuenciando semanalmente.

**IES Nosa Señora
dos Ollos Grandes**
Lugo

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

UNIÓN EUROPEA
Fondo Social Europeo

Dpto. Xeografía e Historia

Empregaranse ademais recursos lúdicos como xogos interactivos, películas, participación en concursos, que fomente o interese do alumno pola materia.

A entrega de tarefas así como os cuestionarios fanse por medio de dita plataforma.

O alumnado ten a súa disposición para resolver as dúbidas e contactar co profesor as seguintes ferramentas: mensaxería interna na plataforma EDixgal, foro de dúbidas, correo electrónico do profesor e titoría telefónica e por videoconferencia.